

COBISS[®]

Kooperativni online bibliografski sistem i servisi

COBISS3/Katalogizacija

V6.17-00

Priručnik za korisnike

Institut informacijskih znanosti, Maribor, Slovenija

IZUM[®]

© IZUM, 2018.

Naslov originala: COBISS3/Katalogizacija, V6.17-00; april 2018

COBISS, COMARC, COBIB, COLIB, IZUM su zaštićene robne marke u posedu javnog zavoda IZUM.

Oracle i Java su zaštićene robne marke korporacije Oracle Corp ili njenih vlasnički povezanih kompanija.

Druge upotrebene robne marke pripadaju njihovim vlasnicima.

Priručnik uključuje sve dopune od izdavanja prve verzije priručnika u avgustu 2011. do danas. Sadržaj je usklađen s funkcionisanjem programske opreme COBISS3, V6.17-00 i važi i za sve sledeće verzije programske opreme do opoziva ili do objavljivanja nove elektronske verzije priručnika.

© IZUM, poslednje promene sadržaja: april 2018; prevod: maj 2018.

ISSN 2350-3521

SADRŽAJ

PREDGOVOR	PREDGOVOR-1
O UPUTSTVIMA	O UPUTSTVIMA-1
1 UVOD	1-1
2 SISTEM UZAJAMNE KATALOGIZACIJE	2-1
2.1 Baze podataka	2.1-1
2.1.1 Bibliografske baze podataka.....	2.1-1
2.1.1.1 Strane bibliografske baze podataka.....	2.1-1
2.1.2 Normativne baze podataka	2.1-2
2.1.2.1 Strane normativne baze podataka.....	2.1-3
2.1.3 Arhivske baze podataka.....	2.1-3
2.2 Bibliografski zapisi	2.2-1
2.2.1 Unos novog bibliografskog zapisa.....	2.2-1
2.2.2 Uređivanje postojećeg bibliografskog zapisa	2.2-1
2.3 Normativni zapisi.....	2.3-1
2.4 Način rada obnavljanjem	2.4-1
2.5 Dozvole za uzajamnu katalogizaciju.....	2.5-1
2.6 Privilegije.....	2.6-1
3 INTERFEJS ZA KATALOGIZACIJU	3-1
3.1 Naslovni red.....	3.1-1
3.2 Red menija	3.2-1
3.2.1 Meni Pretraživanje.....	3.2-3
3.2.2 Meni Zapis.....	3.2-4
3.2.3 Meni Uređivanje.....	3.2-5
3.2.4 Meni Pogled.....	3.2-7
3.2.5 Meni Podešavanja.....	3.2-8
3.2.6 Meni Spremište.....	3.2-9
3.3 Red alata	3.3-1
3.4 Spremište zapisa	3.4-1
3.5 Editor zapisa	3.5-1
3.6 Statusni red	3.6-1
4 PRETRAŽIVAČ	4-1
4.1 Izorno pretraživanje	4.1-1
4.1.1 Polja za pretraživanje.....	4.1-2
4.1.2 Pretraživanje po većem broju polja za pretraživanje	4.1-4
4.1.3 Dodatni operatori.....	4.1-5
4.1.4 Limitiranje	4.1-6
4.2 Komandno pretraživanje.....	4.2-1
4.2.1 Logički operatori	4.2-3
4.2.2 Kontekstni operatori	4.2-3
4.2.3 Pretraživanje po periodu.....	4.2-4
4.2.4 Limitiranje kod komandnog pretraživanja.....	4.2-5

4.3	Skeniranje.....	4.3-1
4.4	Pregled pojmova	4.4-1
4.5	Pohranjivanje upita	4.5-1
4.6	Izbor prikaza rezultata pretraživanja	4.6-1
5	PRIKAZIVAČ	5-1
5.1	Osnovni prikaz	5.1-1
5.2	Prikaz u MARC formatu	5.2-1
5.3	Standardni prikaz	5.3-1
6	SPREMIŠTE ZAPISA	6-1
6.1	Radni zapis.....	6.1-1
6.2	Dodavanje zapisa u spremište	6.2-1
6.2.1	Dodavanje zapisa iz pretraživača.....	6.2-1
6.2.2	Dodavanje zapisa za isti bibliografski izvor	6.2-1
6.2.2.1	Verzija zapisa iz COBIB-a	6.2-1
6.2.2.2	Verzija zapisa iz lokalne baze podataka	6.2-2
6.2.2.3	Izvorna verzija zapisa	6.2-2
6.2.3	Dodavanje privremeno pohranjenog zapisa.....	6.2-2
6.3	Uklanjanje jezičaka iz spremišta	6.3-1
6.3.1	Uklanjanje izabranog jezička.....	6.3-1
6.3.2	Uklanjanje svih, osim izabranog jezička	6.3-1
6.3.3	Uklanjanje svih jezičaka	6.3-1
6.4	Proveravanje zapisa.....	6.4-1
6.5	Poređenje zapisa.....	6.5-1
6.6	Upotreba spremišta zapisa prilikom uređivanja	6.6-1
6.6.1	Kopiranje teksta	6.6-1
6.6.2	Kopiranje polja	6.6-1
6.6.3	Kopiranje potpolja	6.6-1
6.6.4	Kopiranje sadržaja potpolja	6.6-2
6.7	Druge mogućnosti za rad u spremištu.....	6.7-1
6.7.1	Osvežavanje zapisa	6.7-1
6.7.2	Promena prikaza	6.7-1
6.7.3	Štampanje zapisa	6.7-1
6.7.4	Štampanje više zapisa istovremeno	6.7-2
6.7.5	Isključivanje podataka	6.7-3
6.7.6	Prikaz spiska biblioteka	6.7-5
6.7.7	Proveravanje duplikata	6.7-6
6.7.8	Ispis iz arhivske baze podataka.....	6.7-6
6.8	Podешavanje parametara spremišta.....	6.8-1
7	EDITOR ZAPISA	7-1
7.1	Upravljanje zapisima.....	7.1-1
7.1.1	Metoda Uredi zapis.....	7.1-1
7.1.2	Metoda Preuzmi zapis.....	7.1-1
7.1.3	Metoda Priredi u novi zapis	7.1-1
7.1.4	Metoda Kreiraj zapis.....	7.1-2
7.1.5	Metoda Izbriši zapis.....	7.1-2
7.1.6	Metoda Dodaj lokalni zapis u COBIB	7.1-2
7.1.7	Metoda Proveri zapis	7.1-3
7.1.8	Metoda Privremeno pohrani zapis	7.1-3

7.1.9	Metoda Pohrani kao šablon	7.1-4
7.1.10	Metoda Pohrani zapis	7.1-4
7.1.11	Metoda Promeni masku za unos	7.1-6
7.1.12	Metoda Napusti zapis bez pohranjivanja	7.1-7
7.2	Otvaranje i zatvaranje polja i potpolja	7.2-1
7.3	Unos podataka.....	7.3-1
7.3.1	Unos sadržaja potpolja.....	7.3-1
7.3.1.1	Prozor Skup COBISS znakova.....	7.3-2
7.3.1.2	Program za proveru pravopisa (spell checker)	7.3-4
7.3.2	Unos kodiranih podataka	7.3-5
7.3.2.1	Šifrniki u padajućem spisku	7.3-5
7.3.2.2	Šifrniki u odvojenom prozoru	7.3-5
7.3.2.3	Neobavezujući šifrnici	7.3-6
7.3.2.4	Šifrnici za nekodirana potpolja	7.3-6
7.3.3	Menjanje vrednosti indikatora	7.3-7
7.3.4	Unos u polja pod normativnom kontrolom.....	7.3-8
7.3.4.1	Unos odrednice.....	7.3-10
7.3.4.2	Povezivanje odrednica.....	7.3-12
7.3.4.3	Prevezivanje odrednica	7.3-12
7.3.5	Unos pomoću numeratora.....	7.3-13
7.3.6	Specifičnosti prilikom unosa u polja COMARC/B formata.....	7.3-13
7.3.6.1	Polja za povezivanje kod kontinuiranih izvora (4XX).....	7.3-14
7.3.6.2	ISBN (010)	7.3-15
7.3.6.3	Država izdavanja (102)	7.3-15
7.3.7	Vrednosti koje korisnik unapred definiše	7.3-15
7.4	Dodavanje polja i potpolja	7.4-1
7.5	Brisanje polja i potpolja	7.5-1
7.6	Kopiranje i lepljenje.....	7.6-1
7.6.1	Kopiranje	7.6-1
7.6.1.1	Kopiranje teksta	7.6-1
7.6.1.2	Kopiranje polja.....	7.6-1
7.6.1.3	Kopiranje potpolja.....	7.6-1
7.6.1.4	Kopiranje sadržaja potpolja.....	7.6-2
7.6.2	Lepljenje	7.6-2
7.6.2.1	Dodavanje teksta lepljenjem	7.6-2
7.6.2.2	Dodavanje polja lepljenjem.....	7.6-2
7.6.2.3	Dodavanje potpolja lepljenjem.....	7.6-3
7.6.3	Posebno lepljenje.....	7.6-4
7.7	Određivanje redosleda polja i potpolja	7.7-1
7.8	Sužen i proširen prikaz zapisa.....	7.8-1
7.9	Uvid u priručnike	7.9-1
7.9.1	Priručnici COMARC	7.9-1
7.9.2	Drugi priručnici	7.9-2
7.10	Podešavanje parametara editora zapisa.....	7.10-1
7.11	Menjanje karakteristika polja i potpolja.....	7.11-1
8	KATALOGIZACIJA	8-1
8.1	Zapis postoji u lokalnoj bazi podataka.....	8.1-1
8.2	Preuzimanje zapisa.....	8.2-1
8.2.1	Zapis postoji u COBIB-u	8.2-1
8.2.2	Zapis postoji u mreži COBISS.Net.....	8.2-2

8.2.3	Zapis postoji u Online katalogu Kongresne biblioteke ili bazi podataka WorldCat.....	8.2-4
8.2.4	Zapis postoji u ISSN bazi podataka	8.2-7
8.3	Kreiranje zapisa.....	8.3-1
8.3.1	Zapis kreiramo od početka.....	8.3-1
8.3.2	Zapis kreiramo priređivanjem sličnog zapisa	8.3-2
8.3.3	Kreiramo šablon za novi zapis	8.3-4
8.4	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	8.4-1
8.4.1	Zapis iz COBISS3/Katalogizacija	8.4-1
8.4.2	Zapis iz COBISS2/Katalogizacija	8.4-2
8.4.3	Uređivanje neposredno u COBIB-u.....	8.4-4
8.5	Razrešavanje duplikata	8.5-1
8.5.1	Duplikat ne postoji u našoj lokalnoj bazi podataka	8.5-1
8.5.2	Duplikat se nalazi u našoj lokalnoj bazi podataka	8.5-2
8.6	Razrešavanje lokalnih zapisa	8.6-1
8.6.1	Lokalni zapis je duplikat.....	8.6-1
8.6.2	Lokalni zapis nije duplikat.....	8.6-2
9	NORMATIVNA KONTROLA	9-1
9.1	Interfejs za katalogizaciju	9.1-1
9.2	Pretraživač.....	9.2-1
9.3	Prikazivač.....	9.3-1
9.3.1	Osnovni prikaz.....	9.3-1
9.3.2	Prikaz u MARC formatu.....	9.3-1
9.3.3	Standardni prikaz	9.3-2
9.4	Spremište zapisa.....	9.4-1
9.4.1	Preuzimanje odgovornosti za zapis.....	9.4-1
9.4.2	Otkazivanje odgovornosti za zapis	9.4-2
9.4.3	Povezivanje odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno.....	9.4-2
9.5	Editor zapisa.....	9.5-1
9.5.1	Upravljanje zapisima	9.5-2
9.5.1.1	Metoda Uredi zapis	9.5-2
9.5.1.2	Metoda Kreiraj zapis	9.5-2
9.5.1.3	Metoda Preuzmi zapis	9.5-2
9.5.1.4	Metoda Priredi v nov zapis.....	9.5-2
9.5.1.5	Metoda Izbriši zapis	9.5-2
9.5.1.6	Metoda Promeni masku za unos.....	9.5-2
9.5.2	Unos pomoću numeratora.....	9.5-2
9.5.3	Specifičnosti prilikom unosa u polja COMARC/A formata	9.5-3
9.5.3.1	Podaci o izvoru (810)	9.5-3
9.6	Pripreme za rad s normativnom kontrolom.....	9.6-1
9.7	Preuzimanje zapisa.....	9.7-1
9.7.1	Zapis postoji u bazi podataka LC/NAF	9.7-1
9.8	Kreiranje zapisa.....	9.8-1
9.8.1	Kreiramo kompletni zapis.....	9.8-1
9.8.2	Kreiramo kratki zapis.....	9.8-2
9.8.3	Kreiramo šablon za novi zapis.....	9.8-4
9.9	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	9.9-1
9.10	Razrešavanje duplikata	9.10-1
9.11	Razdruživanje zapisa.....	9.11-1
9.12	Usklađivanje bibliografskih s normativnim zapisima.....	9.12-1

10	NORMATIVNA KONTROLA PREDMETNIH OZNAKA	10-1
10.1	Interfejs za katalogizaciju	10.1-1
10.2	Pretraživač	10.2-1
10.3	Prikazivač.....	10.3-1
10.3.1	Osnovni prikaz.....	10.3-1
10.3.2	Prikaz u MARC formatu.....	10.3-1
10.3.3	Standardni prikaz.....	10.3-2
10.4	Spremište zapisa	10.4-1
10.4.1	Otkazivanje odgovornosti za zapis	10.4-1
10.4.2	Postupci redakcije.....	10.4-1
10.4.3	Prikaz relacija	10.4-1
11	PRIVREMENO POHRANJENI ZAPISI	11-1
11.1	Automatsko pohranjivanje zapisa	11.1-1
11.2	Ručno pohranjivanje zapisa	11.2-1
11.3	Pozivanje zapisa za dalje uređivanje.....	11.3-1
11.4	Definisanje vrednosti unapred	11.4-1
11.5	Preimenovanje privremeno pohranjenog zapisa	11.5-1
11.6	Brisanje privremeno pohranjenog zapisa.....	11.6-1
12	RAD SA ZAPISIMA U BRAUZERU	12-1
12.1	Segmenti i klase	12.1-1
12.1.1	Pretraživanje po ključu	12.1-2
12.1.2	Prikazi rezultata pretraživanja i unapred definisani atributi	12.1-2
12.1.2.1	Dodavanje i menjanje prikaza rezultata pretraživanja	12.1-3
12.1.2.2	Brisanje prikaza rezultata pretraživanja	12.1-4
12.1.3	Prikazi rezultata pretraživanja i korisnički definisani atributi	12.1-5
12.1.3.1	Dodavanje i menjanje korisnički definisanih atributa	12.1-5
12.1.3.2	Uređivanje spiska polja i potpolja	12.1-8
12.1.3.3	Pravila za prikaz korisnički definisanih atributa	12.1-8
12.1.3.4	Brisanje korisnički definisanih atributa.....	12.1-10
12.1.4	Otvaranje interfejsa za katalogizaciju.....	12.1-10
12.1.5	Priprema zapisa za ispis.....	12.1-10
12.1.6	Prikaz informacija o bazi podataka.....	12.1-11
12.1.7	Eksport zapisa.....	12.1-11
12.1.8	Verifikacija tipologije.....	12.1-14
12.1.9	Numeratori.....	12.1-14
12.1.9.1	Dodavanje numeratora	12.1-15
12.2	Radni prostor.....	12.2-1
12.2.1	Učitavanje zapisa	12.2-1
12.2.2	Izbor zapisa.....	12.2-1
12.3	Atributi klase.....	12.3-1
12.4	Upiti	12.4-1
12.5	Prečice.....	12.5-1
12.5.1	Dodavanje zapisa u prečice	12.5-1
12.5.2	Upotreba prečice.....	12.5-1
12.6	Relacije	12.6-1
13	ZAPISI U VIŠE PISAMA (LATINICA I ĆIRILICA).....	13-1
13.1	Zapisi u latinici	13.1-1
13.1.1	Unos podataka	13.1-1

13.1.2	Pretraživanje podataka	13.1-1
13.2	Zapisi u ćirilici ili u kombinaciji ćirilice i latinice	13.2-1
13.2.1	Unos podataka	13.2-1
13.2.1.1	Unos u polja pod normativnom kontrolom	13.2-2
13.2.1.2	Unos u normativni zapis na alternativnim pismima	13.2-4
13.2.2	Pretraživanje podataka	13.2-6
13.2.2.1	Bibliografski zapisi	13.2-7
13.2.2.2	Normativni zapisi	13.2-7
13.2.3	Preuzimanje i uređivanje bibliografskih zapisa u COBISS.SR i COBISS.CG sistemima	13.2-8
13.2.3.1	Lokalne baze podataka nacionalnih i narodnih biblioteka	13.2-9
13.2.3.2	Lokalne baze podataka univerzitetskih i specijalnih biblioteka	13.2-10
14	KORISNIČKA PODEŠAVANJA	14-1
14.1	Preporučena podešavanja	14.1-1
14.1.1	Promena veličine prozora	14.1-1
14.1.2	Izbor fonta	14.1-1
14.2	Individualna podešavanja	14.2-1
14.2.1	Veličina slova	14.2-1
14.2.2	Izgled interfejsa za katalogizaciju	14.2-1
14.2.3	Prikaz zapisa u editoru	14.2-1
14.2.4	Prikaz zapisa u spremištu	14.2-2
14.2.5	Prikaz zapisa u rezultatima pretraživanja	14.2-2
14.2.6	Definisanje prikaza rezultata pretraživanja	14.2-2
15	VEZA S DRUGIM SEGMENTIMA PROGRAMSKE OPREME COBISS	15-1
15.1	COBISS2/Katalogizacija	15.1-1
15.2	COBISS3/Fond	15.2-1
15.3	COBISS3/Ispisi	15.3-1
15.4	COBISS2/Ispisi	15.4-1

Dodaci

A	INDEKSI ZA PRETRAŽIVANJE	DODATAK A-1
A.1	Bibliografske baze podataka	Dodatak A.1-1
A.1.1	Osnovni indeks	Dodatak A.1-1
A.1.1.1	Bibliografski podaci	Dodatak A.1-1
A.1.1.2	Podatki o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija)	Dodatak A.1-2
A.1.2	Dodatni indeksi	Dodatak A.1-2
A.1.2.1	Podaci o zapisu	Dodatak A.1-2
A.1.2.2	Bibliografski podaci	Dodatak A.1-3
A.1.2.3	Identifikacioni podaci	Dodatak A.1-4
A.1.2.4	Podaci o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija)	Dodatak A.1-5
A.1.2.5	Kodirani podaci	Dodatak A.1-5
A.1.2.6	Podaci o stanju fonda	Dodatak A.1-8
A.1.3	Sufiksi za limitiranje pretraživanja	Dodatak A.1-10
A.2	Normativna baza podataka CONOR	Dodatak A.2-1
A.2.1	Osnovni indeks	Dodatak A.2-1
A.2.2	Dodatni indeksi	Dodatak A.2-1
A.2.2.1	Podaci o zapisu	Dodatak A.2-1

A.2.2.2	Normativni podaci.....	Dodatak A.2-2
A.2.2.3	Kodirani podaci.....	Dodatak A.2-2
A.2.3	Sufiksi za limitiranje pretraživanja.....	Dodatak A.2-2
A.3	Normativna baza podataka SGC.....	Dodatak A.3-1
A.3.1	Osnovni indeks.....	Dodatak A.3-1
A.3.2	Dodatni indeksi.....	Dodatak A.3-2
A.3.2.1	Podaci o zapisu.....	Dodatak A.3-2
A.3.2.2	Normativni podaci.....	Dodatak A.3-2
A.3.2.3	Identifikacioni podaci.....	Dodatak A.3-3
A.3.2.4	Kodirani podaci.....	Dodatak A.3-4
A.3.3	Sufiksi za limitiranje pretraživanja.....	Dodatak A.3-4
B	PROGRAMSKE KONTROLE.....	DODATAK B-1
B.1	Bibliografske baze podataka.....	Dodatak B.1-1
B.1.1	Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.1-1
B.1.2	Kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.1-2
B.1.3	Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.1-4
B.2	Normativna baza podataka CONOR.....	Dodatak B.2-1
B.2.1	Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.2-1
B.2.2	Kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.2-1
B.2.3	Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.2-2
B.3	Normativna baza podataka SGC.....	Dodatak B.3-1
B.3.1	Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.3-1
B.3.2	Kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.3-1
B.3.3	Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.3-2
C	SKUP COBISS ZNAKOVA.....	DODATAK C-1
C.1	Znaci za upravljanje.....	Dodatak C.1-1
C.2	Latinica.....	Dodatak C.2-1
C.3	Ćirilica.....	Dodatak C.3-1
C.4	Drugi znaci.....	Dodatak C.4-1
D	SPISAK PREČICA ZA IZVOĐENJE NEKIH POSTUPAKA I METODA.....	DODATAK D-1
E	ATRIBUTI ZA PRIKAZ REZULTATA PRETRAŽIVANJA.....	DODATAK E-1
E.1	Bibliografske baze podataka.....	Dodatak E.1-1
E.2	Normativna baza podataka CONOR.....	Dodatak E.2-1
E.3	Normativna baza podatkaka SGC.....	Dodatak E.3-1
F	PREUZIMANJE IZ STRANIH BAZA PODATAKA.....	DODATAK F-1
F.1	Online katalog Kongresne biblioteke.....	Dodatak F.1-1
F.1.1	Pretraživač.....	Dodatak F.1-1
F.1.2	Prikazivač.....	Dodatak F.1-1
F.1.2.1	Osnovni prikaz.....	Dodatak F.1-1
F.1.2.2	Prikaz u MARC formatu.....	Dodatak F.1-2
F.1.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu.....	Dodatak F.1-2
F.1.3	Spremište zapisa.....	Dodatak F.1-2
F.2	WorldCat.....	Dodatak F.2-1
F.2.1	Pretraživač.....	Dodatak F.2-1
F.2.2	Prikazivač.....	Dodatak F.2-1
F.2.2.1	Osnovni prikaz.....	Dodatak F.2-1

F.2.2.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.2-2
F.2.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu	Dodatak F.2-2
F.2.3	Spremište zapisa	Dodatak F.2-2
F.3	ISSN	Dodatak F.3-1
F.3.1	Pretraživač	Dodatak F.3-1
F.3.2	Prikazivač	Dodatak F.3-1
F.3.2.1	Osnovni prikaz	Dodatak F.3-2
F.3.2.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.3-2
F.3.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu	Dodatak F.3-2
F.3.3	Spremište zapisa	Dodatak F.3-2
F.4	LC/NAF	Dodatak F.4-1
F.4.1	Pretraživač	Dodatak F.4-1
F.4.2	Prikazivač	Dodatak F.4-1
F.4.2.1	Osnovni prikaz	Dodatak F.4-1
F.4.2.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.4-2
F.4.2.3	Prikaz u originalnom MARC formatu	Dodatak F.4-2
F.4.3	Spremište zapisa	Dodatak F.4-2
G	CORES	DODATAK G-1
G.1	Interfejs za katalogizaciju	Dodatak G.1-1
G.2	Pretraživač	Dodatak G.2-1
G.3	Prikazivač	Dodatak G.3-1
G.3.1	Osnovni prikaz	Dodatak G.3-1
G.3.2	Prikaz u MARC formatu	Dodatak G.3-1
G.4	Spremište zapisa	Dodatak G.4-1
G.5	Editor zapisa	Dodatak G.5-1
G.5.1	Upravljanje zapisima	Dodatak G.5-1
G.6	Postupci u radu sa zapisima iz baze podataka CORES	Dodatak G.6-1
G.6.1	Preuzimanje zapisa	Dodatak G.6-1
G.6.2	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	Dodatak G.6-2
G.7	Normativna kontrola	Dodatak G.7-1
G.7.1	Usklađivanje zapisa iz baze podataka CORES s normativnim zapisima	Dodatak G.7-1
G.8	Indeksi za pretraživanje	Dodatak G.8-1
G.8.1	Osnovni indeks	Dodatak G.8-1
G.8.2	Dodatni indeksi	Dodatak G.8-1
G.9	Programske kontrole	Dodatak G.9-1
G.10	Atributi za prikaz rezultata pretraživanja	Dodatak G.10-1
H	METADAT	DODATAK H-1
H.1	Prozor METADAT	Dodatak H.1-1
H.2	Spremište zapisa	Dodatak H.2-1
H.3	Editor zapisa	Dodatak H.3-1
H.4	Postupci u radu sa zapisima iz baze podataka METADAT	Dodatak H.4-1
H.4.1	Preuzimanje zapisa	Dodatak H.4-1
H.4.2	Ispravljanje i dopunjavanje zapisa	Dodatak H.4-2
I	ISPISI	DODATAK I-1
I.1	Ispisivanje	Dodatak I.1-1
I.1.1	Priprema i ispis	Dodatak I.1-1
I.1.2	Priprema i ispis po satnici	Dodatak I.1-1
I.1.3	Pretraživanje pohranjenih datoteka sa ispisima	Dodatak I.1-3

I.1.4	Brisanje pohranjenih datoteka sa ispisima.....	Dodatak I.1-3
J	SPISKOVI.....	DODATAK J-1
J.1	Spisak ispisa.....	Dodatak J.1-1
J.2	Unos ulaznih parametara za pripremu ispisa	Dodatak J.2-1
J.2.1	Spiskovi KAT-SPI-01 i KAT-SPI-03	Dodatak J.2-1
J.2.2	Spisak KAT-SPI-02	Dodatak J.2-1
J.3	Opis pojedinih ispisa.....	Dodatak J.3-1
J.3.1	KAT-SPI-01: COMARC – bibliografski zapisi	Dodatak J.3-1
J.3.2	KAT-SPI-02: COMARC – normativni zapisi	Dodatak J.3-1
J.3.3	KAT-SPI-03: COMARC – bibliografski s normativnim zapisima	Dodatak J.3-1
J.4	Primeri ispisa	Dodatak J.4-1
K	PODACI ZA DALJU OBRADU	DODATAK K-1
K.1	Spisak ispisa.....	Dodatak K.-1
K.2	Unos ulaznih parametara za pripremu ispisa	Dodatak K.2-1
K.2.1	Eksporti KAT-EKS-01 i KAT-EKS-02	Dodatak K.2-1
K.3	Opis pojedinih ispisa.....	Dodatak K.3-1
K.3.1	KAT-EKS-01: Podaci u MARC 21 formatu	Dodatak K.3-1
K.3.2	KAT-EKS-02: Podaci u Dublin Core formatu	Dodatak K.3-1
L	BIBLIOGRAFIJE I SPISKOVI PREDMETNIH ODREDNICA	DODATAK L-1
L.1	Ispisivanje	Dodatak L.1-1
L.1.1	Priprema i ispis	Dodatak L.1-1
L.1.2	Pretraživanje pohranjenih datoteka sa ispisima	Dodatak L.1-2
L.1.3	Priprema parametarskih datoteka	Dodatak L.1-4

SLIKE

Slika 3-1: Brauzer – pristup interfejsu za katalogizaciju.....	3-1
Slika 3-2: Interfejs za katalogizaciju.....	3-3
Slika 3.2-1: Bibliografski zapis – spisak metoda.....	3.2-2
Slika 3.2-2: Pretraživanje – spisak metoda.....	3.2-3
Slika 3.2-3: Zapis – spisak metoda.....	3.2-5
Slika 3.2-4: Uređivanje – spisak metoda (izabrano je polje za unos).....	3.2-7
Slika 3.2-5: Pogled – spisak metoda.....	3.2-8
Slika 3.2-6: Podešavanja – spisak metoda.....	3.2-9
Slika 3.2-7: Spremište – spisak metoda (izabran je zapis iz COBIB-a).....	3.2-10
Slika 4-1: Pretraživač.....	4-3
Slika 5-1: Prikazivač.....	5-2
Slika 6-1: Spremište zapisa.....	6-2
Slika 6-2: Spremište zapisa – spisak metoda iz priručnog menija.....	6-3
Slika 6.4-1: Programski ustanovljene greške.....	6.4-1
Slika 6.5-1: Prozor Izbor zapisa za poređenje.....	6.5-1
Slika 6.5-2: Prozor Poređenje zapisa.....	6.5-2
Slika 6.7-1: Prozor Ispis zapisa.....	6.7-2
Slika 6.7-2: Prozor Isključivanje podataka.....	6.7-4
Slika 6.7-3: Prozor Spisak biblioteka.....	6.7-5
Slika 7-1: Editor zapisa.....	7-2
Slika 7.1-1: Pohranjivanje polja za sadržinsku obradu.....	7.1-6
Slika 7.1-2: Prozor Maske za unos.....	7.1-7
Slika 7.3-1: Prozor Skup COBISS znakova.....	7.3-3
Slika 7.3-2: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX.....	7.3-8
Slika 7.4-1: Prozor Izbor polja i potpolja.....	7.4-1
Slika 7.4-2: Prozor Izbor potpolja.....	7.4-3
Slika 7.9-1: Prozor Pomoć COMARC/B.....	7.9-1
Slika 7.11-1: Prozor Karakteristike polja.....	7.11-1
Slika 7.11-2: Prozor Karakteristike potpolja.....	7.11-2
Slika 8.4-1: Izbor baze podataka iz koje će se zapis učitati.....	8.4-3
Slika 8.4-2: Poruka pre uređivanja zapisa u COBIB-u.....	8.4-5
Slika 9.1-1: Normativni zapis (CONOR) – spisak metoda.....	9.1-2
Slika 9.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CONOR.....	9.2-1
Slika 9.4-1: Prozor Povezivanje.....	9.4-4
Slika 10.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka SGC.....	10.2-1
Slika 10.4-1: Zapis iz SGC-a u prikazivaču.....	10.4-2
Slika 11.3-1: Prozor Privremeno pohranjeni zapisi.....	11.3-1
Slika 12-1: Brauzer – potprozori.....	12-1
Slika 12.1-1: Prozor Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja.....	12.1-3
Slika 12.1-2: Prozor Prikaz rezultata pretraživanja.....	12.1-4
Slika 12.1-3: Prozor Korisnički atributi.....	12.1-5
Slika 12.1-4: Prozor Atribut za prikaz rezultata pretraživanja.....	12.1-6
Slika 12.1-5: Prozor Polje ???.....	12.1-7
Slika 12.1-6: Prozor Eksport zapisa.....	12.1-12
Slika 12.1-7: Prozor Numeratori u katalogizaciji.....	12.1-15

Slika 12.1-8: Unos uslova za numerisanje.....	12.1-16
Slika 13.2-1: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.BG.....	13.2-3
Slika 13.2-2: Primer radnog bibliografskog zapisa u COBISS.BG sistemu s povezanom personalnom odrednicom na alternativnim pismima	13.2-4
Slika G.1-1: Zapis iz baze podataka CORES – spisak metoda.....	Dodatak G.1-2
Slika G.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CORES	Dodatak G.2-1
Slika H.1-1: Prozor METADAT	Dodatak H.1-1
Slika L.1-1: Primer prozora Parametri ispisa	Dodatak L.1-1
Slika L.1-2: Primer prozora BIB001	Dodatak L.1-3
Slika L.1-3: Primer prozora BIB201	Dodatak L.1-4

TABELE

Tabela 3.2-1: Pregled metoda u meniju Pretraživanje.....	3.2-3
Tabela 3.2-2: Pregled metoda u meniju Zapis.....	3.2-4
Tabela 3.2-3: Pregled metoda u meniju Uređivanje.....	3.2-5
Tabela 3.2-4: Pregled metoda u meniju Pogled.....	3.2-7
Tabela 3.2-5: Pregled metoda u meniju Podešavanja.....	3.2-8
Tabela 3.2-6: Pregled metoda u meniju Spremište.....	3.2-9
Tabela A.1-1: Osnovni indeks u bibliografskim bazama podataka – bibliografski podaci....	Dodatak A.1-1
Tabela A.1-2: Osnovni indeks u bibliografskim bazama podataka – podaci o sadržaju.....	Dodatak A.1-2
Tabela A.1-3: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o zapisu.....	Dodatak A.1-2
Tabela A.1-4: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – bibliografski podaci ...	Dodatak A.1-3
Tabela A.1-5: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – identifikacioni podaci	Dodatak A.1-4
Tabela A.1-6: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o sadržaju	Dodatak A.1-5
Tabela A.1-7: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – kodirani podaci	Dodatak A.1-5
Tabela A.1-8: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o stanju fonda .	Dodatak A.1-8
Tabela A.1-9: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u bibliografskim bazama podataka	Dodatak A.1-10
Tabela A.2-1: Osnovni indeks u normativnoj bazi podataka CONOR	Dodatak A.2-1
Tabela A.2-2: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka CONOR – podaci o zapisu	Dodatak A.2-1
Tabela A.2-3: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka CONOR – normativni podaci .	Dodatak A.2-2
Tabela A.2-4: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka CONOR – kodirani podaci	Dodatak A.2-2
Tabela A.2-5: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u normativnoj bazi podataka CONOR	Dodatak A.2-3
Tabela A.3-1: Osnovni indeks u normativnoj bazi podataka SGC.....	Dodatak A.3-1
Tabela A.3-2: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – podaci o zapisu	Dodatak A.3-2
Tabela A.3-3: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – normativni podaci	Dodatak A.3-2
Tabela A.3-4: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – identifikacioni podaci .	Dodatak A.3-3
Tabela A.3-5: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – kodirani podaci	Dodatak A.3-4
Tabela A.3-6: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u normativnoj bazi podataka SGC	Dodatak A.3-4
Tabela B.1-1: Bibliografske baze podataka – kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.1-2
Tabela B.1-2: Bibliografske baze podataka – kontrole prilikom unosa u potpolje	Dodatak B.1-3
Tabela B.1-3: Bibliografske baze podataka – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.1-10
Tabela B.2-1: Normativna baza podataka CONOR – kontrole prilikom unosa u potpolje	Dodatak B.2-1
Tabela B.2-2: Normativna baza podataka CONOR – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa	Dodatak B.2-4
Tabela B.3-1: Normativna baza podataka SGC – kontrole prilikom unosa u potpolje	Dodatak B.3-1
Tabela B.3-2: Normativna baza podataka SGC – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa....	Dodatak B.3-3
Tabela C.1-1: Skup COBISS znakova – znaci za upravljanje.....	Dodatak C.1-1
Tabela C.2-1: Skup COBISS znakova – latinica.....	Dodatak C.2-1
Tabela C.3-1: Skup COBISS znakova – ćirilica	Dodatak C.3-1
Tabela C.4-1: Skup COBISS znakova – drugi znaci.....	Dodatak C.4-1
Tabela D-1: Spisak prečica (vrućih tipki) za izvođenje nekih postupaka i metoda.....	Dodatak D-1
Tabela E.1-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u bibliografskim bazama podataka	Dodatak E.1-1
Tabela E.2-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u normativnoj bazi podataka CONOR.....	Dodatak E.2-1

Tabela E.3-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u normativnoj bazi podataka SGC	Dodatak E.3-1
Tabela G.8-1: Osnovni indeks u bazi podataka CORES	Dodatak G.8-1
Tabela G.8-2: Dodatni indeksi u bazi podataka CORES.....	Dodatak G.8-1
Tabela G.10-1: Spisak atributa za prikaz rezultata pretraživanja u bazi podataka CORES .	Dodatak G.10-1

O UPUTSTVIMA

Dogovori koji su poštovani prilikom pisanja uputstava:

1. Nazivi prozora te jezičaka i dugmadi ispisani su masnim slovima.

Primeri:

Otvara se prozor **Povezivanje**.
Kliknemo jezičak **MARC**.
Kliknemo dugme **Izaberi**.

2. Masnim slovima su ispisani nazivi menija i metoda u redu menija. Uvek je najpre naveden naziv menija, a potom sledi naziv metode. Masnim slovima ispisani su i nazivi klasa.

Primeri:

Izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.
Izaberemo klasu **Bibliografski zapis**.

3. Masnim i ujedno italik slovima ispisani su delovi teksta koje želimo da istaknemo.

Primer:

Ako podatak, koji ne treba da se ispisuje u rezultatima pretraživanja, želimo da ***uklonimo***, označimo ga kod "Atributi za prikaz rezultata pretraživanja" i kliknemo dugme ***Ukloni***.

4. Ikone su predstavljene grafički.

Primer:

Kliknemo ikonu .

5. Nazivi atributa, parametara i padajućih spiskova ispisani su u znakovima navoda.

Primer:

Kod "Prikaz rezultata pretraživanja" izaberemo prikaz u kojem želimo da ispišemo rezultate pretraživanja.

6. Vrednosti atributa su ispisane italikom.

Primer:

Na taj način pretražimo zapise za publikacije koje su izdate u zbirci *Sto romana*.

7. Tipke na tastaturi predstavljene su u izlomljenim zagradama.

Primeri:

<Enter>, <Tab>, <Shift>, <Ctrl>, <Alt>, <Esc>.

8. Znak plus (+), koji se nalazi između naziva tipki na tastaturi, označava da istovremeno moramo pritisnuti obe tipke.

Primer:

<Ctrl> + <P> zahteva da istovremeno pritisnemo tipke <Ctrl> i <P>. To činimo tako što pritisnemo tipku <Ctrl>, držimo je pritisnutu i potom pritisnemo i tipku <P>.

9. Oznake i nazivi polja, potpolja i kodova, kao i vrednosti indikatora, ispisani su italikom. Oznaka koda mora da bude u znakovima navoda.

Primer:

Ako potpolje *001a – Status zapisa* u normativnom zapisu sadrži kod "d" – *izbrisan zapis*, program potraži potpolje *001x – Broj zapisa za zamenu*.

10. Prefiksi, sufiksi, operatori (logički i kontekstni) u priručniku su, zbog jasnog prikaza, napisani velikim slovima, a u radu s programskom opremom možemo koristiti i mala slova.

Primer:

Kod "Zahtev za pretraživanje" upišemo npr. (*organizacija AND znanj**)/SER ili (*organizacija and znanj**)/ser.

1 UVOD

COBISS/Katalogizacija je centralni segment programske opreme COBISS koji podržava uzajamnu katalogizaciju u okviru sistema COBISS (Kooperativni online bibliografski sistem i servisi). Segment COBISS/Katalogizacija povezan je s drugim programskim segmentima što omogućuje da se isti podaci koriste u različite svrhe.

Pored poznavanja programske opreme za katalogizaciju, za saradnju u sistemu uzajamne katalogizacije neophodno je i poznavanje formata COMARC i UNIMARC, standarda ISBD te kataloških pravila i pravila za sadržinsku obradu.

U priručniku su data detaljna uputstva za upotrebu programske opreme COBISS3/Katalogizacija. Priručnik je namenjen katalogizatorima koji rade s programskom opremom COBISS.

Sadržaj je podeljen na 15 poglavlja i 12 dodataka.

Nakon uvoda, u drugom poglavlju je opisan sistem uzajamne katalogizacije.

U sledeća tri poglavlja opisane su komponente programske opreme COBISS3: interfejs za katalogizaciju, pretraživač i prikazivač. U poglavljima šest i sedam opisani su spremište zapisa i editor zapisa koji čine interfejs za katalogizaciju.

U osmom poglavlju data su opšta uputstva u vezi s katalogizacijom u sistemu COBISS. Posebno su opisani i postupci u radu s bibliografskim zapisima.

U devetom poglavlju opisani su princip katalogizacije s normativnom kontrolom, specifičnosti u funkcionisanju komponenti programskog segmenta COBISS3/Katalogizacija u klasi **Normativni zapis (CONOR)** te postupci u radu s normativnim zapisima.

U desetom poglavlju opisane su specifičnosti koje su povezane s normativnom kontrolom predmetnih oznaka i specifičnosti u funkcionisanju komponenti programskog segmenta COBISS3/Katalogizacija u klasi **Normativni zapis (SGC)**.

U jedanaestom poglavlju opisani su privremeno pohranjeni zapisi.

U dvanaestom poglavlju opisan je rad s bibliografskim i normativnim zapisima te zapisi iz CORES baze u brauzeru.

Trinaesto poglavlje sadrži opis zapisa na više pisama.

Korisnička podešavanja slede u četrnaestom poglavlju, a veza segmenta COBISS3/Katalogizacija s drugim segmentima programske opreme COBISS u poslednjem poglavlju priručnika.

Slede dodaci od A do L:

- indeksi za pretraživanje
- programske kontrole
- skup znakova COBISS
- spisak prečica za izvođenje nekih postupaka i metoda
- atributi za prikaz rezultata pretraživanja
- zapisi preuzeti iz drugih baza podataka
- CORES
- METADAT
- ispisi
- spiskovi
- podaci za dalju obradu
- bibliografije i spiskovi predmetnih odrednica

2.1 BAZE PODATAKA

U sistem uzajamne katalogizacije uključene su:

- bibliografske baze podataka,
- normativne baze podataka,
- arhivske baze podataka.

Uzajamna bibliografska baza podataka COBIB, lokalne baze podataka i baza podataka CORES deo su svih sistema COBISS.

2.1.1 Bibliografske baze podataka

COBIB je uzajamna bibliografska baza podataka koja sadrži bibliografske podatke i zbirne podatke o fondu, dodate iz svih lokalnih baza podataka.

Lokalne baze podataka su baze podataka pojedinih biblioteka. Svaka lokalna baza podataka sama za sebe predstavlja celinu (tj. katalog biblioteke), a u odnosu na COBIB je njen deo.

Unos podataka o bibliografskim izvorima odvija se u COBIB-u, a istovremeno se zapis upisuje i u lokalnu bazu podataka. Za isti bibliografski izvor u lokalni bazi podataka i COBIB-u kreira se samo jedan zapis koji je zatim, preko COBIB-a, na raspolaganju svim bibliotekama u sistemu COBISS.

CORES je specijalizovana baza podataka koja sadrži podatke o sadašnjim i bivšim urednicima i drugim osobama te korporacijama koji učestvuju u nastajanju kontinuiranih izvora. Za pojedini kontinuirani izvor postoji jedan zapis koji sadrži osnovne identifikacione podatke i podatke o odgovornosti. Baza se ažurira tekuće, i to za potrebe vođenja personalnih bibliografija.

2.1.1.1 Strane bibliografske baze podataka

Programska oprema COBISS omogućuje preuzimanje zapisa iz drugih uzajamnih bibliografskih baza podataka u mreži COBISS.Net i drugih stranih bibliografskih baza (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat, ISSN).

COBISS.Net je naziv mreže koja međusobno povezuje autonomne (nacionalne) bibliotečko-informacione sisteme COBISS različitih država i njihove informacione sisteme o istraživačkoj delatnosti. *Sporazum o uspostavljanju mreže COBISS.Net* i slobodnom protoku bibliografskih zapisa, koji se kreiraju u autonomnim bibliotečko-informacionim sistemima Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Slovenije i Srbije, potpisan je u Beogradu februara 2003. godine, a novembra 2006. godine sporazum je potpisala i Nacionalna biblioteka Bugarske. Po posebnom ugovoru između IZUM-a i Akademije nauka Albanije, početkom decembra 2012. godine uspostavljen je i u mrežu COBISS.Net uključen sistem COBISS.AL u koji su se uključile i druge albanske biblioteke.

ISSN je baza podataka koju održava Međunarodni ISSN centar u Parizu. Svaki ISSN, koji je dodeljen serijskoj publikaciji, registruje se u međunarodnoj bazi podataka koja se zvanično naziva ISSN registar, a koja je svojevremeno bila poznata kao International Serials Data System. Baza podataka se konstantno dopunjuje i ima godišnji prirast između 40.000 i 60.000 ISSN-ova, što odgovara istom broju zapisa za publikacije. Za oblikovanje i održavanje baze podataka ISSN zaduženi su nacionalni i regionalni ISSN centri. Posebnim aranžmanima su u sistem uključene i države koje formalno nisu članice međunarodnog centra.

Ako je biblioteka potpisala ugovor s ponuđačem baze podataka, zapisi se mogu preuzimati i iz međunarodnog kataloga WorldCat (OCLC).

WorldCat je online uzajamni katalog u kojeg je uključeno više od 10.000 biblioteka iz celog sveta, koje su povezane sa OCLC-om (Online Computer Library Center). Katalog sadrži zapise za svu vrstu građe na najrazličitijim jezicima. Zapisi, koji su u formatu MARC 21, uređeni su prema različitim kataloškim pravilima. Prilikom preuzimanja u COBIB i lokalnu bazu podataka, podaci u zapisima konvertuju se u format COMARC/B.

Online katalog Kongresne biblioteke (Library of Congress Online Catalog) je bibliografska baza podataka Kongresne biblioteke (Library of Congress), koja predstavlja istraživačku biblioteku američkog kongresa i ujedno je najveća biblioteka na svetu. Katalog sadrži više miliona zapisa za različitu vrstu građe na različitim jezicima, prvenstveno za monografske publikacije, rukopise, fotografije, kartografsku građu, video i zvučne snimke. Zapisi su u formatu MARC 21 i urađeni su prema anglo-američkim kataloškim pravilima (AACR). Prilikom preuzimanja u COBIB i lokalnu bazu podataka, podaci u zapisima konvertuju se u format COMARC/B.

2.1.2 Normativne baze podataka

Normativne baze podataka namenjene su normativnoj kontroli imena, poput ličnih imena, naziva korporacija, naslova, predmetnih odrednica, geografskih naziva itd. Njihovo uključivanje u sisteme COBISS odvija se postepeno i na različite načine.

Tokom 2003. godine u COBISS.SI uključena je baza podataka **CONOR.SI** koja za sada sadrži samo normativne zapise za lična imena i nazive korporacija koji se pojavljuju kao autori u bibliografskim zapisima. Za sada je normativnim zapisima moguće povezivati samo polja za lična imena autora iz bibliografskih zapisa, a ne i polja za nazive korporacija.

U COBISS.SI predviđena je i normativna kontrola predmetnih oznaka. U Sloveniji se u tu svrhu razvija *Opšti rečnik COBISS.SI (SGC)*¹. Normativna baza podataka **SGC** sadrži zapise za predmetne pristupne tačke na slovenačkom i engleskom jeziku. Osnovu čine zapisi za porodična imena, opšte i geografske nazive. Osnovu za izgradnju normativne baze podataka SGC predstavlja prevod datoteke Sears H. W. Wilsona iz 2001. godine u kojoj su se nalazili zapisi za predmetne pristupne tačke iz publikacije *Sears List of Subject*

¹ Naziv u originalu: *Splošni geslovník COBISS.SI (SGC)*

Headings iz 2000. godine. Programska oprema COBISS za sada omogućuje samo pretraživanje i navigaciju po SGC-u, a normativna kontrola predmetnih oznaka još nije uspostavljena. COBISS3/Katalogizacija omogućuje i redakciju SGC-a koju obavlja urednički odbor rečnika.

Nakon uspostavljanja sistema uzajamne katalogizacije u Bugarskoj, konverzijom su, pored lokalne baze podataka i COBIB-a uspostavljeni i normativna baza podataka za lična imena autora i nazive korporacija (**CONOR.BG**) te normativna baza podataka za predmetne pristupne tačke (**COSUB**).

U Srbiji takođe postoji normativna baza podataka za lična imena autora i korporacija (**CONOR.SR**). U Srbiji se za sada odbija redakcija normativnih zapisa, a normativna kontrola još nije uspostavljena.

U svim drugim sistemima COBISS, u okviru COBISS.Net, u kojima trenutno još ne postoje normativne baze podataka, odvija se redakcija relevantnih podataka u bibliografskim bazama podataka. Tako, će redigovani podaci kasnije poslužiti kao osnova za uspostavljanje odgovarajućih normativnih baza podataka.

2.1.2.1 Strane normativne baze podataka

U programskoj opremi COBISS, omogućeno je preuzimanje zapisa iz normativne datoteke imena LC/NAF² – Library of Congress/NACO Authority File.

LC/NAF je normativna datoteka u kojoj se nalazi više miliona normativnih zapisa za imena, koje su unele biblioteke – učesnice u programu NACO (Name Authority Cooperative Program), jednom od međunarodnih programa kooperativne katalogizacije PCC (Program for Cooperative Cataloging) koji usklađuje Kongresna biblioteka (Library of Congress). Datoteka sadrži zapise za lična imena, nazive korporacija, sastanaka i političko-teritorijalnih jedinica, te zapise za jedinstvene naslove, naslove knjižnih zbirki i pristupne tačke za ime/naslov. Datoteka se dopunjuje više puta godišnje, a zapisi u njoj su u formatu MARC 21.

2.1.3 Arhivske baze podataka

Arhivske baze podataka namenjene su pohranjivanju svih verzija bibliografskih i normativnih zapisa. Arhivske baze podataka pune se prilikom kreiranja, ažuriranja ili brisanja zapisa. Svaka verzija zapisa, koju katalogizator pohrani u bazu podataka COBIB, CONOR ili SGC, pohranjuje se i u arhivsku bazu u kojoj dobija svoj identifikacioni broj, a prethodne verzije se ne prekrivaju.

U sistemu COBISS.SI, za svaki bibliografski zapis iz baze podataka COBIB.SI i za svaki normativni zapis iz baze podataka CONOR.SI mogu da se provere i ispišu sve prethodne verzije zapisa od 2007. godine nadalje. Za normativne zapise iz baze podataka SGC mogu se proveriti i ispisati sve prethodne verzije

² Datoteka je ranije bila uključena u sistem COBISS.SI pod nazivom LC NAMES.

zapisa od aprila 2018. godine nadalje, a takođe i neke starije verzije koje su arhivirane prilikom većih promena u rečniku.

2.3 **NORMATIVNI ZAPISI**

Normativna kontrola omogućuje doslednu upotrebu odrednica prilikom katalogizacije, a istovremeno i lakše održavanje odrednica u bibliografskim zapisima. Zasniva se na vezi između bibliografskih i normativnih zapisa. Normativni zapisi sadrže pristupne tačke koje su jedinstveno određene za upotrebu u celom sistemu uzajamne katalogizacije, a sadrži i druge podatke kao što su varijantne pristupne tačke, srodne pristupne tačke, napomene itd. U katalogizaciji s normativnom kontrolom, menjanje odrednica, dodavanje varijantnih odrednica ili drugih podataka moguće je samo u normativnom zapisu.

Normativna kontrola za sada je uspostavljena samo za osobe koje se pojavljuju kao autori u bibliografskim zapisima.

Za lična imena autora, kratke normativne zapise sa ograničenim skupom znakova kreiraju svi katalogizatori koji mogu da kreiraju bibliografske zapise. Za oblikovanje kompletnih normativnih zapisa potrebna nam je posebna privilegija. S privilegijom za kreiranje kompletnih normativnih zapisa, za normativni zapis možemo da preuzmemo odgovornost i da ga s tim zaključamo. Takav zapis kasnije mogu da uređuju samo katalogizatori iz biblioteke koja je zapis zaključala. Postupak koristimo kod zapisa za autore koje dobro poznajemo. Biblioteke obično zaključaju zapise za istraživače za koje uređuju personalne bibliografije.

O usklađivanju bibliografskih baza podataka s normativnom bazom podataka brine poseban program. Kada u normativnom zapisu promenimo normativnu, varijantnu ili srodnu pristupnu tačku, polja u bibliografskim zapisima programski se promene u COBIB-u te, a ako su pojedine biblioteke to tražile i u lokalnim bazama podataka (v. pogl. 9.12).

Normativna kontrola za predmetne oznake i za korporacije, koje se pojavljuju kao autori u bibliografskim zapisima, još nije uspostavljena.

2.5 DOZVOLE ZA UZAJAMNU KATALOGIZACIJU

U sistemu uzajamne katalogizacije mogu da učestvuju bibliotekari koji su adekvatno osposobljeni i koji vladaju kataloškim pravilima, drugim bibliografskim standardima i COMARC formatima.

S promenom koncepta uzajamne katalogizacije u COBISS3 okruženju, došlo je i do uvođenja novih dozvola za uzajamnu katalogizaciju. Osim dozvola za uzajamnu katalogizaciju monografskih publikacija, serijskih publikacija i članaka, uvedene su i nove dozvole za uzajamnu katalogizaciju kontinuiranih izvora, neknjižne i antikvarne građe.

Kategorije dozvola/privilegija za kreiranje bibliografskih zapisa su:

- dozvola A – dobijene privilegije za uzajamnu katalogizaciju monografskih publikacija te za kreiranje zbirnih zapisa i zapisa za izvedena dela;
- dozvola B1 – dobijene privilegije za uzajamnu katalogizaciju sastavnih delova;
- dozvola B2 – dobijene privilegije za uzajamnu katalogizaciju kontinuiranih izvora;
- dozvola C – dobijene privilegije za uzajamnu katalogizaciju neknjižne građe;
- dozvola D – dobijene privilegije za uzajamnu katalogizaciju antikvarne građe.

Sve navedene dozvole, uključuju i privilegije za preuzimanje zapisa iz MARC 21 formata (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat) i privilegije za redakciju zapisa u COBIB-u.

Katalogizatorima, koji zapise samo preuzimaju iz uzajamne baze podataka COBIB, navedene dozvole/privilegije nisu potrebne.

Dopunjen je i postupak za dobijanje pojedinih dozvola.

U Sloveniji je postupak dobijanja dozvole za uzajamnu katalogizaciju uređen dokumentom *Pridobitev dovoljenja za vzajemno katalogizacijo v sistemu COBISS.SI*. Dokument su usvojili Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK) i Institut informacijskih znanosti (IZUM) koji su na osnovu 44. člana i 47. člana Zakona o bibliotekarstvu (ZKnj-1, Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK i 92/15) nadležni za konstatovanje osposobljenosti stručnih radnika u bibliotekama za učešće u uzajamnoj katalogizaciji.

Redosled obrazovanja i osposobljavanja za dobijanje dozvola objavljen je u programima obrazovanja NUK-a i IZUM-a. Pregled potrebnih aktivnosti dostupan je i na IZUM-ovom portalu *Izobraževanje*, zajedno sa svim relevantnim dokumentima.

Za dodelu dozvola za uzajamnu katalogizaciju u drugim državama nadležne su nacionalne biblioteke koje su dužne da pripreme transparentne i adekvatno formalizovane postupke.

2.6 PRIVILEGIJE

Privilegije za rad u segmentu COBISS3/Katalogizacija omogućuju:

- pristup segmentu COBISS3/Katalogizacija te pregled i ispis podataka (**CAT**)
- uzajamnu katalogizaciju monografskih publikacija (knjige) te kreiranje zbirnih zapisa i zapisa za izvedena dela (**CAT_A_MON**)
- uzajamnu katalogizaciju sastavnih delova (**CAT_B1_ART**)
- uzajamnu katalogizaciju kontinuiranih izvora (**CAT_B2_CON**)
- uzajamnu katalogizaciju serijskih publikacija (**CAT_NEWSER**)
- uzajamnu katalogizaciju neknjižne građe (**CAT_C_NBM**)
- uzajamnu katalogizaciju antikvarne građe (**CAT_D_ANT**)
- preuzimanje zapisa iz Online kataloga Kongresne biblioteke i baze podataka WorldCat (**CAT_NEWMARC21**)
- kreiranje i uređivanje kompletnih normativnih zapisa za lična imena te preuzimanje zapisa iz baze podataka LC/NAF (**CAT_NEWPN**)
- kreiranje i uređivanje kompletnih normativnih zapisa za korporacije (**CAT_NEWCB**)
- uređivanje svih normativnih zapisa, takođe onih za koje je odgovornost preuzela druga biblioteka (**CAT_CONOR**)
- povezivanje bibliografskih zapisa s normativnim zapisom (**CAT_LINKAU**)
- preuzimanje i uređivanje zapisa u bazi podataka CORES (**CAT_NEWCORES**)
- menjanje karakteristika polja i potpolja, određivanje i uređivanje numeratora (**CAT_EDITTYPE**)
- eksport bibliografskih zapisa (**CAT_EXPORT**)
- verifikaciju tipologije dokumenata/dela (**CAT_LOCKTD**)
- pristup bazi podataka METADAT (**CAT_METADAT**)
- kreiranje, uređivanje i potvrđivanje zapisa za predmetne oznake – privilegija za urednike (**CAT_COSUB**)
- kreiranje i uređivanje zapisa za predmetne oznake – privilegija za redaktore (**CAT_SUBRED**)

U segmentu COBISS3/Fond, u ograničenom obimu može se raditi s bibliografskim zapisima:

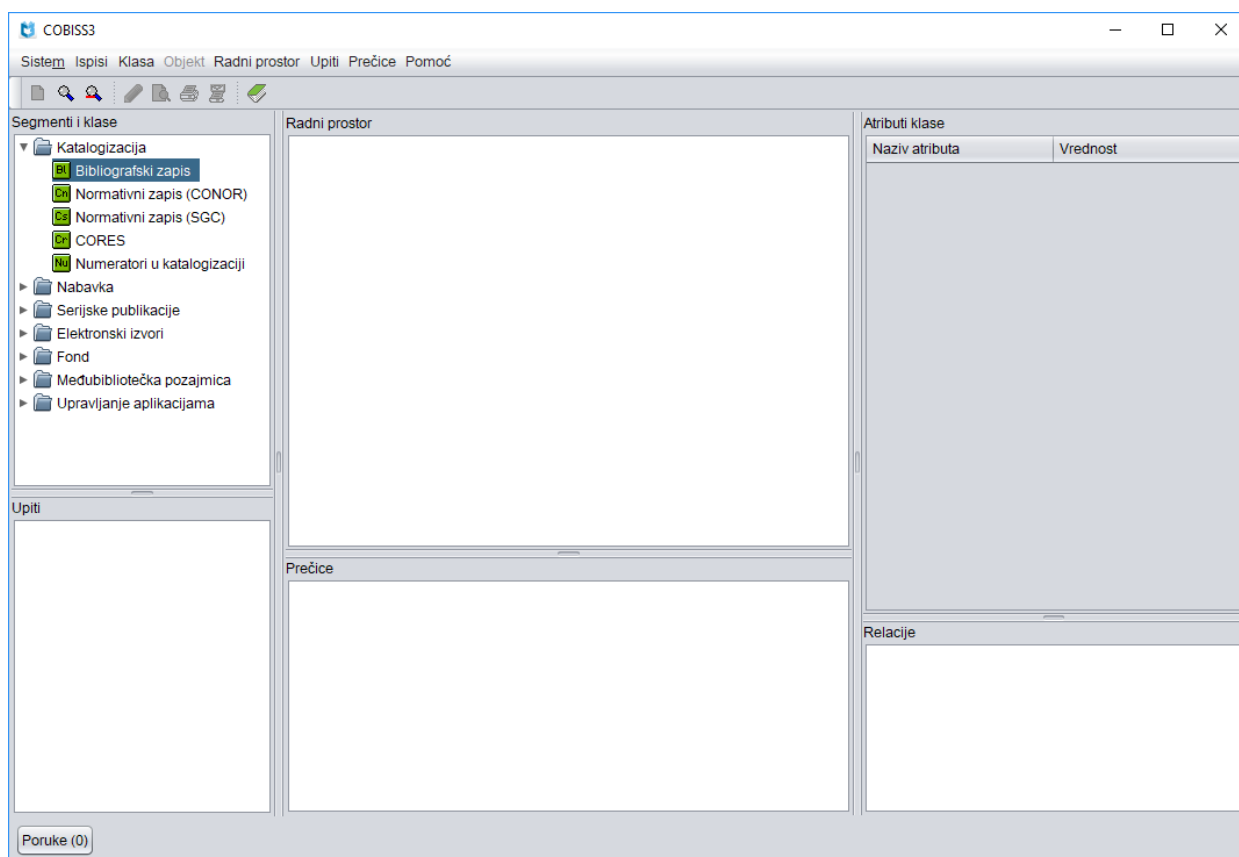
- preuzimanje zapisa iz COBIB-a u lokalnu bazu podataka (**CAT_RCT**)

- uređivanje ograničenog skupa bibliografskih podataka u lokalnoj bazi podataka (potpolja 100e, 330az, 539a, 610az, 675bs, 992by, 9930 do 9939) (**CAT_610**)

3 INTERFEJS ZA KATALOGIZACIJU

Interfejs za katalogizaciju centralni je deo segmenta COBISS3/Katalogizacija. U njemu možemo da izvodimo sve postupke obrade bibliografskih izvora, kao i postupke u radu s normativnim zapisima.

Interfejsu za katalogizaciju pristupamo iz brauzera preko klasa **Bibliografski zapis**, **Normativni zapis (CONOR)**, **Normativni zapis (SGC)** i **CORES**.

Slika 3-1: Brauzer – pristup interfejsu za katalogizaciju

Funkcionisanje interfejsa za katalogizaciju u nastavku je opisano sa aspekta bibliografskog zapisa. Specifičnosti interfejsa za katalogizaciju, koje se odnose

na normativni zapis iz baze podataka CONOR, opisane su u pogl. 9.1, a specifičnosti interfejsa za katalogizaciju, koje se odnose na normativni zapis iz baze podataka SGC, opisane su u pogl. 10.1.

Interfejs za katalogizaciju otvaramo u brauzeru.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** izaberemo klasu **Bibliografski zapis**.
2. Izaberemo metodu **Klasa / Interfejs za katalogizaciju**.

Otvara se prozor **Bibliografski zapis**.

Mogućnosti ...

Interfejs za katalogizaciju možemo otvoriti i tako što kliknemo ikonu u redu alata. Metodu **Interfejs za katalogizaciju** možemo izabrati izabrati i iz priručnog menija.

Kada zaključimo rad, zatvorimo interfejs za katalogizaciju.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / Izlaz**.

Upozorenje:

Ako želimo da zatvorimo interfejs za katalogizaciju, a pri tom su u editor ili spremište zapisa upisani zapisi, program nas na to upozorava.

Mogućnosti ...

Interfejs za katalogizaciju možemo zatvoriti i klikom na dugme u naslovnom redu.

U interfejsu za katalogizaciju možemo:

- pretraživati zapise po različitim bazama podataka,
- uređivati postojeće zapise,
- preuzimati zapise iz COBIB-a,
- preuzimati zapise iz drugih uzajamnih bibliografskih baza podataka u mreži COBISS.Net,
- preuzimati zapise iz stranih bibliografskih baza podataka (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat, ISSN),
- kreirati nove zapise,
- priređivati postojeće u nove zapise,
- brisati zapise,
- dodavati lokalne zapise u COBIB,
- aktivirati programsko proveravanje zapisa,
- kreirati predloge za nove zapise,
- ispisivati zapise,
- pregledati zapise i porediti ih.

3.2 RED MENIJA

Red menija leži ispod naslovnog reda. Sadrži šest menija, a svaki od njih sadrži više metoda kojima izvodimo određene postupke u katalogizaciji. Metode su pregledno prikazane na slici 3.2-1.

Metode u redu menija zavise od toga da li je u interfejsu za katalogizaciju izabran bibliografski ili normativni zapis.

Ako je pored naziva metode upisana i tipka ili kombinacija tipki, tu metodu možemo izvesti i pritiskom na odgovarajuće tipke na tastaturi. Spisak tipki i njihovih kombinacija, koje nazivamo i prečice (vruće tipke), nalazi se u dodatku *D* (v. tabelu D-1).

Sadržaj reda menija po pravilu se ne menja.

Bibliografski zapis

Pretraživanje	Zapis	Uređivanje	Pogled	Podšavanje	Spremište
<akronim lokalne baze podataka>/COBIB CONOR SGC COBISS.Net Online katalog Kongresne biblioteke WorldCat ISSN CORES METADAT Privremeno pohranjeni zapisi Prikaži izvorni zapis Izlaz	Uredi zapis Preuzmi zapis Priredi u novi zapis Kreiraj zapis Izbrisi zapis Dodaj lokalni zapis u COBIB Proveri zapis Privremeno pohrani zapis Pohrani kao šablon Pohrani zapis Promeni masku za unos Napusti zapis bez pohranjivanja	Uredi Potvrdi unos Otkazi Dodaj polje Dodaj potpolje Izbrisi polje Izbrisi potpolje Kopiraj tekst Kopiraj polje Kopiraj potpolje Kopiraj sadržaj potpolja Izreži tekst Zalepi tekst Zalepi polje Zalepi potpolje Posebno lepljenje Pomeri nagore Pomeri nadole Ubaci COBISS znak Ubaci znak za sortiranje Ubaci LaTeX oznaku Dodaj definisanu vrednost Pretvori u mala slova Pretvori u velika slova Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu Pretvori u latinicu Prenesi naslov iz ISSN Dodaj 13-cifreni ISBN Aktiviraj numeratork<naziv numeratork> Prenesi kod države za izvor Ponovi Poništi Poništi sve	Proširen prikaz Sužen prikaz Osveži editor ZNAČKA PREKAT COMARC pomoć	Zameni sadržaj potprozora ☐ Ispiši značenje kodova ☐ Ispiši nazive polja i potpolja ☐ Ispiši značenje indikatora ☐ Proširi samo izabrano polje ☐ Otvori zapis u proširenom obliku ☐ Uređuj u odvojenom polju za unos ☐ Prikaži izabrano polje/potpolje ☐ Pokaži promene ☐ Program za proveru pravopisa (spell checker) ☐ Pokaži fond Odredi karakteristike polja Odredi karakteristike potpolja	Proveri zapis Uporedi zapise Prikaži verziju zapisa iz lokalne baze podataka Prikaži verziju zapisa iz COBIB-a Pripremi zapise za ispis Prikaži spisak biblioteke Proveri duplikate Ispis iz arhiva Prikaži u standardnom formatu Prikaži u COMARC formatu Prikaži u originalnom formatu Osveži zapis Odštampaj zapis Ukloni jezičak Ukloni sve jezičke Ukloni preostale jezičke

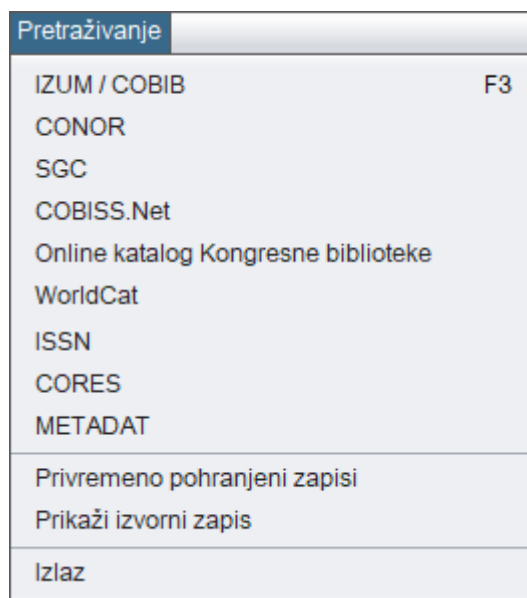
Slika 3.2-1: Bibliografski zapis – spisak metoda

3.2.1 Meni Pretraživanje

Postupak katalogizacije uvek započinje pretraživanjem. Pretražujemo po lokalnoj bazi podataka, COBIB-u, drugim uzajamnim bibliografskim bazama podataka u mreži COBISS.Net i u drugim stranim bibliografskim bazama podataka (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat, ISSN). Možemo da pretražujemo i po normativnim bazama podataka i nekim drugim bazama. Metodama u meniju **Pretraživanje** pozivamo zapise koji se, kao jezičci, upisuju u spremište zapisa.

Tabela 3.2-1: Pregled metoda u meniju Pretraživanje

Naziv metode	Namena metode
<akronim lokalne baze podataka>/COBIB	Pretraživanje po lokalnoj bazi podataka ili COBIB-u
CONOR	Pretraživanje po normativnoj bazi podataka CONOR
SGC	Pretraživanje po normativnoj bazi podataka SGC
COBISS.Net	Pretraživanje po uzajamnim bibliografskim bazama podataka u mreži COBISS.Net
Online katalog Kongresne biblioteke	Pretraživanje po katalogu Kongresne biblioteke
WorldCat	Pretraživanje po bazi podataka WorldCat
ISSN	Pretraživanje po bazi podataka ISSN
CORES	Pretraživanje po bazi podataka CORES
METADAT	Uvid u bazu podataka METADAT
Privremeno pohranjeni zapisi	Pretraživanje po datoteci privremeno pohranjenih zapisa
Prikaži izvorni zapis	Prikaz verzije zapisa pre uređivanja
Izlaz	Izlaz iz interfejsa za katalogizaciju

Slika 3.2-2: Pretraživanje – spisak metoda

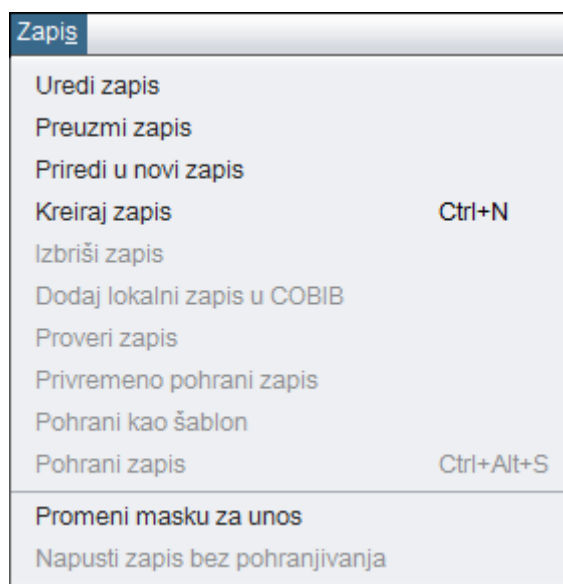
3.2.2 Meni Zapis

V meniju **Zapis** prikupljene su metode koje se koriste za upravljanje bibliografskim zapisima. One omogućuju različite postupke u radu s bibliografskim zapisom, od uređivanja zapisa, preuzimanja, priređivanja u novi zapis, kreiranja i brisanja, dodavanja u COBIB, do proveravanja i pohranjivanja zapisa.

Tabela 3.2-2: Pregled metoda u meniju Zapis

Naziv metode	Namena metode
Uredi zapis	Uređivanje zapisa u lokalnoj bazi podataka i/ili u COBIB-u
Preuzmi zapis	Preuzimanje zapisa iz COBIB-a, druge uzajamne baze podataka u mreži COBISS.Net ili druge strane baze podataka (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat, ISSN)
Priredi u novi zapis	Priređivanje postojećeg u novi zapis
Kreiraj zapis	Kreiranje novog zapisa
Izbriši zapis	Brisanje zapisa iz lokalne baze podataka i/ili COBIB-a te pražnjenje editora
Dodaj lokalni zapis u COBIB	Pohranjivanje lokalnog zapisa u COBIB
Proveri zapis	Programsko proveravanje zapisa koji se nalazi u editoru
Privremeno pohrani zapis	Pohranjivanje zapisa u datoteku privremeno pohranjenih zapisa i pražnjenje editora

Pohrani kao šablon	Pohranjivanje šablona za novi zapis i pražnjenje editora
Pohrani zapis	Pohranjivanje u lokalnu bazu podataka i/ili COBIB te pražnjenje editora
Promeni masku za unos	Izbor, odnosno promena, maske za unos
Napusti zapis bez pohranjivanja	Pražnjenje editora (zapis nije pohranjen)

Slika 3.2-3: Zapis – spisak metoda

Funkcionisanje metoda u meniju **Zapis** detaljno je opisano u pogl. 7.1.

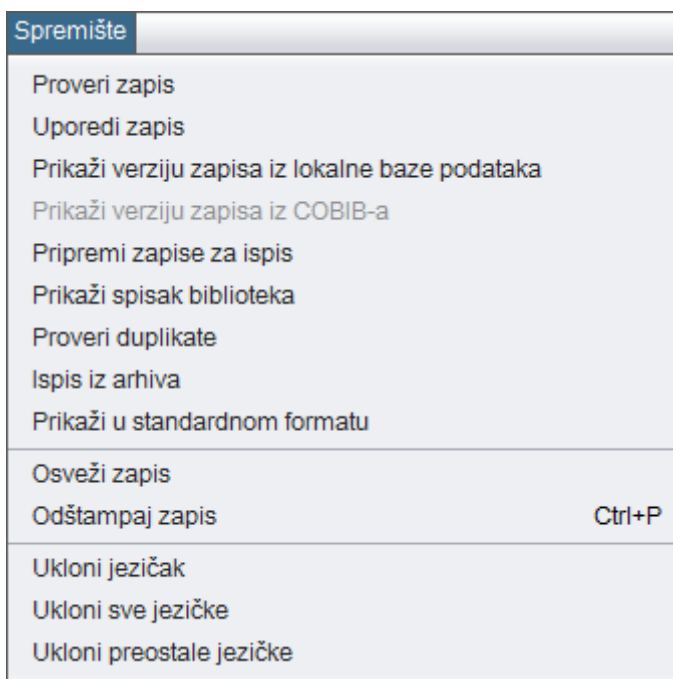
3.2.3 Meni Uređivanje

Metodama u meniju **Uređivanje** možemo da uređujemo zapis u editoru. Meni možemo otvoriti tek kada u editoru postoji zapis. Skup metoda u meniju je promenljiv, što zavisi od toga gde se u zapisu trenutno nalazimo (npr. na oznaci ili nazivu polja, odnosno potpolja, ili u polju za unos).

Tabela 3.2-3: Pregled metoda u meniju Uređivanje

Naziv metode	Namena metode
Uredi	Otvaranje polja za unos
Potvrdi unos	Zaključivanje unosa i zatvaranje polja za unos
Otkazi	Otkazivanje unosa i zatvaranje polja za unos
Dodaj polje	Dodavanje praznog polja u zapis
Dodaj potpolje	Dodavanje praznog potpolja u zapis
Izbriši polje	Brisanje polja iz zapisa

Izbriši potpolje	Brisanje potpolja iz zapisa
Kopiraj tekst	Kopiranje označenog teksta
Kopiraj polje	Kopiranje izabranog polja
Kopiraj potpolje	Kopiranje izabranog potpolja
Kopiraj sadržaj potpolja	Kopiranje kompletnog sadržaja potpolja
Izreži tekst	Izrezivanje označenog teksta
Zalepi tekst	Dodavanje teksta lepljenjem
Zalepi polje	Dodavanje polja lepljenjem
Zalepi potpolje	Dodavanje potpolja lepljenjem
Posebno lepljenje	Dodavanje teksta, polja ili potpolja lepljenjem
Pomeri nagore	Pomeranje polja ili potpolja nagore
Pomeri nadole	Pomeranje polja ili potpolja nadole
Ubaci COBISS znak	Unos COBISS znakova u polje za unos pomoću tabele
Ubaci znak za sortiranje	Unos znaka za sortiranje (NSB, NSE) u polje za unos
Ubaci LaTeX oznaku	Unos LaTeX oznake u polje za unos
Dodaj definisanu vrednost	Dodavanje definisane vrednosti u potpolje
Pretvori u mala slova	Promena označenog teksta u polju za unos u mala slova
Pretvori u velika slova	Promena označenog teksta u polju za unos u velika slova
Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu	Promena označenog teksta u polju za unos u srpsku, odnosno makedonsku ćirilicu
Pretvori u latinicu	Promena označenog teksta u polju za unos u latinicu
Prenesi naslov iz ISSN	Prenos ključnog naslova iz baze podataka ISSN
Dodaj 13-cifreni ISBN	Dodavanje 13-cifrenog ISBN-a u potpolju 010a na osnovu 10-cifrenog ISBN-a
Aktiviraj numerator <naziv numeratora>	Prenos broja s numeratora u pojedina potpolja (npr. 020b, 021b ...)
Prenesi kod države za izvor	Prenos koda države, koja važi za izvor, u zapisu za članak
Ponovi	Ponavljjanje poslednje akcije u zapisu
Poništi	Poništavanje poslednje akcije u zapisu
Poništi sve	Poništavanje svih akcija u zapisu

Slika 3.2-7: Spremište – spisak metoda (izabran je zapis iz COBIB-a)

Određene metode iz menija **Spremište** možemo izabrati i iz priručnog menija (v. pogl. 6).

4.6 IZBOR PRIKAZA REZULTATA PRETRAŽIVANJA

Rezultati pretraživanja vidljivi su u donjem delu pretraživača. Ispisani su na različite načine s obzirom na broj prikazanih bibliografskih podataka.

Postupak

1. Kod "Prikaz rezultata pretraživanja" izaberemo obim prikaza podataka, i to pre ili nakon izvršenog pretraživanja.

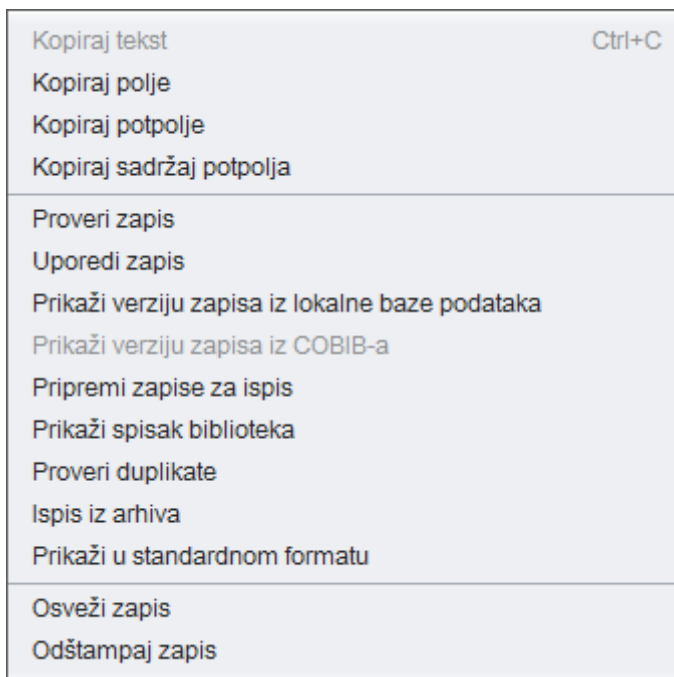
Poslednji izabrani prikaz rezultata pretraživanja pohranjuje se i uvažava kod sledećih pretraživanja (do promene).

Obim bibliografskih podataka, koji se ispisuju u rezultatima pretraživanja određen je unapred ili ga katalogizator određuje sam.

Za sve izvore je unapred definisan samo podrazumevani prikaz koji sadrži podatke za osnovnu identifikaciju izvora i bibliografskog zapisa.

Različite vrste prikaza rezultata pretraživanja i sami možemo definisati u brauzeru (v. pogl. 12.1.2 i pogl. 12.1.3).

Spisak unapred definisanih atributa sa odgovarajućim poljima i potpoljima, iz kojih se mogu ispisivati podaci u prikazu rezultata pretraživanja, dat je u dodatku *E.1*.

Slika 6-2: Spremište zapisa – spisak metoda iz priručnog menija

U spremište možemo dodati različite vrste zapisa koje smo pretražili pretraživačem u različitim bazama podataka. Skup metoda u spremištu, koje stoje na raspolaganju za pojedine vrste zapisa, zavisi od vrste zapisa. Tako, npr. za normativne zapise iz baza CONOR i SGC ili zapise iz baze podataka CORES možemo upotrebiti iste metode kao u meniju **Spremište** u prozoru **Normativni zapis** (<akronim normativne baze podataka>) (v. pogl. 9.4 i pogl. 10.4), odnosno u prozoru **CORES** (v. dodatak G).

Zapisi ostaju u spremištu zapisa dok ih iz spremišta ne uklonimo ili dok ne zatvorimo interfejs za katalogizaciju.

Potpoglavlja:

- Radni zapis
- Dodavanje zapisa u spremište
- Uklanjanje jezičaka iz spremišta
- Proveravanje zapisa
- Poređenje zapisa
- Upotreba spremišta zapisa prilikom uređivanja
- Druge mogućnosti za rad u spremištu
- Podešavanje parametara spremišta

6.2 DODAVANJE ZAPISA U SPREMIŠTE

U spremište zapisa možemo dodati jedan ili više zapisa. U spremište dodajemo zapise iz pretraživača, različite varijante zapisa za isti bibliografski izvor i privremeno pohranjene zapise.

6.2.1 Dodavanje zapisa iz pretraživača

U spremište zapise možemo dodati aktiviranjem pretraživača u različitim bazama podataka (tj. u lokalnoj bazi podataka, odnosno COBIB-u, normativnoj bazi podataka CONOR, bazi podataka CORES, u nekoj drugoj uzajamnoj bibliografski bazi podataka u mreži COBISS.Net ili drugoj stranoj bazi podataka (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat, ISSN)).

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / <akronim baze podataka>** (npr. **Pretraživanje / CONOR**).

Otvora se prozor **Pretraživanje – <...>** (npr. **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**).

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljnije je opisan u pogl. 4.

Zapis, koji pretražujemo, nalazi se u rezultatima pretraživanja. U rezultatima može biti i više zapisa.

3. Na spisku rezultata pretraživanja označimo odgovarajući zapis, odnosno više zapisa, i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa. U spremište možemo dodati i više zapisa.

6.2.2 Dodavanje zapisa za isti bibliografski izvor

Izabranom zapisu u spremištu možemo dodati pripadajuću verziju zapisa iz lokalne baze podataka ili COBIB-a. Na taj način možemo porediti različite verzije zapisa za isti bibliografski izvor.

6.2.2.1 Verzija zapisa iz COBIB-a

Radnom zapisu možemo dodati trenutno pohranjenu verziju zapisa iz COBIB-a, a da pri tom ne aktiviramo pretraživanje u pretraživaču. Verziju zapisa iz COBIB-a možemo dodati i nekim drugim zapisima iz spremišta.

Postupak

1. Potražimo i izaberemo zapis.

2. Izaberemo metodu **Spremište / Prikaži verziju zapisa iz COBIB-a**.

Pripadajući zapis iz COBIB-a dodaje se u spremište zapisa.

Upozorenje:

Ako u COBIB-u ne postoji pripadajući zapis, program nas na to upozorava.

6.2.2.2 Verzija zapisa iz lokalne baze podataka

Radnom zapisu možemo dodati trenutno pohranjenu verziju zapisa iz lokalne baze podataka, a da pri tom ne aktiviramo pretraživanje u pretraživaču. Verziju zapisa iz lokalne baze podataka možemo dodati i nekim drugim zapisima iz spremišta.

Postupak

1. Potražimo i izaberemo zapis.

2. Izaberemo metodu **Spremište / Prikaži verziju zapisa iz lokalne baze podataka**.

Pripadajući zapis iz lokalne baze podataka dodaje se u spremište zapisa.

Upozorenje:

Ako u lokalnoj bazi ne postoji pripadajući zapis, program nas na to upozorava.

6.2.2.3 Izvorna verzija zapisa

Radnom zapisu u spremište možemo dodati stanje zapisa pre početka uređivanja. Izvorna verzija zapisa ne mora da se slaže s pohranjenim stanjem u bazi podataka. Tu verziju možemo proveriti sve dok radni zapis ne pohranimo.

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / Prikaži izvorni zapis**.

Izvorni zapis se dodaje u spremište zapisa. On se slaže sa zapisom koji je pre uređivanja upisan u editor (stanje zapisa pre dopunjavanja).

Upozorenje:

*Ako u editoru kreiramo novi zapis, metoda **Pretraživanje / Prikaži izvorni zapis** nije aktivna.*

6.2.3 Dodavanje privremeno pohranjenog zapisa

U spremište zapisa možemo dodati i privremeno pohranjeni zapis (v. pogl. 11.1 i pogl. 11.2).

Postupak

1. Izaberemo metodo **Pretraživanje / Privremeno pohranjeni zapisi**.
Otvora se prozor **Privremeno pohranjeni zapisi**.
2. Potražimo i izaberemo zapis (v. pogl. 11.3).
Privremeno pohranjeni zapis dodaje se u spremište zapisa.

izvor u COBIB-u već postoji zapis, moramo ga preuzeti, a lokalni zapis izbrisati iz lokalne baze podataka.

Postupak razrešavanja lokalnih zapisa opisan je u pogl. 8.6.

7.1.7 Metoda Proveri zapis

Metodu **Zapis / Proveri zapis** tokom uređivanja možemo proveriti da li zapis sadrži greške koje se programski mogu proveriti. Pri tom se izvode programske kontrole koje proveravaju ispravnost unosa (v. dodatak B).

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Proveri zapis**.
V. objašnjenje pod 2. korakom, kod postupka u pogl. 6.4.
2. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti ...

Metodom **Spremište / Proveri zapis** možemo proveriti i ispravnost zapisa u spremištu.

7.1.8 Metoda Privremeno pohrani zapis

Metodu **Zapis / Privremeno pohrani zapis** koristimo kada zapis, koji uređujemo u editoru, želimo privremeno ručno da pohranimo u posebnu datoteku koja je posebno za to predviđena. Zapis privremeno pohranimo kada postupak kreiranja ili uređivanja zapisa ne možemo da završimo ili kada bismo želeli da ga još jednom proverimo pre pohranjivanja u lokalnu bazu podataka i/ili COBIB.

Zapisi se privremeno pohranjuju i programski (v. pogl. 11.1).

Privremeno pohranjeni zapisi ne postoje ni u COBIB-u ni u lokalnoj bazi podataka te ih zato pretraživačem ne možemo pronaći. Privremeno pohranjene zapise ponovo otvaramo za dalje uređivanje na način koji je opisan u pogl. 11.3.

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Privremeno pohrani zapis**.
Otvora se prozor **Opisivanje**.
2. Kod "Naziv privremeno pohranjenog zapisa" upišemo naziv po želji.
3. Kliknemo dugme **U redu**.
Program nas obaveštava da je zapis pohranjen sa privremeno pohranjenim zapisima.

Zapis, koji smo privremeno pohranili, uklanja se iz editora i jezička **Radni zapis** u spremištu zapisa. Istovremeno se u spremište zapisa dodaje novi jezičak **Privremeno pohranjeni** u kojem je prikazano poslednje stanje zapisa.

7.1.9 Metoda Pohrani kao šablon

Metodu **Zapis / Pohrani kao šablon** koristimo onda kada u zapis, u koji smo uneli podatke zajedničke većem broju bibliografskih izvora, želimo da pohranimo kao šablon za novi zapis koji nameravamo da upotrebimo više puta.

Uslov

Zapis mora biti u editoru.

Postupak

1. Unesemo samo one podatke koji su zajednički za više zapisa.
2. Izaberemo metodu **Zapis / Pohrani kao šablon**.

Otvora se prozor **Opisivanje**.

3. Kod "Naziv šablona" upišemo naziv po želji.
4. Kliknemo dugme **U redu**.

Program nas obaveštava o tome da je zapis pohranjen kao šablon.

Šablon se pohranjuje u datoteku privremeno pohranjenih zapisa, pri čemu se editor i jezičak **Radni zapis** u spremištu zapisa prazne.

7.1.10 Metoda Pohrani zapis

Metodu **Zapis / Pohrani zapis** koristimo za pohranjivanje zapisa koji smo kreirali, odnosno ispravili ili dopunili. Ako u zapisu nema grešaka koje se mogu ustanoviti programski, program nam javi u koju je bazu podataka zapis pohranjen. Prilikom pohranjivanja zapisa program nas upozorava na (eventualne) greške i druge nedostatke (v. dodatak B), koje razlikuje s obzirom na to:

- da li je reč o nedvosmislenoj grešci (zapis možemo pohraniti tek kada otklonimo grešku)

U zapisu postoji nedvosmislena greška (u dodatku B ta vrsta greške označena je kao "F" – Fatal), zato nas program vraća u editor u kojem grešku moramo da ispravimo i zapis ponovo da pohranimo. Grešku, koja se ispisuje u programskoj poruci, uvodi rečenica "Zapis se ne može pohraniti dok se ne ispravi sledeće".

- da li je reč o (eventualnoj) grešci (zapis, uprkos tome, možemo da pohranimo)

Velika je verovatnoća da postoji greška (u dodatku B ta vrsta greške označena je kao "W" – Warning), zato nas program pita da li želimo da se vratimo u zapis. Grešku ispravimo tako što se vratimo u editor; ako ustanovimo da nije reč o grešci, zapis pohranimo bez ispravke. Grešku,

7.3 UNOS PODATAKA

Podatke unosimo ili menjamo upisivanjem u polje za unos, izborom iz šifrnika ili padajućeg spiska.

7.3.1 Unos sadržaja potpolja

Sadržaj potpolja unosimo u polja za unos. Potpolja imaju ograničenu ili neograničenu dužinu unosa. Određena potpolja imaju fiksnu dužinu unosa koju ne možemo menjati (npr. u potpolje *100c – Godina izdavanja 1* moramo uneti tačno četiri znaka).

Postupak

1. Otvorimo potpolje (v. pogl. 7.2).
2. U polje za unos unesemo tekst ili postojeći sadržaj ispravimo ili promenimo.

Prilikom unosa može nam pomoći tabela COBISS znakova koju možemo pozvati metodom **Uređivanje / Ubaci COBISS znak**. Postupak unosa znakova pomoću tabele opisan je u pogl. 7.3.1.1.

Programom za proveru pravopisa, u polju za unos možemo da proverimo pravilnost unetog teksta. Program za proveru pravopisa opisan je u pogl. 7.3.1.2.

U polje za unos možemo ubaciti i:

- znak za sortiranje NSB/NSE (npr. ≠The ≠)

Izaberemo metodu **Uređivanje / Ubaci znak za sortiranje**.

Savet:

Znak za sortiranje možemo dodati i pritiskom na tipke <Ctrl> + <tipka za razmak>.

- oznaku LaTeX

Izaberemo metodu **Uređivanje / Ubaci LaTeX oznaku**.

Upozorenje:

Kod odrednica, kod kojih je uključena normativna kontrola, potpolja unosimo posredno preko normativne baze podataka (v. pogl. 7.3.4.1).

3. Po potrebi promenimo slova (npr. velika slova u mala ili obratno).

Ako slova u polju za unos želimo da promenimo u mala slova, označimo željeni sadržaj i izaberemo metodu **Uređivanje / Pretvori u mala slova**.

Ako slova želimo da promenimo u velika slova, izaberemo metodu **Uređivanje / Pretvori u velika slova**.

4. Po potrebi promenimo pismo (npr. iz latinice u ćirilicu ili obratno).

Ako pismo u polju za unos želimo da promenimo u ćirilicu, označimo željeni sadržaj i izaberemo metodu **Uređivanje / Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu**. Pri tom se kombinacije lj, nj, dž, dz promene u slova љ, њ, џ, ѕ. Ako pismo u polju za unos želimo da promenimo u latinicu, izaberemo metodu **Uređivanje / Pretvori u latinicu**.

Metode su aktivne samo u COBISS sistemima u kojima se koristi ćirilica.

5. Zatvorimo potpolje (v. pogl. 7.2).

Ako sadržaj potpolja nije kontrolisan, upisana vrednost se prenese iza oznake potpolja.

Ako je sadržaj potpolja kontrolisan, upisana vrednost se ne upisuje ako nije ispravna, a ispisuje se upozorenje o grešci. Pogrešnu vrednost tipkama <Ctrl> + <V> možemo ponovo uneti u polje za unos i zatim je ispraviti.

Mogućnosti ...

Unos sadržaja potpolja možemo zaključiti i tako što izaberemo metodu **Uređivanje / Otkazi**, s tim što tada sadržaj potpolja ostaje onakav kakav je bio pre promene.

Savet:

Metode iz menija **Uređivanje** možemo izabrati i iz priručnog menija (v. pogl. 3.2.3).

7.3.1.1 Prozor Skup COBISS znakova

Programska oprema omogućuje unos i pretraživanje podataka koji sadrže neka slova proširene latinice (kvačice, apostrofi itd.).

Postupak

1. U editoru ili pretraživaču aktiviramo polje za unos i postavimo se na mesto na kojem želimo da upišemo znak ili niz znakova.

2. Pritisnemo tipke <Ctrl> + <S>.

Otvora se prozor **Skup COBISS znakova**. U centralnom delu prozora nalazi se spisak u kojem su prikazani COBISS znaci.

Ako polje za unos u pretraživaču ili editoru već sadrži tekst, taj se tekst programski prenosi i u polje za unos "Za kopiranje".

3. Ako kliknemo bilo koji znak, u vrhu spiska, kod "Vrednost COBISS" prikazuje se kod COBISS, a kod "Unicode", Unicode kôd izabranog znaka.

Neka nekodirana potpolja već su povezana s takvim šifrarnicima, a šifrarnik i link možemo formirati i sami.

Tekstove kodiramo i upisujemo u lokalni šifrarnik (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.7), a zatim lokalni šifrarnik metodom **Podešavanja / Odredi karakteristike potpolja** povezujemo sa odgovarajućim potpoljem (v. pogl. 7.11). U prozoru **Karakteristike potpolja** mora biti označen okvir za aktiviranje kod "Pomoć prilikom unosa".

Primer:

Za unos u potpolje 200b – *Opšta oznaka građe* pripremljen je šifrarnik sa sledećim elementima:

"br" – *Brajevo pismo*
"cm" – *Kartografska građa*
"er" – *Elektronski izvor*
"gr" – *Grafika*
"mm" – *Multimedija*
"mp" – *Film*
"ob" – *Predmet*
"pm" – *Muzikalije*
"sr" – *Zvučni snimak*
"vr" – *Video snimak*

Šifrarnik nije obavezan. Po želji, možemo upisati i tekst koji u šifrarniku ne postoji, npr. *Dva medija*.

Sa šifrarnikom unos je brži, jer ukucavamo samo kod, a tekst opšte oznake građe upisuje se automatski.

7.3.3 Menjanje vrednosti indikatora

Neka polja sadrže indikatore koji dodatno objašnjavaju sadržaj polja, odnos tog polja prema drugim poljima u zapisu ili određuju način tretiranja podataka u ispisima (npr. kataloški listić).

Polje može da ima definisana najviše dva indikatora kojima možemo da odredimo, odnosno da promenimo vrednost.

Postupak

1. Otvorimo polje koje sadrži indikatore.

To možemo učiniti na više načina:

- označimo polje i pritisnemo tipku <Enter>
- označimo polje, pritisnemo i držimo tipku <Alt> te dva puta kliknemo mišem
- označimo polje i izaberemo metodu **Uređivanje / Uredi**
- označimo polje i iz priručnog menija izaberemo metodu **Uredi**

Upozorenje:

Dvostrukim klikom ne otvaramo padajući spisak za određivanje vrednosti indikatora, već sužavamo prikaz polja.

2. Iz padajućeg spiska izaberemo odgovarajuću vrednost indikatora.
3. Izabranu vrednost potvrdimo i zaključimo unos.

To možemo učiniti na više načina:

- kliknemo izvan polja za unos
- pritisnemo tipku <Enter>
- izaberemo metodu **Uređivanje / Potvrdi unos**
- iz priručnog menija izaberemo metodu **Potvrdi unos**

Izabrana vrednost prenosi se u polje za unos nakon oznake indikatora.

7.3.4 Unos u polja pod normativnom kontrolom

Unos podataka u polja za odrednice kod kojih je uključena normativna kontrola (v. pogl. 2.1.2), razlikuje se od unosa u druga polja. Podatke u njih možemo unositi samo posredno preko normativne baze podataka. Za to služi potpolje 3 – *Broj normativnog zapisa* u koje upisujemo identifikacioni broj normativnog zapisa s kojim želimo da povežemo polje u bibliografskom zapisu. Na osnovu tog potpolja u bibliografski zapis se automatski upisuje normativna pristupna tačka, a ujedno se u njega dodaju i eventualne varijantne i srodne pristupne tačke iz normativnog zapisa.

Preko normativne baze podataka odvija se i menjanje odrednica u bibliografskim zapisima. Potpolje 3 omogućuje i kasnije automatsko usklađivanje odrednica u bibliografskim zapisima s promenama urađenim u normativnim zapisima (v. pogl. 9.12).

U COBISS sistemima u kojima normativna kontrola još nije uključena, unos podataka u polja za odrednice i u odgovarajuća polja bloka 9XX – *Blok za nacionalnu upotrebu* u celini se odvija ručno.

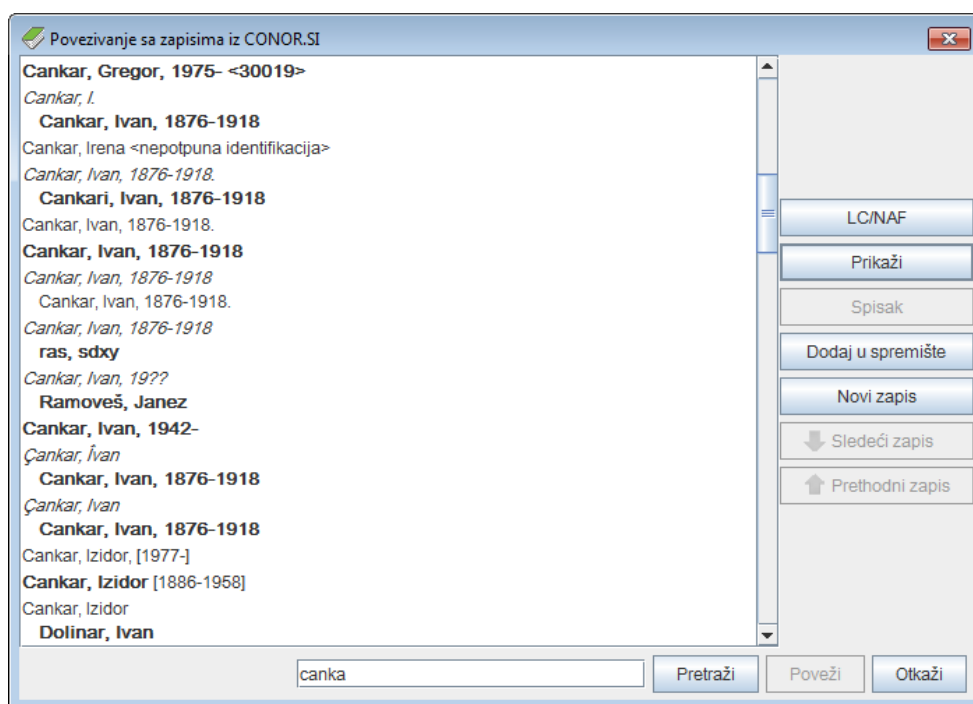
Za povezivanje sa odgovarajućim normativnim zapisom služi prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**.

Elementi prozora su:

- naslovni red
- levi deo prozora koji može da sadrži spisak pristupnih tačaka ili prikaz normativnog zapisa u COMARC formatu ili u MARC 21 formatu.
- polje za unos zahteva za pretraživanje
- dugmad
 - **LC/NAF** – prelazak u bazu podataka LC/NAF
 - **CONOR.XX** – prelazak u bazu podataka CONOR.XX
 - **Prikaži** – prikaz kompletnog zapisa za izabranu pristupnu tačku sa spiska

- **Spisak** – prikaz spiska pristupnih tačaka koji dobijamo nakon pretraživanja
- **Dodaj u spremište** – prelazak u prozor **Normativni zapis (CONOR)**; izabrani zapis se prenosi u spremište zapisa (zapisi iz baze podataka LC/NAF pri tom se konvertuju u COMARC/A format)
- **Novi zapis** – prelazak u prozor **Normativni zapis (CONOR)**
- **Sledeći zapis** – prikaz sledećeg zapisa sa spiska
- **Prethodni zapis** – prikaz prethodnog zapisa sa spiska
- **Pretraži** – aktiviranje pretraživanja nakon unosa zahteva za pretraživanje
- **Poveži** – zatvaranje prozora; u potpolje 3 upisuje se identifikacioni broj normativnog zapisa
- **Otkazi** – zatvaranje prozora; polje se pohranjuje bez promene u potpolju 3

Dugme **LC/NAF** vidljivo je kada pretražujemo po bazi podataka CONOR.XX; kada pretražujemo po bazi podataka LC/NAF, vidljivo je dugme **CONOR.XX**. Dugme **Prikaži** aktivno je kada je u prozoru prikazan spisak pristupnih tačaka, dugmad **Spisak**, **Sledeći zapis** i **Prethodni zapis** aktivna su kada je u prozoru prikazan kompletan zapis, a dugme **Poveži** aktivno je samo kada je u prozoru prikazan kompletan zapis iz baze podataka CONOR.XX.

Slika 7.3-2: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX

U spisku u levom delu prozora prikazane su različite vrste pristupnih tačaka iz normativne baze podataka. Međusobno se razlikuju na sledeći način:

- **Normativne pristupne tačke** iz baze podataka CONOR.XX, koje u potpolju 100b imaju kod "a" – *usvojena*, u spisku su ispisane masnim

slovima; ostale normativne pristupne tačke ispisane su običnim pismom.

- **Varijantne pristupne tačke** ispisane su italikom. Nakon svake varijantne pristupne tačke u sledećem redu sledi pripadajuća normativna pristupna tačka koja je pomerena udesno.
- **Srodne pristupne tačke** ispisane su običnim pismom. Nakon svake srodne pristupne tačke u sledećem redu sledi pripadajuća normativna pristupna tačka koja je pomerena udesno.

Na spisku ličnih imena iz baze podataka CONOR.XX prikazani su i neki drugi podaci:

- U slučaju kada godina nije deo normativne pristupne tačke (ne postoji potpolje *200f – Datumi*), u uglastoj zagradi se ispisuju godine iz potpolja *190a – Godina rođenja* i *191a – Godina smrti*.
- U trougaonoj zagradi ispisuje se potpolje *200r – Šifra istraživača*.
- Dopiše se tekst "više osoba", ako u potpolju *120b – Oznaka za razlikovanje osoba* postoji kod "b" – pristupna tačka za više osoba.
- Dopiše se tekst "nepotpuna identifikacija", ako u zapisu nije ispunjeno potpolje *120b – Oznaka za razlikovanje osoba* te nijedno od polja *190 – Datum rođenja*, *191 – Datum smrti*, *200c – Dodaci imenu*, *200d – Rimski brojevi*, *200f – Datumi*, *200r – Šifra istraživača*.

7.3.4.1 Unos odrednice

U polje pod normativnom kontrolom odrednicu možemo uneti samo preko normativne baze podataka.

Postupak

1. Otvorimo potpolje 3 u polju za odrednicu koju nameravamo da unesemo.
2. U prazno potpolje 3 po želji unesemo reči ili početak reči iz odrednice (pretraživanje rečima). Možemo upisati i odrednicu u znacima navoda (frazno pretraživanje), pri čemu eventualno skraćivanje označimo znakom "*". Možemo uneti identifikacioni broj odgovarajućeg normativnog zapisa, ako nam je on poznat. Zatim pritisnemo tipku <Enter> ili kliknemo ikonu pored polja za unos zahteva za pretraživanje. Ako želimo da koristimo samo tipke, pritisnemo tipku <Tab>, a zatim i tipku za razmak.

Ako u normativnoj bazi podataka postoji odgovarajuća pristupna tačka, otvara se prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** u kojem se ispisuje spisak pristupnih tačaka iz normativne baze podataka koje odgovaraju zahtevu za pretraživanje.

Ako u normativnoj bazi podataka ne postoji odgovarajuća pristupna tačka, ispisuje se programska poruka. Nakon potvrđivanja klikom na dugme **U redu** otvara se prazan prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** sa upisanim zahtevom za pretraživanje u polju za unos.

Upozorenje:

Ako kao rezultat pretraživanja dobijemo previše zapisa, ispisuje se poruka o tome kako treba da poboljšamo zahtev za pretraživanje. Pretraživanje ponovimo tako što upišemo precizniji zahtev za pretraživanje.

3. Ako se tražena pristupna tačka nalazi na spisku, normativni zapis za nju proveravamo tako što kliknemo dugme **Prikaži**.

Ako se tražena pristupna tačka ne nalazi na spisku, pretražujemo i po svim mogućim varijantnim oblicima naziva, svakako, ako su poznati i ako uopšte postoje. Novi zahtev za pretraživanje upisujemo u polje za unos ispod spiska naziva i kliknemo dugme **Pretraži**.

Možemo pretraživati i po stranoj normativnoj bazi podataka LC/NAF, tako što kliknemo dugme **LC/NAF**. Ako pronađemo odgovarajuću pristupnu tačku, kliknemo dugme **Dodaj u spremište** i u prozoru **Normativni zapis (CONOR)** koji se otvara, odnosno postaje aktivan, preuzmemo zapis u bazu CONOR.XX. Ako imamo privilegiju za kreiranje kompletnih normativnih zapisa, zapis možemo preuzeti metodom **Zapis / Preuzmi zapis**, a u suprotnom moramo da upotrebimo metodu **Zapis / Kreiraj zapis** i da pojedina polja preuzmemo kopiranjem iz zapisa u spremištu (v. pogl. 9.7). Zatim se vraćamo u prozor **Bibliografski zapis**, gde je još uvek aktivan prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** i odgovarajuću pristupnu tačku potražimo u normativnoj bazi, tako što kliknemo dugme **CONOR.XX**. Kliknemo dugme **Prikaži** na označenoj pristupnoj tački u spisku, na šta se u levom delu prozora prikaže zapis u MARC formatu. Zatim kliknemo dugme **Poveži**.

Ako odgovarajuću pristupnu tačku ne pronađemo, kliknemo dugme **Novi zapis** i za nju u prozoru **Normativni zapis (CONOR)**, koji se otvara, odnosno postaje aktivan, kreiramo novi normativni zapis (v. pogl. 9.8). Zatim se vraćamo u prozor **Bibliografski zapis** u kojem je još uvek aktivan prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**. Potražimo zapis koji smo upravo kreirali i kliknemo dugme **Prikaži**.

U levom delu prozora prikazuje se zapis u MARC formatu.

Upozorenje:

Prilikom pretraživanja odrednica i njihovog povezivanja izuzetno je važna preciznost, jer se može dogoditi da kreiramo novi zapis za isti entitet ili da bibliografski zapis povežemo s pogrešnim normativnim zapisom.

4. Ako je normativni zapis u redu i ako nisu potrebne ispravke, odnosno dopune, kliknemo dugme **Poveži**.

Ako normativni zapis treba ispraviti ili dopuniti, zapis uređujemo u zavisnosti od privilegije koju imamo. U zapis uvek možemo dodati varijantne pristupne tačke koje nedostaju. Kliknemo dugme **Dodaj u spremište** i u prozoru **Normativni zapis (CONOR)**, koji se otvori, odnosno postaje aktivan, ispravimo, odnosno dopunimo zapis (v. pogl. 9.9). Zatim se vratimo u prozor **Bibliografski zapis** gde je još uvek aktivan prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**. Kliknemo dugme

Prikaži na označenoj pristupnoj tački na spisku, na šta se u levom delu prozora prikaže zapis u MARC formatu. Zatim kliknemo dugme **Poveži**.

Prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** se zatvara. U bibliografski zapis, u potpolje 3, upisuje se identifikacioni broj normativnog zapisa, a istovremeno se automatski dodaju i sva potpolja iz normativne pristupne tačke (u slučaju ličnih imena autora i šifra istraživača). Iz normativnog zapisa se u bibliografski zapis dodaju i sva eventualna polja s varijantnim i srodnim pristupnim tačkama.

5. U polje za odrednicu ručno unesemo potpolja koja nisu obuhvaćena normativnom kontrolom (npr. kod za vrstu autorstva kod ličnih imena autora).

7.3.4.2 Povezivanje odrednica

Bibliografski zapisi, koji su kreirani pre uspostavljanja normativne kontrole, mogu da sadrže odrednice koje nisu povezane s normativnom bazom. Poznajemo ih po tome jer im nedostaje identifikacioni broj normativnog zapisa u potpolju 3.

Prilikom uređivanja takvih zapisa, nepovezane odrednice po mogućnosti treba povezati sa odgovarajućim normativnim zapisima. Ako ih prilikom uređivanja ne povežemo, a pri tom se neka od odrednica nalazi u normativnoj bazi podataka, program nas na to upozorava. Ako je reč o odrednici za domaćeg autora, obavezno je moramo povezati.

Postupak

1. Otvaramo potpolje 3 u polju s nepovezanim odrednicom.

2. Kliknemo ikonu .

Ako u normativnoj bazi podataka ne postoji odgovarajuća pristupna tačka, ispisuje se programska poruka.

Otvora se prozor **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**. Ako pristupna tačka postoji, ispisuje se u spisku pristupnih tačaka iz normativne baze podataka.

3. Zatim pratimo korake od 3 do 5 kod postupka u pogl. 7.3.4.1.

Mogućnosti ...

Veći broj bibliografskih zapisa s nepovezanim odrednicama posebnom metodom možemo istovremeno povezati u prozoru **Normativni zapis (CONOR)** (v. pogl. 9.4.3).

7.3.4.3 Prevezivanje odrednica

Prevezivanje koristimo prilikom ispravljanja pogrešno povezanih odrednica u bibliografskim zapisima. Reč je o odrednicama kod kojih je u potpolju 3 upisan identifikacioni broj pogrešnog normativnog zapisa.

Polje s pogrešno povezanom odrednicom moramo povezati sa odgovarajućim normativnim zapisom.

Postupak

1. Otvaramo potpolje 3 u polju s pogrešno povezanom odrednicom.

Upozorenje:

Ako se odrednica u bibliografskom zapisu razlikuje od normativne pristupne tačke u normativnoj bazi podataka, a u potpolju 3 se nalazi identifikacioni broj pravog normativnog zapisa, sadržaj potpolja ne treba ispravljati. Dovoljno je, da ponovo pohranimo bibliografski zapis i program će odrednicu automatski ispraviti.

To se događa ako smo u normativnom zapisu ispravili oblik normativne pristupne tačke, a pri tom nismo pohranili bibliografski zapis te nije izvedeno automatsko usklađivanje bibliografske s normativnom bazom podataka.

2. Izbrišemo identifikacioni broj pogrešnog normativnog zapisa. Zatim pratimo korake od 2 do 5 kod postupka u pogl. 7.3.4.1.

Mogućnosti ...

Veći broj bibliografskih zapisa s pogrešno povezanim odrednicama posebnom metodom istovremeno možemo povezati u prozoru **Normativni zapis (CONOR)** (v. pogl. 9.4.3).

7.3.5 Unos pomoću numeratora

U pojedina potpolja brojevi se prepisuju s numeratora.

Uslov

Numerator mora da bude definisan (v. pogl. 12.1.9.1).

Postupak

1. Otvaramo odgovarajuće potpolje (npr. 020b, 021b).
2. Iz priručnog menija izaberemo metodu **Aktiviraj numerator <naziv numeratora>**.

U polje za unos upisuje se sledeći broj s numeratora.

Upozorenje:

Ako je za isto potpolje definisano više numeratora, najpre moramo da izaberemo odgovarajući numerator.

3. Zatvorimo potpolje.

7.3.6 Specifičnosti prilikom unosa u polja COMARC/B formata

U nastavku je detaljnije opisan unos u neka polja COMARC/B formata, kod kojih postoje određene specifičnosti.

7.3.6.1 Polja za povezivanje kod kontinuiranih izvora (4XX)

Polja u bloku 4XX, koja se koriste za prikaz odnosa između kontinuiranih izvora koji opisujemo i srodnih kontinuiranih izvora, sadrže potpolja *a* – *Stvarni/ključni naslov* i *x* – *ISSN* u koja unosimo (ključni) naslov i/ili ISSN srodnog kontinuiranog izvora.

Potpolje *a* treba uneti samo kada zapis za srodni kontinuirani izvor ne postoji u COBIB-u ili kada u postojećem zapisu nema polja 530 – *Ključni naslov*. Potpolje *a* unosimo i onda kada nemamo ISSN.

Uslov

Dodali smo odgovarajuće polje iz bloka 4XX.

Postupak

1. Otvorimo potpolje *x*.
2. Unesemo ISSN srodnog kontinuiranog izvora.

Nakon potvrđivanja unosa otvara se prozor sa odgovarajućim upozorenjem. Sledeći postupak razlikuje se s obzirom na to

1. **da li zapis s tim ISSN-om postoji u COBIB-u, a zapis sadrži i polje 530** (u upozorenju se ispisuje ključni naslov iz COBIB-a, tj. COBIB: KT=<ključni naslov>).
 2. **da li zapis s tim ISSN-om postoji u COBIB-u i u ISSN bazi, ali zapis u COBIB-u ne sadrži polje 530** (u upozorenju se ispisuje ključni naslov iz ISSN baze, tj. COBIB: KT=?, ISSN: KT=<ključni naslov>, a program nas istovremeno upozorava na to da ključni naslov posebnom metodom treba uneti u potpolje *a*).
 3. **da li zapis s tim ISSN-om postoji u COBIB-u, ali ne i u ISSN bazi; zapis u COBIB-u ne sadrži polje 530** (u upozorenju se ispisuje naslov iz COBIB-a, tj. COBIB: KT=?, TI=<stvarni naslov>, ISSN: KT=?, a program nas istovremeno upozorava da stvarni naslov treba upisati u potpolje *a*).
 4. **da li zapis s tim ISSN-om ne postoji u COBIB-u, a postoji u ISSN bazi** (u upozorenju se ispisuje ključni naslov iz baze ISSN, tj. ISSN: KT=<ključni naslov>, a program nas istovremeno upozorava da ključni naslov posebnom metodom treba uneti u potpolje *a*).
 5. **da li zapis s tim ISSN-om ne postoji, ni u COBIB-u ni u ISSN bazi** (u upozorenju se ključni naslov iz ISSN baze ne ispisuje, tj. ISSN: KT=?, a program nas istovremeno upozorava na to da stvarni naslov treba upisati u potpolje *a*).
3. Kliknemo dugme **U redu**.
ISSN srodnog kontinuiranog izvora prenosi se u polje za unos iza oznake potpolja.
U slučaju uslova pod 1. tačkom, 2. koraka, postupak je time zaključen, a u slučaju drugih uslova nastavljamo sa sledećim korakom.
 4. Otvaramo potpolje *a*.
 5. Unesemo naslov.

- Ako važi uslov pod 2. ili 4. tačkom, kod 2. koraka, iz priručnog menija izaberemo metodu **Prenesi naslov iz ISSN**.

Ključni naslov se iz ISSN baze programski upiše u polje za unos.

- Ako važi uslov pod 3. tačkom, kod 2. koraka, unosimo stvarni naslov srodnog kontinuiranog izvora koji prepisujemo iz polja 200 u zapisu za srodni kontinuirani izvor u COBIB-u.
- Ako važi uslov pod 5. tačkom, kod 2. koraka, unesemo stvarni naslov srodnog kontinuiranog izvora koji prepisujemo s publikacije.

6. Zatvorimo potpolje.

Ključni, odnosno stvarni naslov, prenosi se u polje za unos iza oznake potpolja.

7.3.6.2 ISBN (010)

Ako u zapis unesemo 10-cifreni ISBN, moramo uneti i 13-cifreni koji program, na osnovu 10-cifrenoga broja, sam izračuna.

Uslov

Zapis mora sadržati polje 010 sa 10-cifrenim ISBN-om u potpolju a.

Postupak

1. Nakon polja 010 sa 10-cifrenim ISBN-om dodajemo još jedno polje 010 koje sadrži potpolje a.
2. Otvaramo potpolje 010a.
3. Iz priručnog menija izaberemo metodu **Dodaj 13-cifreni ISBN**.
U polje za unos upisuje se adekvatno izračunat 13-cifreni ISBN.
4. Zatvaramo potpolje.

7.3.6.3 Država izdavanja (102)

Kod katalogizacije članaka i sastavnih delova možemo preneti kod države iz zapisa za izvor.

Postupak

1. Otvaramo potpolje 102a.
2. Iz priručnog menija izaberemo metodu **Prenesi kod države za izvor**.
U polje za unos upisuje se kod države koji važi za izvor.
3. Zatvaramo potpolje.

7.3.7 Vrednosti koje korisnik unapred definiše

U zapis možemo uneti vrednosti koje smo unapred sami definisali. Način na koji ih definišemo opisan je u poglavlju 11.4.

Uslov U datoteci privremeno pohranjenih zapisa mora biti kreiran zapis tipa "default" s podacima koji predstavljaju definisane vrednosti.

Postupak

1. Po želji otvaramo potpolje u koje želimo da dodamo vrednost koju smo sami definisali.
2. Izaberemo metodu **Uređivanje / Dodaj definisanu vrednost**.
U polje za unos upisuje se sadržaj iz odgovarajućeg potpolja zapisa tipa "default".
3. Zatvorimo potpolje.

Mogućnosti ... Vrednost koju smo sami definisali možemo dodati i pritiskom na tipke <Ctrl> + <D>.

Upozorenje:

Prilikom učitavanja zapisa u editor, u prazan zapis se, kao podrazumevane vrednosti, automatski upisuju one vrednosti koje su za izabranu masku definisane na nivou sistema.

8 KATALOGIZACIJA

U poglavlju su opisana opšta uputstva te druga objašnjenja u vezi s katalogizacijom u COBISS sistemu. Opisani su i osnovni postupci u radu s bibliografskim zapisima, kao što su preuzimanje zapisa, kreiranje novih zapisa (od početka ili priređivanjem sličnih zapisa), uređivanje postojećih zapisa, razrešavanje duplikata itd. Rad s bibliografskim zapisima odvija se u interfejsu za katalogizaciju (v. pogl. 3).

Katalogizatori u bibliotekama, koji učestvuju u sistemu uzajamne katalogizacije COBISS, odgovorni su za to da podaci u bibliografskim zapisima budu tačni, a da zapisi budu urađeni u skladu s kataloškim pravilima. To posebno važi za zapise koje biblioteke unose u COBIB ili ih u COBIB-u ispravljaju, odnosno dopunjuju. Samo uz adekvatan kvalitet tih zapisa može se obezbediti da te zapise efikasno (sa što manje intervencija u njima) u svom radu koriste i druge biblioteke u sistemu. Isto važi i za pripadajuće normativne zapise.

Za zapise u COBIB-u važe sledeći zahtevi:

- Zapisi moraju biti oblikovani u skladu sa odgovarajućim nivoom bibliografskog opisa.
- Zapisi ne smeju da sadrže podatke od lokalnog značaja.
- Odrednice u zapisu treba proveriti u odgovarajućoj normativnoj bazi podataka te po potrebi i u zavisnosti od privilegija koje imamo, uraditi i intervenciju na normativnim zapisima koji su povezani s bibliografskim zapisom.
- U zapisima ne smemo da menjamo ili da brišemo važeće podatke. Ispravljamo ili brišemo samo očigledne greške. Ako nismo sigurni u to da li je neki podatak ispravan, obraćamo se nadležnoj nacionalnoj ustanovi.¹
- Zapis ne smemo da menjamo u zapis za drugi bibliografski entitet. Ako na osnovu podataka u zapisu nije nedvosmisleno jasno da je reč o zapisu za isti bibliografski izvor, obraćamo se biblioteci koja je kreirala zapis i zajedno proverimo podatke. Ako ustanovimo da nije reč o zapisu za isti izvor, kreiramo novi zapis, a u suprotnom po potrebi

¹ U sistemu COBISS.SI to su Narodna i univerzitetna knjižnica i IZUM.

adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, postojeći zapis.

- U zapisu, koji smo kreirali priređivanjem sličnog zapisa, moramo prirediti podatke u svim odgovarajućim poljima. Podaci moraju da odražavaju bibliografski izvor koji opisujemo.
- Zapis, koji smo preuzeli iz strane bibliografske baze podataka, ne smemo da promenimo u zapis za drugi bibliografski entitet. Međutim, moramo ga adekvatno ispraviti (npr. polja koja moraju da budu na jeziku katalogizacije) i po potrebi dopuniti.
- Zapis za bibliografski izvor u više delova ne smemo da promenimo u zapis za jedan deo i obratno.

Prilikom katalogizacije u COBISS sistemima koriste se standardi za katalogizaciju koji so propisani na nacionalnom nivou te druge nacionalne smernice. Za sve COBISS sisteme zajednički su sledeći standardi:

- *COMARC/B format za bibliografske podatke*²
- *COMARC/A format za normativne podatke*³

U COBISS sistemima u kojima se koristi ćirilica podaci se mogu unositi u ćirilici, latinici ili kombinaciji oba pisma. U svim drugim COBISS sistemima podatke unosimo u latinici. V. pogl. 13.

Za unos podataka o bibliografskim izvorima, napisanim u nelatiničnim pismima, u COBISS sistemima koriste se različiti, sistemi za transliteraciju, odnosno transkripciju, koji su propisani na nacionalnom nivou.

Zapisi za bibliografske izvore, koje biblioteke unose u COBIB, trebalo bi da sadrže što kompletnije podatke. Zato se preporučuje da prilikom kreiranja novog ili uređivanja postojećeg zapisa, pored obaveznih podataka, unesemo i druge odgovarajuće podatke o izvoru. Pregled svih polja, odnosno potpolja, koja dolaze u obzir u zapisima za pojedinu vrstu bibliografskih izvora, dat je u *Dodatku A – Spisak polja/potpolja* u priručniku *COMARC/B format za bibliografske podatke*.

Kada, prilikom uređivanja postojećih zapisa, naiđemo na greške mi ih ispravimo. Ako to nije izvodljivo (npr. nemamo odgovarajuću privilegiju), obratimo se biblioteci koja je zapis kreirala, a u slučaju nedoumice s obzirom na adekvatno rešenje, na nadležnu nacionalnu ustanovu. Slično postupamo i u slučaju duplikata koje sami ne možemo da razrešimo.

Sva bibliotečka građa, koja stiže u biblioteku ili kojoj biblioteka želi da omogući pristup, prolazi kroz postupak bibliografske obrade. Važno je da pre obrade temeljno proverimo da li za bibliografski izvor u lokalnoj bazi podataka i COBIB-u postoji odgovarajući zapis. Ako postoji, proverimo da li ga treba

² COMARC/B format: za bibliografske podatke: priručnik za uporabnike / [pripravil] Institut informacijskih znanosti. Maribor: IZUM, 1991-. Dostupno s korisničkim imenom i šifrom i na http://obrazovanje.vbs.rs/EntryFormDesktopDefault.aspx?tabid=38&type=manual&manual=1_Comarc_B_svn.

³ COMARC/A format za normativne podatke / [pripravil] Institut informacijskih znanosti. - Maribor: IZUM, 2008-. Dostupno s korisničkim imenom i šifrom i na http://obrazovanje.vbs.rs/EntryFormDesktopDefault.aspx?tabid=38&type=manual&manual=2_Comarc_A_svn.

8.3 KREIRANJE ZAPISA

Ako prilikom pretraživanja ustanovimo da zapis ne postoji ni u lokalnoj bazi podataka, ni u COBIB-u, a takođe ga ne možemo preuzeti ni iz jedne strane bibliografske baze podataka, kreiramo novi zapis od početka. Takođe možemo prirediti sličan zapis iz lokalne baze podataka ili COBIB-a ili možemo da upotrebimo šablon za novi zapis koji smo prethodno sami kreirali.

Upozorenje:

Za kvalitet baze podataka COBIB važno je da proverimo da li zapis u toj bazi već postoji. Ako prilikom provere nismo dovoljno precizni i zapis ne otkrijemo u COBIB-u, postoji velika verovatnoća da ćemo kreirati duplikat.

8.3.1 Zapis kreiramo od početka

Ako zapis za bibliografski izvor ne postoji, ni u lokalnoj bazi podataka, ni u COBIB-u, a takođe ga ne možemo preuzeti ni iz jedne strane bibliografske baze podataka, kreiramo novi zapis od početka. Taj način izaberemo kada u lokalnoj bazi podataka ili COBIB-u ne postoji sličan zapis koji bi se mogao prirediti u novi zapis, ili kada ne želimo da koristimo sopstveni šablon za novi zapis.

Postupak

Polazimo iz prozora **Bibliografski zapis**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / <akronim lokalne baze podataka>/COBIB**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje u lokalnoj bazi podataka. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4. Zapis za bibliografski izvor koji pretražujemo ne postoji u rezultatima pretraživanja.

3. Kliknemo dugme **COBIB** i isto pretraživanje ponovimo i u COBIB-u. Zapis za bibliografski izvor ne postoji u rezultatima pretraživanja.

Savet:

Ako je izvor, koji želimo da katalogizujemo, izašao u nekoj od država uključenih u mrežu COBISS.Net, postoji verovatnoća da za njega već postoji bibliografski zapis u nekoj od drugih uzajamnih baza podataka u mreži. Preporučuje se da proverimo da li postoji odgovarajući zapis u COBISS.Net koji bismo mogli da preuzmemo (v. pogl. 8.2.2).

4. Pretraživač zatvaramo tako što kliknemo dugme **Zatvori**.
5. U prozoru **Bibliografski zapis** izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

Ako nemamo definisanu podrazumevanu masku za unos, otvara se prozor **Maske za unos**, a u suprotnom, u editor se učitaju prazna polja i potpolja s podrazumevanim vrednostima iz izabrane maske, sa izuzetkom nekih potpolja u kojima su vrednosti već upisane. U prvom slučaju nastavljamo sa sledećim korakom, a u drugom nastavljamo s 7. korakom.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Kreiraj zapis** nije aktivna kada je u editor već učitán drugi zapis.*

6. Izaberemo odgovarajuću masku za unos (v. pogl. 7.1.11).
7. U zapis unesemo sve potrebne podatke. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u 7. pogl.
8. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako u zapisu postoje greške koje se mogu ustanoviti programski, program nas na to upozorava, a takođe nas upozorava i na zapise u COBIB-u koji bi mogli biti duplikat zapisa koji smo upravo uređivali (v. pogl. 7.1.10).

Zapis se pohranjuje u COBIB i lokalnu bazu podataka.

Upozorenje:

Greške, na koje nas program upozorava, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

8.3.2 Zapis kreiramo priređivanjem sličnog zapisa

Ako u COBIB-u, lokalnoj bazi ili uzajamnoj bazi podataka iz COBISS.Net postoji zapis, koji je sličan onom koji želimo da kreiramo (razlikuje se npr. samo godina izdavanja, izdavač), zapis možemo upotrebiti kao šablon.

Postupak

Polazimo iz prozora **Bibliografski zapis**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / <akronim lokalne baze podataka>/COBIB**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje u lokalnoj bazi podataka i/ili COBIB-u. Pretraživanje možemo izvesti i u drugim uzajamnim bibliografskim bazama podataka u mreži COBISS.Net. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4, a za COBISS.Net u pogl. 8.2.2.

Zapis za bibliografski izvor koji pretražujemo ne postoji u rezultatima pretraživanja, ali postoji sličan zapis koji bismo mogli da upotrebimo kao šablon.

Savet:

Ako zapis, koji bismo želeli da upotrebimo kao šablon, postoji u COBIB-u i lokalnoj bazi podataka, uporedimo obe verzije i izaberemo zapis koji je kompletniji. Nepotpune zapise ne koristimo kao šablon, već kreiramo zapis od početka.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Označimo odgovarajući jezičak i izaberemo metodu **Zapis / Priredi u novi zapis**.

Izvede se programsko proveravanje zapisa. Ako je program u zapisu ustanovio greške, otvara se prozor sa spiskom grešaka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Sadržaj izabranog zapisa učitava se u editor kao šablon za novi zapis. Zapis dobija privremeni identifikacioni broj zapisa COBISS.XX-ID= -1.

Ako nemamo definisanu podrazumevanu masku za unos, u prozoru **Maske za unos**, koji se otvara pre programskog proveravanja zapisa, moramo izabrati odgovarajuću masku za unos (v. pogl. 7.1.11).

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Priredi u novi zapis** nije aktivna kada je u editor učitana drugi zapis ili kada je u spremištu zapisa izabran zapis koji nije bibliografski zapis.*

Prilikom prenosa sadržaja izabranog zapisa, u editor se ne prenose potpolja 001e, 011ec, 017abdž2, 020abz, 021abz, 022abz, kao ni polja 992 i 993.

U editor se takođe ne prenose polja koja sadrže potpolje 5 sa siglom druge biblioteke (polja 012, 141, 316 itd.).

5. Po potrebi promenimo masku za unos (v. pogl. 7.1.11).
6. Adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, podatke u zapisu. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.
7. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako u zapisu postoje greške koje se mogu ustanoviti programski, program nas na to upozorava, a takođe nas upozorava i na zapise u COBIB-u koji bi mogli biti duplikat zapisa koji smo upravo uređivali (v. pogl. 7.1.10).

Zapis se pohranjuje u COBIB i lokalnu bazu podataka.

Upozorenje:

Greške, na koje nas program upozorava, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

Mogućnosti ...

Novi zapis možemo da kreiramo i tako što upotrebimo šablon za novi zapis koji smo prethodno sami kreirali (v. pogl. 8.3.3).

8.3.3 Kreiramo šablon za novi zapis

Kada imamo veći broj bibliografskih izvora kod kojih je veći broj podataka isti, možemo olakšati rad time što ćemo kreirati šablon za nove zapise. Šablon, koji treba da sadrži samo podatke koji su zajednički svim zapisima, možemo upotrebiti svaki put kada želimo da kreiramo sličan zapis.

Postupak

Polazimo iz prozora **Bibliografski zapis**.

1. Izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

Ako nemamo definisanu podrazumevanu masku za unos, otvara se prozor **Maske za unos**, a u suprotnom, u editor se učitaju prazna polja i potpolja s podrazumevanim vrednostima iz izabrane maske, sa izuzetkom nekih potpolja u kojima su vrednosti već upisane. U prvom slučaju nastavljamo sa sledećim korakom, a u drugom nastavljamo s 3. korakom.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Kreiraj zapis** nije aktivna kada je u editor učitani drugi zapis.*

2. Izaberemo odgovarajuću masku za unos (v. pogl. 7.1.11).
3. U zapis unesemo samo podatke koji su zajednički većem broju bibliografskih izvora. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u 7. pogl.

Savet:

Kada smo zaključili unos podataka, možemo izabrati metodu **Zapis / Proveri zapis** kojom proveravamo da li su u zapisu programski ustanovljene greške. Pronađene greške ispravimo.

4. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani kao šablon** (v. pogl. 7.1.9).
Otvora se prozor **Opisivanje**.
5. Kod "Naziv šablona" upišemo željeni naziv.
6. Kliknemo dugme **U redu**.

Program nas obaveštava o tome da je zapis pohranjen kao šablon.

Šablon se pohranjuje u datoteku privremeno pohranjenih zapisa (v. pogl. 11), a pri tom se prazne editor i jezičak **Radni zapis** u spremištu zapisa.

8.5 RAZREŠAVANJE DUPLIKATA

Postupak izvodimo ako ustanovimo da u COBIB-u za isti bibliografski izvor postoje dva ili više zapisa.

Odluka o tome koje ćemo od duplikata zadržati, a koji ćemo brisati, zavisi od datuma na koji je zapis upisan u COBIB:

- **datum kreiranja zapisa** (u sistemskom polju) kod zapisa koji su nastali u sistemu uzajamne katalogizacije
- **datum prenosa zapisa u COBIB** (u sistemskom polju) kod zapisa koji su preneti u lokalnu bazu podataka iz drugih sistema (konverzijom); datum prenosa zapisa u COBIB u sistemskom polju označava fraza "SaveToHost"

Zadržaćemo zapis koji je prvi upisan u COBIB, a ostale ćemo izbrisati.

Sledeći postupak zavisi od toga da li se duplikati, koje treba izbrisati, nalaze i u našoj lokalnoj bazi.

8.5.1 Duplikat ne postoji u našoj lokalnoj bazi podataka

Ako u našoj lokalnoj bazi podataka nema duplikata, označavamo ih za brisanje u COBIB-u.

Postupak

Polazimo iz prozora **Bibliografski zapis**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / <akronim lokalne baze podataka>/COBIB**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje u COBIB-u. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4.

Pretraživanje po potrebi ponovimo više puta.

U rezultatima pretraživanja nalaze se duplikati.

3. Označimo duplikate na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapisi, koje smo izabrali, dodaju se kao jezičci u spremište zapisa.

4. U duplikatima proverimo datum kreiranja zapisa i datum prenosa zapisa u COBIB.

Ako datum prenosa zapisa u COBIB ne postoji to znači da je zapis kreiran u sistemu uzajamne katalogizacije i istovremeno upisan u COBIB i u lokalnu bazu podataka. U tom slučaju uvažavamo datum kreiranja, a u suprotnom datum prenosa zapisa u COBIB. Treba zadržati zapis sa starijim datumom.

5. Označimo jezičak u kojem je jedan od zapisa s novijim datumom kreiranja koji želimo da označimo za brisanje i izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

Zapis se učita u editor. Istovremeno se izvede i programsko proveravanje zapisa. Ako zapis sadrži greške, otvara se prozor sa spiskom grešaka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Uredi zapis** nije aktivna kada je u editor učitani drugi zapis ili kada je u spremištu zapisa izabran zapis koji nije bibliografski zapis.*

6. U potpolje *001a* – Status zapisa unesemo kod "d" – izbrisani zapis.
7. U potpolje *001x* – Broj zapisa za zamenu unesemo identifikacioni broj zapisa koji ćemo zadržati.
8. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.
9. Za brisanje označimo i sve ostale duplikate, i to tako što ponovimo korake od 5 do 8.

Upozorenje:

Zapise, koji su u COBIB-u označeni za brisanje, biblioteke moraju ručno izbrisati u svojim lokalnim bazama podataka. U tu svrhu povremeno se pripremaju posebni spiskovi za pojedine biblioteke.

8.5.2 Duplikat se nalazi u našoj lokalnoj bazi podataka

Ako se duplikati nalaze i u našoj lokalnoj bazi podataka, postupak je komplikovaniji. Ništa nije potrebno činiti u slučaju kada u našoj lokalnoj bazi podataka, osim zapisa s najstarijim datumom kreiranja, ne postoje drugi duplikati.

Postupak

Polazimo iz prozora **Bibliografski zapis**.

1. Sledimo korake od 1 do 4 u pogl. 8.5.1.
2. Ako među duplikatima u lokalnoj bazi podataka postoji i zapis s najstarijim datumom kreiranja, nastavljamo s 3. korakom.

Ako među duplikatima u lokalnoj bazi podataka ne postoji zapis s najstarijim datumom kreiranja, označimo jezičak u kojem je zapis s

9 **NORMATIVNA KONTROLA**

U ovom poglavlju opisan je opšti princip katalogizacije s normativnom kontrolom, a zatim su predstavljene komponente programskog segmenta COBISS3/Katalogizacija (interfejs za katalogizaciju, pretraživač i prikazivač) i postupci u radu s normativnim zapisima. Komponente interfejsa, koje se otvaraju u klasi **Normativni zapis (CONOR)**, funkcionišu po istim principima kao komponente u klasi **Bibliografski zapis**, te su stoga opisane prvenstveno razlike.

Uvođenjem normativne kontrole u sistem uzajamne katalogizacije menja se unos podataka u polja za koja je normativna kontrola uključena (v. pogl. 7.3.4).

U ta polja jedinstvene odrednice možemo unositi samo preko normativne baze podataka. Slično važi i za dodavanje varijantnih i srodnih odrednica. I menjanje odrednica moguće je samo preko normativne baze podataka.

Za povezivanje odrednica u bibliografskim i normativnim zapisima služi potpolje 3 – *Broj normativnog zapisa* u koje upisujemo identifikacioni broj normativnog zapisa. Na osnovu tog potpolja, u bibliografski zapis se automatski upisuje normativna pristupna tačka, a ujedno se u njega dodaju i eventualne varijantne i srodne pristupne tačke iz normativnog zapisa. Potpolje 3 omogućuje i kasnije automatsko usklađivanje bibliografskih s normativnim zapisima (v. pogl. 9.12).

U COBISS sistemima u kojima do sada nije postojala normativna kontrola, nakon njenog uspostavljanja u starim bibliografskim zapisima može ostati veliki broj nepovezanih odrednica. Nepovezane odrednice po mogućnosti bi trebalo naknadno ručno povezati sa zapisima u odgovarajućoj normativnoj bazi podataka.

U cilju obezbeđivanja što veće efikasnosti i kvaliteta COBISS sistema važno je da zapisi u postojećim normativnim bazama podataka budu što potpuniji. Trebalo bi verifikovati što više zapisa. Među zapisima za osobe i korporacije, s tim u vezi prednost imaju zapisi za domaće te češće zastupljene strane autore.

Katalogizacija s normativnom kontrolom za sada je izvodljiva samo u COBISS sistemima u kojima je u sistem uzajamne katalogizacije uključena neka od normativnih baza podataka (v. i pogl. 2.1.2).

Potpoglavlja:

- Interfejs za katalogizaciju
- Pretraživač
- Prikazivač
- Spremište zapisa
- Editor zapisa
- Pripreme za rad s normativnom kontrolom
- Preuzimanje zapisa
- Kreiranje zapisa
- Ispravljanje i dopunjavanje zapisa
- Razrešavanje duplikata
- Razdruživanje zapisa
- Usklađivanje bibliografskih s normativnim zapisima

9.1 INTERFEJS ZA KATALOGIZACIJU

Postupke u radu s normativnim zapisima izvodimo u editoru i spremištu interfejsa za katalogizaciju, tj. u prozoru **Normativni zapis (CONOR)**.

Postupak

Polazimo iz brauzera.

1. Označimo klasu **Normativni zapis (CONOR)** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Interfejs za katalogizaciju**.

Otvara se prozor **Normativni zapis (CONOR)**.

Savet:

Prozor **Normativni zapis (CONOR)** najbrže otvaramo ako kliknemo ikonu u redu alata, nakon što izaberemo klasu.

Meniji u redu menija imaju isto značenje kao u prozoru **Bibliografski zapis**. Pojedine metode u menijima prilagođene su za normativnu bazu podataka, neke su dodate, a isključene su neke koje kod normativnih zapisa ne dolaze u obzir.

Normativni zapis (CONOR)

Pretraživanje	Zapis	Uređivanje	Pogled	Podешavanja	Spremište
<akronim lokalne baze podataka>/COBIB CONOR SGC LC/NAF CORES Privremeno pohranjeni zapisi Prikaži izvorni zapis Izlaz	Uredi zapis Kreiraj zapis Preuzmi zapis Prirredi u novi zapis Izbrisi zapis Privremeno pohrani zapis Pohrani kao šablon Pohrani zapis Promeni masku za unos Napusti zapis bez pohranjivanja	Uredi Potvrdi unos Otkazi Dodaj polje Dodaj potpolje Izbrisi polje Izbrisi potpolje Kopiraj tekst Kopiraj polje Kopiraj potpolje Kopiraj sadržaj potpolja Izreži tekst Zalepi tekst Zalepi polje Zalepi potpolje Posebno lepljenje Pomeri nagore Pomeri nadole Ubaci COBISS znak Ubaci znak za sortiranje Ubaci LaTeX oznaku Dodaj definisanu vrednost Pretvori u mala slova Pretvori u velika slova Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu Pretvori u latinicu Aktiviraj numeratork <naziv numeratork> Prenesi podatke (COBISS.XX-ID) Prenesi podatke iz zapisa u uređivanju Ponovi Poništi Poništi sve	Proširen prikaz Sužen prikaz Osveži editor ZNAČKA PREKAT COMARC pomoć	Zameni sadržaj potprozora Ispisi značenje kodova Ispisi nazive polja i potpolja Ispisi značenje indikatora Proširi samo izabrano polje Otvori zapis u proširenom obliku Uređuj u odvojenom polju za unos Prikaži izabrano polje/potpolje Pokaži promene Program za proveru pravopisa (spell checker) Pokaži fond Odredi karakteristike polja Odredi karakteristike potpolja	Proveri zapis Uporedi zapis Preuzmi odgovornost za zapis Otkazi odgovornost za zapis Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima Pripremi zapise za ispis Ispis iz arhiva Prikaži u standardnom formatu Prikaži u COMARC formatu Prikaži u originalnom formatu Osveži zapis Odštampaj zapis Ukloni jezičak Ukloni sve jezičke Ukloni preostale jezičke

Slika 9.1-1: Normativni zapis (CONOR) – spisak metoda

9.2 PRETRAŽIVAČ

Za pretraživanje po normativnoj bazi podataka CONOR otvara se pretraživač koji je nalik na pretraživač po bibliografskim bazama podataka.

The screenshot shows the 'Pretraživanje - Normativni zapis (CONOR)' window. It features a search form with fields for 'Lično ime', 'Naziv korporacije' (containing 'fakultet'), 'Korporacija - dodatak/mesto s...', 'Godina sastanka', and 'Norm. pristupna tačka - lično i...'. There are 'AND' dropdown menus and buttons for 'Pretraži', 'Novo pretraživanje', 'Poslednje pretraživanje', and 'Pohrani upit'. Below the form is a 'Limitiranje' section with a 'Skeniranje' checkbox. At the bottom, there is a table of results with columns: T. br., CONOR.S..., Status i tip normativne pristupne ta..., Normativna pristupna tačka, Varijantne pristupne tačke, Srodne pristupne tačke, and Jezi. The table shows 12 results, with the first three highlighted. Buttons for 'Izaberi', 'Pokaži', 'Sledećih 200', and 'Zatvori' are on the right.

T. br.	CONOR.S...	Status i tip normativne pristupne ta...	Normativna pristupna tačka	Varijantne pristupne tačke	Srodne pristupne tačke	Jezi
1	5244771	b - naziv korporacije, c - privremena	Fakulteta za arhitekturo; Ljubljana	Faculty of Architecture; Ljubljana / ...	Fakulteta za arhitekturo, gradbeniš...	slv
2	5245027	b - naziv korporacije, c - privremena	Fakulteta za arhitekturo, gradbeniš...	FAGG; Ljubljana	Fakulteta za arhitekturo; Ljubljana; ...	slv
3	137158755	b - naziv korporacije, a - usvojena	Fakulteta za humanistične študije...	Faculty of Humanities; Koper	Faculté des sciences humaines de...	slv
4	71658083	b - naziv korporacije, a - usvojena	Visoka upravna šola; Ljubljana; 19...		Višja upravna šola; Ljubljana; 195...	slv
5	90989155	b - naziv korporacije, c - privremena	Fakulteta za gradbeništvo in geode...	FGG; Ljubljana / Faculty of Civil an...	Fakulteta za arhitekturo, gradbeniš...	slv
6	261160803	b - naziv korporacije, a - usvojena	Fakulteta za strojništvo; Maribor	Faculty of Mechanical Engineering;...		slv
7	262920547	b - naziv korporacije, a - usvojena	Fakulteta za zdravstvo; Jesenica		Visoka šola za zdravstveno nego; J...	slv
8	71657827	b - naziv korporacije, a - usvojena	Višja upravna šola; Ljubljana; 195...		Visoka upravna šola; Ljubljana; 19...	slv

Slika 9.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CONOR

Pretraživač možemo otvoriti u brauzeru ili interfejsu za katalogizaciju, tj. u prozoru **Bibliografski zapis** ili prozoru **Normativni zapis (CONOR)**.

Postupak

Polazimo iz interfejsa za katalogizaciju.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / (CONOR)**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

Nastavljamo po postupku koji je opisan u pogl. 4.

U gornjem delu prozora ispisuju se polja za pretraživanje po kojima možemo pretraživati normativne zapise. Ispod njih su, kao i u pretraživaču po bibliografskim bazama podataka uključena i polja "Limitiranje" i "Skeniranje".

Tehnika pretraživanja je, doduše, ista kao tehnika pretraživanja u bibliografskim bazama podataka. To važi za skraćivanje zahteva za pretraživanje, pretraživanje po većem broju polja za pretraživanje te za sintaksu prilikom komandnog pretraživanja i skeniranja (v. pogl. 4.1–4.3).

Druge specifičnosti pretraživanja u pretraživaču su:

Indeksi za pretraživanje

Spisak svih indeksa za pretraživanje, koji se koriste u komandnom pretraživanju u normativnoj bazi podataka CONOR, dat je u dodatku A.2.

Pretraživanje po dijakritičkim znacima

Polja za pristupne tačke su u dodatnom indeksu indeksirana sa svim dijakritičkim znacima, a u osnovnom indeksu takođe bez njih, slično kao druga polja. Zato, kada pretražujemo u dodatnom indeksu, uvek precizno moramo da unesemo i sve dijakritičke znake.

Primer:

Pretražujemo po imenu kompozitora Georga Friedricha Händla.

Ako u "Lično ime" upišemo *Händel, Georg Friedrich**, dobićemo jedan normativni zapis. Isti zahtev za pretraživanje bez upisanog dijakritičkog znaka neće dati nijedan rezultat. Zapis za Händla bez upisanog dijakritičkog znaka u zahtevu za pretraživanje možemo pronaći samo komandnim pretraživanjem, ako pretražujemo po osnovnom indeksu, tj. ako upišemo (*Handel and Georg and Friedrich*)/PN.

9.3 PRIKAZIVAČ

Pregledanje zapisa sa spiska rezultata pretraživanja, koje je izvodljivo u prozoru **Pregledanje – Normativni zapis (CONOR)**, funkcioniše na isti način kao u prikazivaču bibliografskih zapisa. Razlikuje se samo po skupu podataka u prikazu zapisa. Kao u prikazivaču bibliografskih zapisa i tu postoje tri vrste prikaza.

9.3.1 Osnovni prikaz

Osnovni prikaz omogućuje pregledanje zapisa u obliku spiska atributa.

U osnovnom prikazu ispisuju se sledeći atributi i njihove vrednosti, ako postoje:

- identifikacioni broj (CONOR.XX-ID)
- tip normativne pristupne tačke
- normativna pristupna tačka
- napomene za korisnike
- varijantne pristupne tačke
- srodne pristupne tačke
- podatak je u
- podatka nije u
- upotreba
- opšta napomena
- jezik i nacionalnost
- godina rođenja/smrti
- šifra ustanove/organizacije
- podaci o zapisu
- URL

9.3.2 Prikaz u MARC formatu

Prikaz u MARC formatu omogućuje pregledanje zapisa u obliku polja i potpolja COMARC/A formata (v. priručnik *COMARC/A*).

Iz sistemskog polja ispisuju se sledeći podaci:

- identifikacioni broj zapisa ("ID")
- lokalni broj zapisa ("LN")
- oznaka maske
- oznaka verzije zapisa
- datum kreiranja zapisa i ime osobe koja je zapis kreirala

- datum poslednje promene i ime osobe koja je zapis promenila ("Updated")
- akronim biblioteke koja je preuzela odgovornost za zapis ("Adopted by")

Primer:

U prikazivaču normativnih zapisa pregledamo zapis sa identifikacionim brojem zapisa ID=3099491. Iz sistemskog polja ispisuju se podaci o zapisu:

ID=3099491 LN=0000012107 PN V01 20.12.2001 CONOR::IZUM Updated:
20.06.2002 CONOR::NUK_TEJA **Adopted by:** NUK

9.3.3 Standardni prikaz

Standardni prikaz omogućuje pregledanje zapisa u obliku koji je u skladu sa GARR (*Guidelines for Authority Records and References*). Ako postoje, elementi prikaza su navedeni u sledećem redosledu:

- normativna pristupna tačka
- napomene iz bloka javnih napomena
- varijantne pristupne tačke
- srodne pristupne tačke
- napomene iz bloka informacija o izvoru podataka
- identifikacioni broj (CONOR.XX-ID)

9.4 SPREMIŠTE ZAPISA

Normativne zapise iz baze podataka CONOR možemo dodati u spremište interfejsa za katalogizaciju bibliografskih ili normativnih zapisa. U meniju **Spremište**, za zapise iz baze podataka CONOR na raspolaganju su slične metode kao i za bibliografske zapise, a dodate su i metode: **Preuzmi odgovornost za zapis**, **Otkazi odgovornost za zapis** i **Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima**. Izostavljene su metode koje se ne uzimaju u obzir u radu s normativnim zapisima.

9.4.1 Preuzimanje odgovornosti za zapis

Pojedina biblioteka može preuzeti odgovornost za određeni normativni zapis.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za entitet, koji pretražujemo, nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Izaberemo metodu **Spremište / Preuzmi odgovornost za zapis**.

Dobijamo poruku o tome da smo preuzeli odgovornost za zapis.

Od tog trenutka nadalje zapis mogu ispravljati samo katalogizatori te biblioteke i katalogizatori s posebnom privilegijom (CAT_CONOR). Svi ostali katalogizatori u zapis mogu dodavati samo podatke o varijantnim pristupnim tačkama.

Upozorenje:

Ako je odgovornost za zapis već preuzela neka druga biblioteka, naša biblioteka odgovornost ne može preuzeti.

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti...

Odgovornost za normativni zapis možemo preuzeti i u prozoru **Bibliografski zapis**.

9.4.2 Otkazivanje odgovornosti za zapis

Biblioteka, koja je u normativnoj bazi podataka preuzela odgovornost za određeni normativni zapis, tu odgovornost može i da otkáže.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis, za koji je biblioteka preuzela odgovornost, nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis koji smo izabrali dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Izaberemo metodu **Spremište / Otkazi odgovornost za zapis**.

Dobijamo poruku o tome da je odgovornost za zapis otkazana.

Na taj način svim bibliotekama ponovo je omogućeno dopunjavanje zapisa.

Upozorenje:

Ako je za zapis već odgovorna neka druga biblioteka, odgovornosti ne možemo da otkážemo.

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Mogućnosti...

Odgovornost za normativni zapis možemo otkazati i u prozoru **Bibliografski zapis**.

9.4.3 Povezivanje odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno

Postupak povezivanja, odnosno prevezivanja odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno možemo upotrebiti:

- kada odrednice u bibliografskim zapisima još nisu povezane s normativnim zapisima (tj. u polju za odrednicu nedostaje potpolje 3, v. pogl. 7.3.4.1);
- kada su odrednice u bibliografskim zapisima povezane s pogrešnim normativnim zapisom;
- kada su sa istim normativnim zapisom, kojem smo pre toga odredili status *razdružen* (v. pogl. 9.11), povezani bibliografski zapisi u kojima se za različite entitete koristi isti oblik odrednice (npr. osobe sa istim

imenom)

Odrednice u bibliografskim zapisima sa odgovarajućim normativnim zapisom možemo povezati i pojedinačno u prozoru **Bibliografski zapis** (v. pogl. 7.3.4.2). Odrednice se pojedinačno mogu i prevezati (v. pogl. 7.3.4.3).

Upozorenje:

Za postupak povezivanja, odnosno prevezivanja odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno, potrebna nam je privilegija CAT_LINKAU.

Postupak povezivanja, odnosno prevezivanja odrednica u više bibliografskih zapisa istovremeno funkcioniše samo u slučaju odrednica za lična imena autora.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za entitet, koji pretražujemo, nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Označimo odgovarajući jezičak u spremištu i izaberemo metodu **Spremište / Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (COBIB)**, u kojem se, kod "Komandno pretraživanje" u polje za unos automatski upiše zahtev za pretraživanje oblikovan na osnovu pristupne tačke iz normativnog zapisa u označenom jeziku.

Primer:

Povezujemo odrednicu za pisca Izidora Cankara.

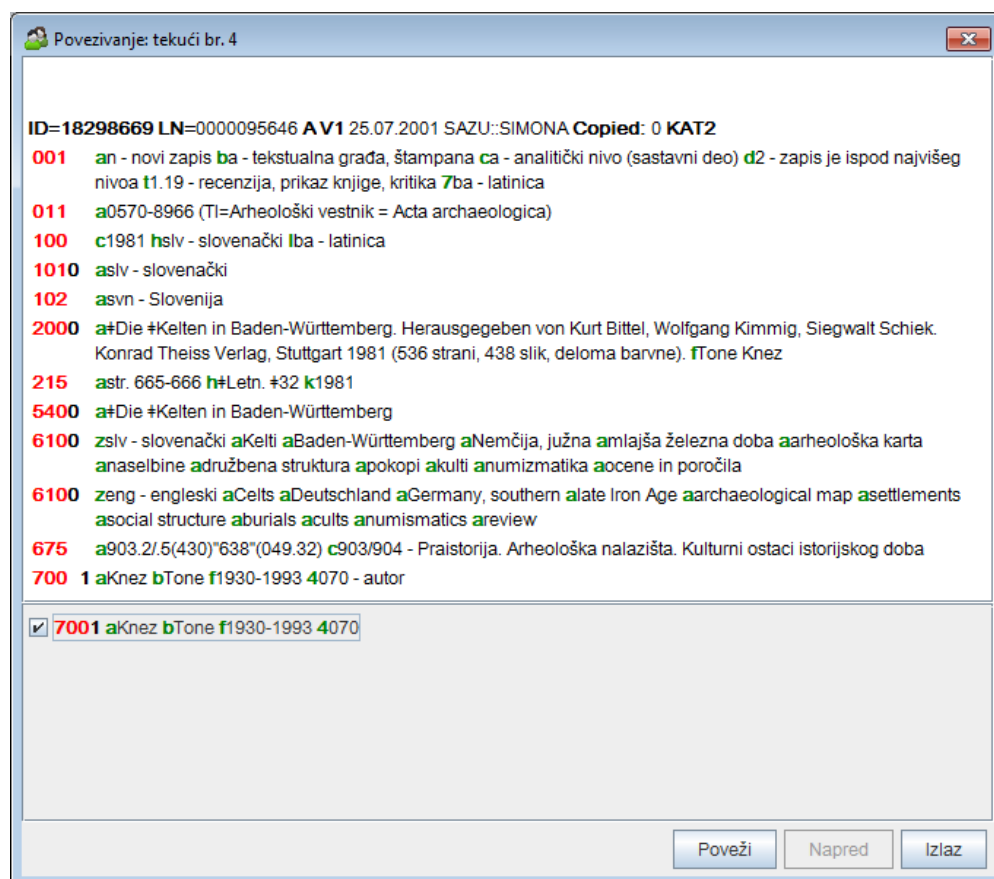
Kod "Komandno pretraživanje" automatski se upiše sledeći zahtev za pretraživanje: *AU=Cankar, Izidor not AR=5887587*.

5. Po potrebi adekvatno promenimo prvi deo zahteva za pretraživanje, a drugi deo ostavimo nepromenjen. Na taj način pretražujemo po svim bibliografskim zapisima koji sadrže odrednicu koju želimo da povežemo sa izabranim normativnim zapisom, odnosno da je prevezemo na njega, pri čemu su izdvojeni zapisi koji već sadrže pravilno povezanu odrednicu (to su zapisi koji odgovaraju drugom delu zahteva za pretraživanje). Zatim kliknemo dugme **Pretraži**.

U spisku rezultata pretraživanja nalaze se bibliografski zapisi koji sadrže traženu odrednicu.

6. Na spisku označimo bibliografske zapise u kojima odrednicu želimo da povežemo sa izabranim normativnim zapisom, odnosno da je na njega prevežemo, i kliknemo dugme **Izaberi**.

Otvara se prozor **Povezivanje: tekući br. nn**. U gornjem delu prozora je u formatu COMARC/B prikazan prvi od izabranih zapisa, a u donjem delu spisak svih polja koja odgovaraju vrsti normativnog zapisa s kojim želimo da povežemo, odnosno na koga želimo da prevežemo odgovarajuću odrednicu. Pored polja nalaze se i okviri za aktiviranje.

Slika 9.4-1: Prozor Povezivanje

7. Ako želimo da povežemo, odnosno da prevežemo, neku od odrednica u tom bibliografskom zapisu, najpre klikom označimo okvir za aktiviranje kod polja sa odgovarajućom odrednicom, a zatim kliknemo dugme **Poveži**. U suprotnom, nastavljamo sa sledećim korakom.

U zapis sa odrednicom, koju smo povezali odnosno preuzeli, upisuju se odgovarajući podaci iz normativnog zapisa. U prozor se učitava nova verzija zapisa, a pri tom se pokriva sivi deo prozora sa spiskom polja za povezivanje.

Prilikom povezivanja, u bibliografski zapis, u potpolje 3 polja za odrednicu upisuje se identifikacioni broj normativnog zapisa s kojim smo povezali odrednicu. Prilikom prevezivanja, prethodni sadržaj potpolja 3 zamenjuje se novim sadržajem. Ujedno se u polje za odrednicu prenosi normativna pristupna tačka iz normativnog zapisa, a automatski se dodaju i eventualne

varijantne i srodne pristupne tačke te u slučaju ličnih imena autora i šifra istraživača.

Upozorenje:

Odrednice možemo povezati, odnosno prevezati, samo u COBIB-u.

8. Kliknemo dugme **Napred**.

Otvora se sledeći bibliografski zapis sa spiska rezultata pretraživanja.

9. Ponovimo korake 7 i 8 i povežemo, odnosno prevežemo, odrednice u ostalim bibliografskim zapisima.

10. Kada završimo s povezivanjem odnosno prevezivanjem, kliknemo dugme **Izlaz**. Dugmetom i tako bilo kada možemo prekinuti postupak.

U prozoru **Poruka** ispisuje se broj povezanih, odnosno prevezanih, zapisa.

11. Dok smo još uvek u istom jezičku u spremištu prozora **Normativni zapis (CONOR)**, po potrebi više puta ponovimo korake od 4 do 10, tako što pretražujemo i po svim mogućim varijantnim oblicima imena. Na taj način pretražimo i druge bibliografske zapise sa odrednicama koje bi trebalo povezati sa istim normativnim zapisom, odnosno koje bi trebalo na njega prevezati.

Mogućnosti...

Odrednice u više bibliografskih zapisa istovremeno možemo povezati s normativnim zapisom, odnosno ih možemo na njega prevezati, takođe u prozoru **Bibliografski zapis**.

9.5 EDITOR ZAPISA

Editor zapisa u prozoru **Normativni zapis (CONOR)** funkcioniše slično kao editor zapisa u prozoru **Bibliografski zapis**.

U meniju **Zapis** na raspolaganju su metode za upravljanje normativnim zapisima, kao što su uređivanje zapisa, kreiranje zapisa, preuzimanje zapisa, brisanje zapisa, programsko proveravanje zapisa, privremeno pohranjivanje zapisa, pohranjivanje zapisa kao šablona za novi zapis i pohranjivanje zapisa. Izostavljene su metode koje ne dolaze u obzir u radu s normativnim zapisima.

Prilikom kreiranja i uređivanja zapisa za lična imena katalogizatori imaju pristup različitim skupovima polja. Koja polja možemo uređivati zavisi od više faktora.

- Ako imamo privilegiju CAT_NEWPN, sva polja u zapisu možemo uređivati u sledećim slučajevima:
 - kada kreiramo novi zapis
 - kada uređujemo postojeći zapis, samo ako odgovornost za zapis nije preuzela druga biblioteka
 - kada uređujemo postojeći zapis i imamo i privilegiju CAT_CONOR (i ako je odgovornost za zapis preuzela druga biblioteka, imamo pristup svim poljima)
 - kada preuzimamo zapis iz baze podataka LC/NAF
- Ako nemamo privilegiju CAT_NEWPN, možemo da uređujemo samo ograničen skup polja, što je dovoljno za kratke normativne zapise u sledećim slučajevima:
 - kada kreiramo nov zapis
 - kada uređujemo postojeći zapis, samo ako odgovornost za zapis nije preuzela druga biblioteka i ako zapis još nije uređivao katalogizator s privilegijom CAT_NEWPN
- Podatke o varijantnim pristupnim tačkama možemo dodavati u sve normativne zapise.

Nazive polja i potpolja, koja su na raspolaganju za uređivanje, ispisana su plavom bojom, a zelena boja označava da nemamo mogućnost da uređujemo.

Za kreiranje i uređivanje zapisa za nazive korporacija potrebna nam je privilegija CAT_NEWCB.

9.5.1 Upravljanje zapisima

9.5.1.1 Metoda Uredi zapis

Uređivanje postojećih normativnih zapisa odvija se na sličan način kao uređivanje bibliografskih zapisa. Koristimo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

9.5.1.2 Metoda Kreiraj zapis

Novi normativni zapis kreiramo samo ako on u normativnoj bazi podataka još ne postoji. Kreiranje normativnih zapisa odvija se na sličan način kao kreiranje bibliografskih zapisa. Koristimo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

9.5.1.3 Metoda Preuzmi zapis

Preuzimanje normativnih zapisa odvija se na sličan način kao preuzimanje bibliografskih zapisa iz stranih baza podataka. Koristimo metodu **Zapis / Preuzmi zapis**.

9.5.1.4 Metoda Priredi u novi zapis

Kreiranje normativnih zapisa priređivanjem sličnih normativnih zapisa odvija se na sličan način kao kreiranje bibliografskih zapisa priređivanjem sličnih bibliografskih zapisa. Koristimo metodu **Zapis / Priredi u novi zapis**.

Upozorenje:

Prilikom prenosa sadržaja izabranog zapisa, u editor se ne prenose polja 035, 990 i 992.

9.5.1.5 Metoda Izbriši zapis

U normativnoj bazi, metoda **Zapis / Izbriši zapis** aktivna je samo izuzetno. Zapisi se mogu brisati samo tokom redakcije normativne baze, kada normativna kontrola još nije uspostavljena. Kada se normativni zapisi jednom povežu s bibliografskim zapisima, brisanje više nije moguće, a dupliranim normativnim zapisima treba odrediti status *izbrisan* (v. pogl. 9.10).

9.5.1.6 Metoda Promeni masku za unos

Način menjanja maske za unos isti je kao u prozoru **Bibliografski zapis**, a razlikuje se samo skup podataka u masci (v. pogl. 7.1.11).

Za normativne zapise, za sada su pripremljene sledeće maske za unos:

- PN – lična imena
- CB – korporacije

9.5.2 Unos pomoću numeratora

U pojedina potpolja brojevi se prepisuju s numeratora.

Uslov

Numerator mora da bude definisan (v. pogl. 12.1.9.1).

Postupak

1. Otvaramo odgovarajuće potpolje (npr. 992b).
2. Iz priručnog menija izaberemo metodu **Aktiviraj numerator <naziv numeratora>**.

U polje za unos upisuje se sledeći broj s numeratora.

Upozorenje:

Ako je za isto potpolje definisano više numeratora, najpre moramo da izaberemo odgovarajući numerator.

3. Zatvorimo potpolje.

9.5.3 Specifičnosti prilikom unosa u polja COMARC/A formata

U nastavku je detaljno opisan unos u neka polja COMARC/A formata kod kojih postoje određene specifičnosti.

9.5.3.1 Podaci o izvoru (810)

Podatke o izvoru, koji smo upotreбили prilikom određivanja oblika imena u normativnoj ili varijantnoj pristupnoj tački, u normativni zapis možemo dodati i programski. Ti podaci se u obliku bibliografskih podataka automatski prenose iz zapisa u COBIB-u ili iz zapisa u editoru u prozoru **Bibliografski zapis**.

Postoji više postupaka.

Uslov

Editor u prozoru **Bibliografski zapis** je prazan.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

4. Otvorimo potpolje *810a – Podatak o publikaciji*.
5. Iz priručnog menija izaberemo metodu **Prenesi podatke (COBISS.XX-ID)**.

Otvora se prozor **Podaci o izvoru**.

6. Kod "COBISS.XX-ID" upišemo identifikacioni broj bibliografskog zapisa. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.
U polje za unos upisuju se podaci o izvoru iz zapisa u COBIB-u.
7. Zatvorimo potpolje.

Uslov

U prozoru **Bibliografski zapis** u editor je učitani zapis koji uređujemo, a zapis sadrži sve osnovne bibliografske podatke koji su nam potrebni prilikom navođenja izvora.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)** u kojem uređujemo postojeći normativni zapis.

1. Dodamo potpolje *810a – Podatak o publikaciji*.
2. Otvorimo potpolje 810a.
3. Iz priručnog menija izaberemo metodu **Prenesi podatke iz zapisa za uređivanje**.

U polje za unos prenose se podaci iz zapisa koji uređujemo u editoru u prozoru **Bibliografski zapis**.

Savet:

U zapis možemo dodati (i) podatke iz drugog bibliografskog zapisa, tj. zapisa koji nije učitani u editor u prozoru **Bibliografski zapis** (v. korake 2 i 3 u gornjem postupku).

4. Zatvaramo potpolje.

Mogućnosti...

Prilikom kreiranja novog normativnog zapisa, bibliografski podaci iz editora u prozoru **Bibliografski zapis** automatski se upisuju u potpolje 810a.

9.6 PRIPREME ZA RAD S NORMATIVNOM KONTROLOM

U radu s normativnom kontrolom važno je da najpre temeljno proverimo da li zapis za entitet postoji u normativnoj bazi podataka. Treba proveriti i sve varijantne oblike imena koje pronađemo u bibliografskim zapisima ili drugim izvorima.

Veći deo pretraživanja, odnosno proveravanja po bibliografskim ili normativnim bazama podataka, ako je to moguće, obavimo pre nego što počnemo da unosimo podatke.

Pretraživanje po različitim bazama podataka možemo izvesti i tokom rada u editoru.

Podatke, koji su nam potrebni prilikom određivanja pristupne tačke za entitet i prilikom oblikovanja normativnog zapisa, proverimo u različitim referentnim i drugim izvorima koji su nam na raspolaganju. Od pomoći nam mogu biti i podaci u normativnim i bibliografskim bazama podataka.

9.7 PREUZIMANJE ZAPISA

Kada prilikom pretraživanja ustanovimo da zapis za entitet ne postoji u bazi podataka CONOR.XX, možemo proveriti da li on postoji u normativnoj bazi podataka LC/NAF Kongresne biblioteke. Ako zapis postoji, možemo ga preuzeti u bazu CONOR.XX.

9.7.1 Zapis postoji u bazi podataka LC/NAF

Ako prilikom pretraživanja ustanovimo da zapis za entitet (osobu ili korporaciju) ne postoji u bazi podataka CONOR, a da postoji u bazi podataka LC/NAF, možemo ga odande preuzeti.

Zapisi su u formatu MARC 21 i prilikom prenosa se promene u COMARC/A format.

Za preuzimanje kompletnih zapisa potrebna nam je privilegija CAT_NEWPN. Ako tu privilegiju nemamo, po bazi podataka LC/NAF možemo samo da pretražujemo i da pronađene zapise prenesemo u spremište, a podatke iz njih u bazu podataka CONOR možemo da preuzmemo samo tako što kopiramo pojedinačna polja.

Uslov

Zapis za entitet ne postoji u normativnoj bazi podataka CONOR.XX.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / LC/NAF**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (LC/NAF)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje (za različite mogućnosti pretraživanja i pregledanja zapisa v. dodatak *F.4.1* i dodatak *F.4.2*).

Savet:

Prilikom pretraživanja po bazi podataka LC/NAF moramo imati u vidu da su podaci u zapisima transliterisani u skladu s pravilima *ALA-LC Romanization Tables*. Tako, pravila za pojedine jezike mogu da se razlikuju od sličnih pravila koja važe za katalogizaciju s normativnom kontrolom u COBISS sistemima.

Baza podataka LC/NAF je obimna baza različitih vrsta normativnih podataka (ime/naslov, jedinstveni naslov itd.). Iz te baze preuzimamo samo zapise za lična imena i nazive korporacija. Preporučuje se da u pretraživaču označimo okvir za aktiviranje "Prelom reda", jer se u suprotnom pristupne tačke ne vide u celini.

Ako zapis za entitet pronađemo i ako je on u dovoljnoj meri kompletan, nastavljamo sa sledećim korakom.

Ako procenimo da bi nam ispravljanje, odnosno dopunjavanje zapisa, oduzelo previše vremena, zapis ne preuzimamo, već kreiramo novi zapis, onako kako je opisano u pogl. 9.8.1.

3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa (za specifičnosti kod zapisa u spremištu v. dodatak F.4.3).

Ako zapis, koji smo dodali u spremište, sadrži znake koji ne postoje u skupu COBISS znakova, ti se znaci oboje žuto. Prilikom preuzimanja ti će znaci biti preneti, odnosno zamenjeni, osnovnim slovima ili znakom "%".

4. Označimo odgovarajući jezičak i izaberemo metodu **Zapis / Preuzmi zapis**.

Zapis se učitava u editor. Istovremeno se izvodi i programska provera zapisa. Ako zapis sadrži greške, otvara se prozor sa spiskom grešaka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Preuzmi zapis** nije aktivna kada je u editor već učitana drugi zapis ili kada je u spremištu zapisa izabran zapis koji nije normativni zapis.*

5. Adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, podatke u zapisu. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.

Upozorenje:

Izvorni zapis je u MARC 21 formatu i katalogizovan je na engleskom jeziku u skladu sa anglo-američkim kataloškim pravilima (AACR2, RDA). Prilikom preuzimanja zapis se programski može pretvoriti u COMARC/B format samo do izvesne mere, te ga zato moramo proveriti i po potrebi uskladiti s pravilima koja važe za katalogizaciju u COBISS sistemu.

6. Zapis pohranjujemo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako u zapisu postoje greške, koje se programski mogu ustanoviti, program nas na to upozorava. Zapis se ne može pohraniti ako je normativna pristupna tačka ista kao bilo koja druga normativna pristupna tačka u istoj normativni bazi podataka ili ako su u zapisu dve iste pristupne tačke.

Upozorenje:

Greške, na koje nas program upozorava, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

Mogućnosti ...

Zapis iz baze podataka LC/NAF, u prozor **Normativni zapis (CONOR)** takođe možemo učitati prilikom uređivanja bibliografskog zapisa. Prelazimo iz

potpolja 3 u polju za odrednicu, kada u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** najpre kliknemo dugme **LC/NAF**, a zatim i dugme **Dodaj u spremište** (v. pogl. 7.3.4.1). Zapis se dodaje u spremište zapisa u prozoru **Normativni zapis (CONOR)**.

9.8 KREIRANJE ZAPISA

Novi normativni zapis kreiramo onda kada u normativnoj bazi podataka zapis za entitet još ne postoji. Možemo kreirati kompletni ili za lična imena kratki zapis koji sadrži samo najosnovnije podatke.

Upozorenje:

Za kvalitet normativne baze podataka važno je da proverimo da li zapis u toj bazi već postoji. Ako prilikom proveravanja nismo dovoljno precizni i zapis u normativnoj bazi podataka ne otkrijemo, postoji velika verovatnoća da ćemo kreirati duplikat.

9.8.1 Kreiramo kompletni zapis

Kompletni zapis kreiramo ako imamo dovoljno podataka za oblikovanje takvog zapisa.

Upozorenje:

Kompletni zapis može da kreira samo katalogizator koji ima privilegiju za kreiranje kompletnih zapisa.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

Ako nemamo definisanu podrazumevanu masku za unos, otvara se prozor **Maske za unos**, a u suprotnom se u editor učitaju prazna polja i potpolja s podrazumevanim vrednostima iz izabrane maske. U prvom slučaju nastavljamo sa sledećim korakom, a u drugom nastavljamo s 3. korakom.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Kreiraj zapis** nije aktivna kada je u editor već učitani drugi zapis.*

2. Izaberemo odgovarajuću masku za unos (v. pogl. 9.5.1.4).
3. U zapis unesemo potrebne podatke. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.

Ako nam je u zapisu potrebno polje sa srodnom pristupnom tačkom, u potpolje 3 moramo da upišemo identifikacioni broj normativnog zapisa za tu pristupnu tačku. To možemo da učinimo samo ako zapis za nju već postoji. Ako zapis za nju još ne postoji, moramo da ga kreiramo odmah kada zaključimo rad s prvim zapisom. U svaki od oba zapisa u potpolje 3

moramo dodati identifikacioni broj s njim povezanog srodnog normativnog zapisa.

Upozorenje:

U COBISS sistemima u kojima se koristi ćirilica, polje za normativnu pristupnu tačku može se ponoviti za unos paralelne pristupne tačke. Polja za pristupne tačke obavezno moraju da sadrže različite kodove za pisma.

U COBISS sistemima u kojima se koriste 3 normativne pristupne tačke, za treću pristupnu tačku se formira poseban normativni zapis. Dva normativna zapisa za isti entitet treba povezati s poljem u bloku 7XX – Blok normativnih pristupnih tačaka na drugim jezicima i/ili pismima.

4. Pre pohranjivanja zapisa u potpolje 100b – Kod za status normativne pristupne tačke obavezno upišemo kod "a" – usvojena.

Upozorenje:

Bibliografski zapisi se programski usklađuju samo sa onim normativnim zapisima koji u potpolju 100b sadrže kod "a" – usvojena.

5. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako su u zapisu greške, koje se mogu programski ustanoviti, program nas na to upozorava. Zapis se ne može pohraniti ako je normativna pristupna tačka ista kao bilo koja druga normativna pristupna tačka u istoj normativnoj bazi podataka ili ako su u zapisu dve iste pristupne tačke.

Upozorenje:

Greške, na koje nas upozorava program, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

Mogućnosti...

U prozor **Normativni zapis (CONOR)** možemo preći i onda kada smo u editoru prozora **Bibliografski zapis**. Prelazimo iz potpolja 3 u polju za odrednicu, kada u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** kliknemo dugme **Novi zapis** (v. pogl. 7.3.4.1).

9.8.2 Kreiramo kratki zapis

Katalogizatori, koji *nemaju* privilegije za kreiranje i uređivanje kompletnih normativnih zapisa za lična imena, u slučaju kada zapis još ne postoji u normativnoj bazi podataka, kreiraju samo kratki zapis. Kratki zapis mogu kreirati i katalogizatori koji imaju potrebne privilegije za kreiranje i uređivanje kompletnih zapisa, a nemaju na raspolaganju sve podatke za oblikovanje kompletnog normativnog zapisa.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

Ako nemamo definisanu podrazumevanu masku za unos, otvara se prozor **Maske za unos**, a u suprotnom, u editor se učitaju prazna polja i potpolja s podrazumevanim vrednostima iz izabrane maske. U prvom slučaju nastavljamo sa sledećim korakom, a u drugom nastavljamo s 3. korakom.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Kreiraj zapis** nije aktivna kada je u editor već učitani drugi zapis.*

2. Izaberemo odgovarajuću masku za unos (v. pogl. 9.5.1.4).

3. U zapis unesemo podatke koji su nam na raspolaganju. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.

Ako **nemamo** privilegiju za kreiranje kompletnih normativnih zapisa, možemo uređivati samo neka polja; ta su polja ispisana plavom bojom. Polja, koja su ispisana zelenom bojom ne mogu se uređivati. Ako nemamo privilegiju, nastavljamo s 5. korakom.

Upozorenje:

U COBISS sistemima u kojima se koristi ćirilica, polje za normativnu pristupnu tačku može se ponoviti za unos paralelne pristupne tačke. Polja za pristupne tačke obavezno moraju da sadrže različite kodove za pisma.

U COBISS sistemima u kojima se koriste 3 normativne pristupne tačke, za treću pristupnu tačku se formira poseban normativni zapis. Dva normativna zapisa za isti entitet treba povezati s poljem u bloku 7XX – Blok normativnih pristupnih tačaka na drugim jezicima i/ili pismima.

4. Zapis označimo sa odgovarajućim kodom za novi nezavršeni zapis (001a = "n") i kodom za zapis s nepotpunim podacima (001g = "3").

5. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako su u zapisu greške, koje se mogu programski ustanoviti, program nas na to upozorava. Zapis se ne može pohraniti ako je normativna pristupna tačka ista kao bilo koja druga normativna pristupna tačka u istoj normativnoj bazi podataka ili ako su u zapisu dve iste pristupne tačke.

Upozorenje:

Greške, na koje nas program upozorava, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

Mogućnosti...

U prozor **Normativni zapis (CONOR)** možemo preći i onda kada smo u editoru prozora **Bibliografski zapis**. Prelazimo iz potpolja 3 u polju za odrednicu, kada u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** kliknemo dugme **Novi zapis** (v. pogl. 7.3.4.1).

9.8.3 Kreiramo šablon za novi zapis

Kada imamo veći broj entiteta iste vrste, kod kojih je veći broj podataka isti, rad možemo olakšati tako što kreiramo šablon za nove zapise. Šablon, koji bi trebalo da sadrži samo podatke koji su zajednički svim zapisima, možemo upotrebiti svaki put kada želimo da kreiramo sličan zapis.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

Ako nemamo definisanu podrazumevanu masku za unos, otvara se prozor **Maske za unos**, a u suprotnom se u editor učitaju prazna polja i potpolja s podrazumevanim vrednostima iz izabrane maske. U prvom slučaju nastavljamo sa sledećim korakom, a u drugom nastavljamo s 3. korakom.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Kreiraj zapis** nije aktivna kada je u editor već učitani drugi zapis.*

2. Izaberemo odgovarajuću masku za unos (v. pogl. 9.5.1.4).

3. U zapis unesemo samo podatke koji su zajednički za više entiteta. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.

Ako *imamo* privilegiju za kreiranje kompletnih normativnih zapisa (v. pogl. 9.8.1) i ako smo u zapis dodali polje sa srodnom pristupnom tačkom, u potpolje 3 moramo upisati identifikacioni broj normativnog zapisa za tu pristupnu tačku. Ako zapis za nju još ne postoji, logično je da ga kreiramo pre zapisa za šablon. Zapis za srodno pristupnu tačku za sada se ne može povezati sa odgovarajućom pristupnom tačkom. To činimo tek kada kreiramo novi zapis na osnovu šablona (v. pogl. 11 te korak 5 u pogl. 9.9).

Ako *nemamo* privilegiju za kreiranje kompletnih normativnih zapisa (v. pogl. 9.8.2), možemo uređivati samo neka polja. Polja, koja možemo da uređujemo, ispisana su plavom bojom. Polja, koja ne možemo da uređujemo, ispisana su zelenom bojom.

Savet:

Kada smo završili sa unosom podataka, možemo izabrati metodu **Zapis / Proveri zapis** kojom proverimo da li su u zapisu programski ustanovljene greške. Pronađene greške ispravimo.

4. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani kao šablon** (v. pogl. 7.1.9).

Otvora se prozor **Opisivanje**.

5. Kod "Naziv šablona" upišemo naziv po želji.

6. Kliknemo dugme **U redu**.

Program nas obaveštava da je zapis pohranjen kao šablon.

Šablon se pohranjuje u datoteku privremeno pohranjenih zapisa, a pri tom se prazne editor i jezičak **Radni zapis** u spremištu zapisa.

Mogućnosti ...

Šablon za novi zapis možemo kreirati i tako što u normativnoj bazi podataka potražimo sličan zapis, dodamo ga u jezičak na spremištu i izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis** (sledimo korake od 1 do 4 kod postupka u pogl. 9.9). Zatim, zapis priredimo u obliku koji želimo da upotrebimo kao šablon za nove zapise. U zapisu sačuvamo samo one podatke koji su zajednički za više entiteta, a druge izbrišemo. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani kao šablon** (sledimo korake od 3 do 6 kod prethodno opisanog postupka).

9.9 ISPRAVLJANJE I DOPUNJAVANJE ZAPISA

Postupak se koristi prilikom redakcije i namenjen je ispravljanju i dopunjavanju postojećih zapisa. Uključuje i dopunjavanje kratkih normativnih zapisa u kompletne te dodavanje varijantnih pristupnih tačaka. Kratki normativni zapis dopunjavamo do kompletnog onda kada prikupimo dovoljno podataka da bismo mogli da odredimo normativnu pristupnu tačku, varijantne pristupne tačke, da oblikujemo razne napomene te da zapis dopunimo svim ostalim podacima. Kratki zapis do kompletnog može dopuniti samo katalogizator koji ima privilegiju za kreiranje kompletnih zapisa.

Ako je odgovornost za zapis preuzela druga biblioteka, u zapis možemo dodati samo varijantne pristupne tačke i navesti izvore za nju. U suprotnom, podatke uređujemo u skladu s privilegijom koju imamo za rad u normativnoj bazi podataka (u zapisu možemo uređivati sva polja ili samo ograničen skup polja).

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za entitet koji pretražujemo nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Označimo odgovarajući jezičak i izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

Zapis se učita u editor. Istovremeno se izvede i programsko proveravanje zapisa. Ako zapis sadrži greške, otvara se prozor sa spiskom grešaka.

Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Uredi zapis** nije aktivna kada je u editor učitani drugi zapis ili kada je u spremištu zapisa izabran zapis koji nije normativni zapis.*

U editoru su zelenom bojom označena eventualna polja koja ne možemo da uređujemo, jer za to nemamo odgovarajuću privilegiju.

5. Adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, podatke u zapisu. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.

Ako u zapis dodamo polje sa srodnom pristupnom tačkom, u potpolje 3 moramo upisati identifikacioni broj normativnog zapisa za tu pristupnu tačku. To možemo da učinimo samo ako zapis za nju već postoji. Ako zapis za nju još ne postoji, moramo da ga kreiramo odmah kada zaključimo rad s

prvim zapisom. U svaki od oba zapisa u potpolje 3 moramo dodati identifikacioni broj s njim povezanog srodnog normativnog zapisa.

Upozorenje:

U COBISS sistemima, u kojima se koristi ćirilica, moramo paziti na paralelne pristupne tačke na drugom pismu u svim poljima za pristupne tačke!

U tim sistemima, polje za normativnu pristupnu tačku može se ponoviti za unos paralelne pristupne tačke. Polja za pristupne tačke obavezno moraju da sadrže različite kodove za pisma.

U COBISS sistemima, u kojima se koriste 3 normativne pristupne tačke, za treću pristupnu tačku oblikuje se poseban normativni zapis. Dva normativna zapisa za isti entitet treba povezati s poljem u bloku 7XX – Blok normativnih pristupnih tačaka na drugim jezicima i/ili pismima.

Ako zapis još nije verifikovan, te želimo da ga verifikujemo, u potpolje 100b – Kod za status normativne pristupne tačke upišemo kod "a" – usvojena.

Upozorenje:

Bibliografski zapisi se programski usklađuje samo sa onim normativnim zapisima koji u potpolju 100b sadrže kod "a" – usvojena.

6. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako u zapisu postoje greške, koje se programski mogu ustanoviti, program nas na to upozorava. Zapis se ne može pohraniti ako je normativna pristupna tačka ista kao neka druga normativna pristupna tačka u istoj normativnoj bazi podataka ili ako u zapisu postoje dve iste pristupne tačke.

Upozorenje:

Greške, na koje nas program upozorava, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

Savet:

Ako smo promenili neku od pristupnih tačaka u zapisu i ujedno bismo želeli da se promena pristupne tačke odmah vidi i u povezanim bibliografskim zapisima, te bibliografske zapise treba još jednom pohraniti.

Mogućnosti...

U prozor **Normativni zapis (CONOR)** možemo preći i onda kada smo u editoru prozora **Bibliografski zapis**. Prelazimo iz potpolja 3 u polju za odrednicu, kada u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX** prikazemo zapis u COMARC formatu i kliknemo dugme **Dodaj u spremište** (v. pogl. 7.3.4.1). Zapis se dodaje u spremište zapisa u prozoru **Normativni zapis (CONOR)**.

9.10 RAZREŠAVANJE DUPLIKATA

Ako ustanovimo da u normativnoj bazi podataka za jedan entitet postoji više normativnih zapisa, zadržimo jedan od dupliranih zapisa, a ostalim odredimo status *izbrisan*, tj. nevažeći za upotrebu prilikom povezivanja bibliografskih s normativnim zapisima (v. i pogl. 7.3.4). Istovremeno im dodamo i identifikacioni broj normativnog zapisa koji ćemo zadržati.

Tako označeni normativni zapisi omogućuju da se bibliografski zapisi, koji su s njima bili povezani, automatski prevežu na drugi zapis. To se događa kada bibliografski zapis ponovo pohranimo ili kada se automatski izvede postupak usklađivanja bibliografske s normativnom bazom podataka (v. pogl. 9.12).

Zapisi sa statusom *izbrisan* ostaju u normativnoj bazi podataka. Ti se zapisi, naime, ne mogu fizički izbrisati, jer bi se moglo dogoditi da su u bibliografskim zapisima u raznim bibliografskim bazama podataka još uvek ostali linkovi na nepostojeći normativni zapis.

Zapisi sa statusom *izbrisan* ne mogu se više videti u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**.

Upozorenje:

Postupak može da izvodi samo katalogizator koji ima privilegiju za kreiranje kompletnog normativnog zapisa.

Zapisu, za koji je odgovornost preuzela druga biblioteka, ne možemo odrediti status izbrisan. Umesto toga, biblioteci, koja je preuzela odgovornost za njega, šaljemmo zahtev, zajedno sa odgovarajućim obrazloženjem da zapis treba označiti kao izbrisan.

Takođe, ne možemo odrediti status izbrisan zapisu koji bismo želeli da zamenimo sa zapisom za isti entitet, ali za drugu vrstu pristupne tačke. Umesto toga, nadležnom nacionalnom COBISS centru šaljemmo zahtev sličan zahtevu za zapis za koji je odgovornost preuzela druga biblioteka.

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za entitet koji pretražujemo nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**. Korake od 1 do 3 po potrebi više puta ponovimo.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

Upozorenje:

Pre nego što odlučimo da zapisu odredimo status izbrisan, detaljno proverimo da li je stvarno reč o duplikatu. Ako s tim u vezi nismo sigurni, ne označavamo ga za brisanje.

4. Označimo jezičak sa zapisom kojem želimo da odredimo status *izbrisan* i izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Uredi zapis** nije aktivna kada je u editor učitana drugi zapis ili kada je u spremištu zapis izabran zapis koji nije normativni zapis.*

Metoda takođe nije aktivna ako je zapis za brisanje već označila neka druga biblioteka.

5. U potpolju *001a – Status zapisa* postojeći kod zamenimo kodom "d" – *izbrisani zapis*.
6. Polju *001 – Identifikator zapisa* dodamo potpolje *001x – Broj zapisa za zamenu* u koje upišemo identifikacioni broj normativnog zapisa koji ćemo zadržati.

Upozorenje:

*Kada u potpolje *001x* unesemo identifikacioni broj normativnog zapisa, koji ćemo zadržati umesto zapisa označenog za brisanje, moramo proveriti da li se, prilikom potvrde, u prozoru **Upozorenje** ispisuje pravilna pristupna tačka.*

7. Po potrebi, u polje *835 – Podaci o izbrisanoj pristupnoj tački* unesemo objašnjenje o tome zašto smo pristupnu tačku označili za brisanje.
8. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.
Pristupna tačka u zapisu je poništena.
9. Ako postoji više duplikata, ponovimo korake od 2 do 8.

Savet:

Bibliografske zapise, povezane s normativnim zapisima, kojima smo odredili status *izbrisan*, možemo odmah da preusmerimo na važeći normativni zapis i to tako što te bibliografske zapise još jednom pohranimo.

Upozorenje:

Ako zapisu pogrešno odredimo status izbrisan, grešku možemo ispraviti. Međutim, to možemo učiniti samo ako smo grešku otkrili istog dana. Zapis sa statusom izbrisan više se ne može uređivati ako su se u međuvremenu bibliografski zapisi u COBIB-u automatski uskladili s normativnim zapisima (v. pogl. 9.12).

Kada odlučimo koji ćemo normativni zapis zadržati, procenimo šta bi u datom slučaju imalo najviše smisla. Navedeno je nekoliko mogućih slučajeva:

- Postoji kompletan zapis s pravilno oblikovanom i verifikovanom normativnom pristupnom tačkom. Zadržaćemo taj zapis.
- Postoji skoro kompletan zapis (tj. zapis sadrži varijantne pristupne tačke, razne napomene itd.) s pravilno oblikovanom, ali neverifikovanom normativnom pristupnom tačkom. Zadržaćemo taj zapis i po potrebi ga dopuniti.
- Postoji skoro kompletan zapis, ali su podaci u njemu, sa izuzetkom jedinstvene odrednice, nepravilni ili netačni, te ih je potrebno temeljno proveriti. Imamo dve mogućnosti:
 - Zadržimo taj zapis te ćemo ga adekvatno ispraviti i dopuniti.
 - Ako bi nam prva mogućnost oduzela više vremena od dopunjavanja manje kompletnog zapisa, po mogućnosti zadržimo zapis s kojim je povezan veći broj bibliografskih zapisa. Pri tom, u zapisu s pravilno oblikovanom pristupnom tačkom najpre moramo malo da izmenimo normativnu pristupnu tačku, tako da možemo pohraniti zapis koji želimo da zadržimo. Tek potom adekvatno dopunimo zapis koji želimo da zadržimo. Upišemo pravilni oblik normativne pristupne tačke iz prvog zapisa.
- Postoje dva zapisa – nekompletan zapis s pravilno oblikovanom i verifikovanom normativnom pristupnom tačkom i skoro kompletan zapis s nepravilno oblikovanom i neverifikovanom normativnom pristupnom tačkom. Imamo dve mogućnosti:
 - Zadržimo prvi zapis i adekvatno ga dopunimo. Pri tom, možemo olakšati posao tako što polja iz drugog zapisa kopiramo i zalepimo u prvi zapis.
 - Zadržimo drugi zapis. Pri tom, u zapisu s pravilno oblikovanom pristupnom tačkom najpre moramo malo da izmenimo normativnu pristupnu tačku, tako da možemo pohraniti zapis koje želimo da zadržimo. Tek potom adekvatno dopunimo zapis koji želimo da zadržimo. Upišemo pravilni oblik normativne pristupne tačke iz prvog zapisa.
- Svi zapisi su nekompletni, a među njima je i zapis s pravilno oblikovanom normativnom pristupnom tačkom. Zadržimo zapis s pravilno oblikovanom normativnom pristupnom tačkom.
- Svi zapisi su nekompletni i nijedan ne sadrži pravilno oblikovanu normativnu pristupnu tačku. Zadržimo zapis s kojim je povezano

najviše bibliografskih zapisa. Ako takav zapis ne postoji, zadržimo bilo koji drugi zapis.

9.11 RAZDRUŽIVANJE ZAPISA

Ako se normativni zapis odnosi na više entiteta (npr. osobe sa istim imenom), po mogućnosti ili ako je to adekvatno, razdružujemo ga na više normativnih zapisa, a tom zapisu odredimo status *razdružen*, tj. nevažeći za upotrebu prilikom povezivanja bibliografskih s normativnim zapisima (v. i pogl. 7.3.4). Pri tom, moramo biti sigurni da za druge entitete postoje posebni normativni zapisi ili da se takvi zapisi mogu kreirati.

Upozorenje:

Zapisi, s kojima smo zamenili zapis koji smo razdružili, moraju biti za istu vrstu pristupne tačke kao pristupna tačka u zapisu sa statusom razdružen.

U bibliografskoj bazi podataka treba pregledati sve zapise koji su s tim normativnim zapisom povezani i ustanoviti koji zapisi pripadaju određenom entitetu. Zatim, polja u bibliografskim zapisima treba ručno prevezati na drugi, odgovarajući normativni zapis. Polja, koja ostanu povezana s razdruženim normativnim zapisom, ne ažuriraju se prilikom pohranjivanja, a takođe se ne ažuriraju prilikom automatskog usklađivanja bibliografske s normativnom bazom podataka (v. pogl. 9.12).

Zapisi sa statusom *razdružen* ostaju u normativni bazi podataka. Ti se zapisi, naime, ne mogu fizički izbrisati, jer bi se moglo dogoditi da bi u bibliografskim zapisima u različitim bibliografskim bazama podataka ostali linkovi na nepostojeće normativne zapise.

Zapisi sa statusom *razdružen* više se ne vide u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**.

Upozorenje:

Postupak može da izvodi samo katalogizator koji ima privilegiju za kreiranje kompletnog normativnog zapisa.

Zapisu, za koji je odgovornost preuzela druga biblioteka, ne možemo odrediti status razdružen. Umesto toga, biblioteci, koja je preuzela odgovornost za njega, šaljemo zahtev za njegovo razdruživanje, zajedno sa odgovarajućim obrazloženjem.

Zapisu ne određujemo status razdružen onda kada ne možemo bez dileme ustanoviti da li se on odnosi na više entiteta.

Savet:

Kada možemo razlikovati samo neke, ali ne i sve entitete koji su udruženi u jednom zapisu, ili kada je u njemu greškom udruženo više entiteta, premda veći broj povezanih bibliografskih zapisa pripada jednom od tih entiteta, zapisu ne određujemo status *razdružen*. U oba slučaja za preusmeravanje pogrešno povezanih bibliografskih zapisa koristimo polje 990 – *Prevezivanje* (v. opis polja u priručniku *COMARC/A*).

Postupak

Polazimo iz prozora **Normativni zapis (CONOR)**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / CONOR**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (CONOR)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje po pristupnoj tački koju nameravamo da razdružimo. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4 i pogl. 9.2.

Zapis za pristupnu tačku koju pretražujemo nalazi se u rezultatima pretraživanja.

3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Potražimo i zapise kojima ćemo zapis zameniti i dodamo ih u spremište.

Ako svi zapisi još ne postoje u bazi podataka, nastavljamo sa sledećim korakom, a u suprotnom nastavljamo s 6. korakom.

5. Kreiramo zapise koji nedostaju (v. pogl. 9.8.1).

Savet:

Jezičke u spremištu, u koje su se, nakon pohranjivanja dodavali zapisi koje smo upravo kreirali, ne uklanjamo, jer će nam u nastavku postupka biti potrebni.

6. U spremištu zapisa označimo jezičak sa zapisom koji želimo da razdružimo i izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

Zapis se učita u editor.

7. U potpolju 001a – *Status zapisa* postojeći kod zamenimo kodom "r" – *razdruženi zapis*.

8. Polju 001 – *Identifikator zapisa* dodamo potpolje 001x – *Broj zapisa za zamenu* u koje upišemo identifikacione brojeve svih normativnih zapisa koji će predstavljati zamenu i odvojimo ih zarezima.

Upozorenje:

Kada u potpolje 001x unesemo identifikacione brojeve normativnih zapisa koji će predstavljati zamenu, moramo proveriti da li se, prilikom potvrđivanja, u prozoru **Upozorenje** ispisuju pravilne pristupne tačke.

9. Po potrebi, u polje 830 – *Opšta napomena katalogizatora* unesemo objašnjenje o tome zašto smo zapisu odredili status *razdružen*.
10. Zapis pohranimo metodom **Zapis / Pohrani zapis**.
Pristupna tačka u zapisu je poništena.
11. Bibliografske zapise, koji su povezani sa zapisom kojem smo odredili status *razdružen*, ručno moramo da prevezemo na odgovarajuće normativne zapise sa pristupnim tačkama koje će predstavljati zamenu (dodate su u spremište zapisa). Sledimo postupak iz pogl. 9.4.3.

Upozorenje:

Ako zapisu greškom odredimo status razdružen, grešku možemo da ispravimo. Međutim, to možemo učiniti samo onda kada smo grešku otkrili istog dana. Zapisa sa statusom razdružen kasnije se više ne može uređivati. Takođe se ne može uređivati zapis koji je pre toga razdružila neka druga biblioteka.

9.12 USKLAĐIVANJE BIBLIOGRAFSKIH S NORMATIVNIM ZAPISIMA

Za sada su s normativnim zapisima povezana samo polja za lična imena iz bloka 7XX za podatke o odgovornosti.

Prilikom upisivanja identifikacionog broja normativnog zapisa u polje za autora (potpolje 3) u bibliografskom zapisu, u zapis se dodaju podaci iz normativnog zapisa:

- u polje za odrednicu prenosi se normativna pristupna tačka iz normativnog zapisa
- u polja za varijantne odrednice prenose se varijantne pristupne tačke iz normativnog zapisa
- u polja za srodne odrednice prenose se srodne pristupne tačke iz normativnog zapisa

Prilikom svakog pohranjivanja bibliografskog zapisa, ti se podaci automatski usklađuju s trenutnim stanjem u normativnoj bazi.

Svake noći automatski se izvodi i paketno ažuriranje bibliografskih zapisa u COBIB-u.

Sličan program brine o usklađivanju bibliografskih i normativnih zapisa i u lokalnim bazama podataka. Kako će se često izvoditi taj program, zavisi od dogovora s pojedinom bibliotekom.

Program za usklađivanje bibliografskih i normativnih zapisa najpre pretraži sve normativne zapise koji:

- so promenjeni od datuma poslednjeg usklađivanja do tekućega datuma
i
- u potpolju *100b* – *Kod za status normativne pristupne tačke* sadrže kod "*a*" – *usvojena* (tj. verifikovana pristupna tačka) ili u potpolju *001a* – *Status zapisa* sadrže kod "*d*" – *izbrisani zapis*
i
- u potpolju *001a* – *Status zapisa* ne sadrže kod "*r*" – *razdruženi zapis*.

Program zatim pretraži sve bibliografske zapise koji u potpolju 3 sadrže identifikacione brojeve tih normativnih zapisa. U tim se bibliografskim zapisima sva polja, koja sadrže potpolje 3, usklađuju sa odgovarajućim normativnim zapisima.

Izvodi se sledeći postupak:

- Ako potpolje *001a* – *Status zapisa* u normativnom zapisu sadrži kod "*d*" – *izbrisani zapis*, program pretraži potpolje *001x* – *Broj zapisa za zamenu*. Tu je upisan identifikacioni broj normativnog zapisa koji će

zameniti zapis označen za brisanje. Taj se identifikacioni broj zatim prenosi u potpolje 3 u bibliografskom zapisu, a prethodni sadržaj potpolja 3 prenosi se u potpolje 9 – *Broj prethodnog normativnog zapisa*.

- Ako je u normativnom zapisu jedno ili više polja 990 – *Prevezivanje* i ako je u potpolju 100b – *Kod za status normativne pristupne tačke* upisan kod "a" – *usvojena*, program pretraži bibliografske zapise navedene u potpoljima 990b – *ID bibliografskog zapisa*. U te se zapise u potpolje 3 upisuje identifikacioni broj normativnog zapisa iz potpolja 990n – *ID normativnog zapisa*. Prethodni sadržaj potpolja 3 prenosi se u potpolje 9.
- Zatim se za svako polje, za koje važi normativna kontrola, izvodi sledeći postupak:
 - Jedinственu odrednicu zamenjuje normativna pristupna tačka iz odgovarajućeg normativnog zapisa, tj. onog zapisa čiji je identifikacioni broj naveden u potpolju 3.
 - Ako normativni zapis sadrži varijantne pristupne tačke, one se takođe dodaju u bibliografski zapis.
 - Prethodne varijantne odrednice brišu se iz bibliografskog zapisa.
 - Ako normativni zapis sadrži srodne pristupne tačke, one se takođe dodaju u bibliografski zapis.
 - Prethodne srodne odrednice brišu se iz bibliografskog zapisa.
- U tim poljima se istovremeno generišu i potpolja 3 – *Broj normativnog zapisa* koja služe kao veza između jedinstvene odrednice i varijantnih i srodnih odrednica.

10 **NORMATIVNA KONTROLA PREDMETNIH OZNAKA**

U ovom poglavlju opisane su specifičnosti koje su povezane s normativnom kontrolom predmetnih oznaka. Predstavljene su samo one komponente programskog segmenta COBISS3/Katalogizacija i postupci u radu s normativnim zapisima koji su u klasi **Normativni zapis (SGC)** različiti od onih u klasi **Normativni zapis (CONOR)**.

Normativna kontrola predmetnih oznaka još nije uspostavljena. Za sada je na raspolaganju samo pretraživanje i navigacija po bazi podataka SGC. Opisani su postupci i metode koji su s tim povezani.

Programska oprema omogućuje i redakciju SGC-a koju obavlja urednički odbor rečnika.

Opšti rečnik COBISS je na slovenačkom jeziku, te je zato na raspolaganju samo u sistemu COBISS.SI.

Potpoglavlja:

- Interfejs za katalogizaciju
- Pretraživač
- Prikazivač
- Spremište zapisa

10.1 INTERFEJS ZA KATALOGIZACIJU

Za pristup prozoru **Normativni zapis (SGC)** namenjena je klasna metoda **Normativni zapis (SGC) / Interfejs za katalogizaciju** ili ikona u redu alata.

Upozorenje:

Biblioteke za sada još ne mogu da pristupaju interfejsu i dopunjavaju rečnik.

10.2 PRETRAŽIVAČ

Za pretraživanje po normativnoj bazi podataka SGC otvara se pretraživač sličan onom za pretraživanje po normativni bazi podataka CONOR.

T. br.	SGC-ID	Tip pristupne tačke	Normativna pristupna tačka	Normativna pristupna tačka (eng)
2	1391720	j - tema kao ime	Pust	Carnival
3	11810920	c - geografsko ime	Pusti Gradac (Slovenija)	Pusti Gradac (Slovenia)
4	11810664	c - geografsko ime	Pusti Hrib (Slovenija)	Pusti Hrib (Slovenia)
5	11810408	c - geografsko ime	Pusti Javor (Slovenija)	Pusti Javor (Slovenia)
6	11810152	c - geografsko ime	Pustike (Slovenija)	Pustike (Slovenia)
7	2285928	j - tema kao ime	Pustna oblačila	Carnival costume
8	1634920	j - tema kao ime	Pustne maske	Carnival masks
9	3101032	j - tema kao ime	Pustne šeme	Carnival masks (Persons)
10	1634152	j - tema kao ime	Pustni torek	Shrove Tuesday
11	11809896	c - geografsko ime	Pusto Polje (Slovenija)	Pusto Polje (Slovenia)
12	2775400	j - tema kao ime	Pustolovci	Adventurers
13	2775656	j - tema kao ime	Pustolovke	Women adventurers
14	1155688	j - tema kao ime	Pustolovska pripovedna proza	Adventure fiction

Slika 10.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka SGC

Pretraživač možemo otvoriti u brauzeru ili interfejsu za katalogizaciju, tj. u prozoru **Bibliografski zapis** ili prozoru **Normativni zapis (CONOR)**.

Postupak

Polazimo iz interfejsa za katalogizaciju.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / SGC**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (SGC)**.

Nastavljamo po postupku koji je opisan u pogl. 4.

U gornjem delu prozora ispisuju se polja za pretraživanje po kojima možemo pretraživati normativne zapise. Ispod njih uključeno je i polje "Skeniranje", a polje "Limitiranje" ne postoji.

U donjem delu prozora pretraživača ispisuju se normativni zapisi koji odgovaraju zahtevu za pretraživanje. Sivo su obojeni zapisi koji su u pripremi, što znači da još nisu verifikovani i uključeni u rečnik.

Tehnika pretraživanja ista je kao tehnika pretraživanja u normativnoj bazi podataka CONOR. Opisana je u pogl. 9.2, a zbog različitog sadržaja u bazama CONOR i SGC, skup indeksa za pretraživanje je drugačiji. Spisak indeksa za pretraživanje, koji se koriste u komandnom pretraživanju u bazi podataka SGC, dat je u dodatku A.3.

10.3 PRIKAZIVAČ

Pregledanje zapisa sa spiska rezultata pretraživanja, koje se može izvesti u prozoru **Pregledanje – Normativni zapis (SGC)**, funkcioniše na isti način kao u prikazivaču bibliografskih zapisa. Razlikuje se samo po skupu podataka u prikazu zapisa. Kao i u prikazivaču bibliografskih zapisa, i tu postoje tri vrste prikaza.

10.3.1 Osnovni prikaz

Osnovni prikaz omogućuje pregledanje zapisa u obliku spiska atributa.

U osnovnom prikazu ispisuju se sledeći atributi i njihove vrednosti, ako postoje:

- identifikacioni broj (SGC.SI-ID)
- tip pristupne tačke
- normativna pristupna tačka
- normativna pristupna tačka (eng)
- napomene za korisnike
- varijantne pristupne tačke
- širi izrazi
- srodne pristupne tačke
- LCSH
- Sears
- MeSH
- RAMEAU
- izvori
- napomene za katalogizatore
- UDK

10.3.2 Prikaz u MARC formatu

Prikaz u MARC formatu omogućuje pregledanje zapisa u obliku polja i potpolja COMARC/A formata (v. priručnik *COMARC/A*).

Iz sistemskog polja ispisuju se sledeći podaci:

- identifikacioni broj zapisa ("ID")
- lokalni broj zapisa ("LN")
- oznaka maske
- oznaka verzije zapisa
- datum kreiranja zapisa i ime osobe koja je kreirala zapis

- datum poslednje promene i ime osobe koja je zapis promenila ("Updated")
- ime osobe koja mora izvesti sledeći korak u postupku redakcije zapisa ("Adopted by")
- status verifikacije ("In progress" – zapis u pripremi, "Unverified" – zapis koji je poslat u verifikaciju, "Returned" – zapis koji je vraćen predlagaču da ga popravi ili dopuni, "Rejected" – zapis koji, u skladu s načelima SGC ne odgovara kriterijumima za uključivanje u bazu podataka SGC)

Primer:

U prikazivaču normativnih zapisa pregledamo zapis sa identifikacionim brojem zapisa ID=185960. Iz sistemskog polja ispisuju se podaci o zapisu:

**ID=185960 LN=000000726 TN V1 02.04.2002 SGC::HUMGLA_SEARS
Updated: 21.03.2018 SGC::IZUM_BISERKA Adopted by:
SGCNV::IZUM_MATJAZZ Unverified**

Zapis je nastao na osnovu zapisa iz indeksa predmetnih oznaka Sears. Redigovala ga je urednica s korisničkim imenom BISERKA. Zapis mora da verifikuje urednik koji ima korisničko ime MATJAZZ.

10.3.3 Standardni prikaz

Standardni prikaz omogućuje pregledanje zapisa u obliku koji je u skladu s GSARE (*Guidelines for Subject Authority and References Entries*). Ako postoje, elementi prikaza su navedeni u sledećem redosledu:

- normativna pristupna tačka
- normativna pristupna tačka na engleskom jeziku
- napomene iz bloka javnih napomena
- varijantne pristupne tačke
- širi izrazi
- srodni izrazi
- uži izrazi
- napomene iz bloka informacija o izvoru podataka
- pristupne tačke iz drugih indeksa predmetnih oznaka
- UDK
- identifikacioni broj (SGC.SI-ID)
- izvor zapisa
- datum kreiranja
- datum poslednje promene

10.4 SPREMIŠTE ZAPISA

Normativne zapise iz baze podataka SGC možemo dodati u spremište interfejsa za katalogizaciju bibliografskih ili normativnih zapisa. U meniju **Spremište**, za zapise iz baze podataka SGC, na raspolaganju su slične metode kao i za bibliografske zapise, a dodate su i metode: **Otkazi odgovornost za zapis**, **Postupci redakcije** i **Prikaži relacije**. Izostavljene su metode koje se ne uzimaju u obzir u radu sa zapisima iz SGC-a.

10.4.1 Otkazivanje odgovornosti za zapis

Metoda **Spremište / Otkazi odgovornost za zapis**, na raspolaganju je samo urednicima SGC-a.

10.4.2 Postupci redakcije

Metoda **Spremište / Postupci redakcije**, na raspolaganju je samo urednicima SGC-a.

10.4.3 Prikaz relacija

Metoda **Spremište / Prikaži relacije** omogućuje navigaciju po zapisima iz SGC-a, jer njome možemo da pristupamo drugim zapisima, koji su prvobitno bili povezani sa izabranim zapisom, i dodajemo ih u spremište.

Postupak

Polazimo iz prozora **Bibliografski zapis**.

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / SGC**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Normativni zapis (SGC)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4, pogl. 9.2 i pogl. 10.2.
3. Označimo odgovarajući zapis na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremište zapisa.

4. Izaberemo metodu **Spremište / Prikaži relacije**.

Zapis, koji smo izabrali, otvara se u prikazivaču.

5. U donjem delu prozora **Relacije** kliknemo na odgovarajući direktorijum s relacijama.

Otvora se spisak povezanih zapisa iz izabranog direktorijuma.

6. Izaberemo zapis.

7. Kliknemo dugme **Otvori**.

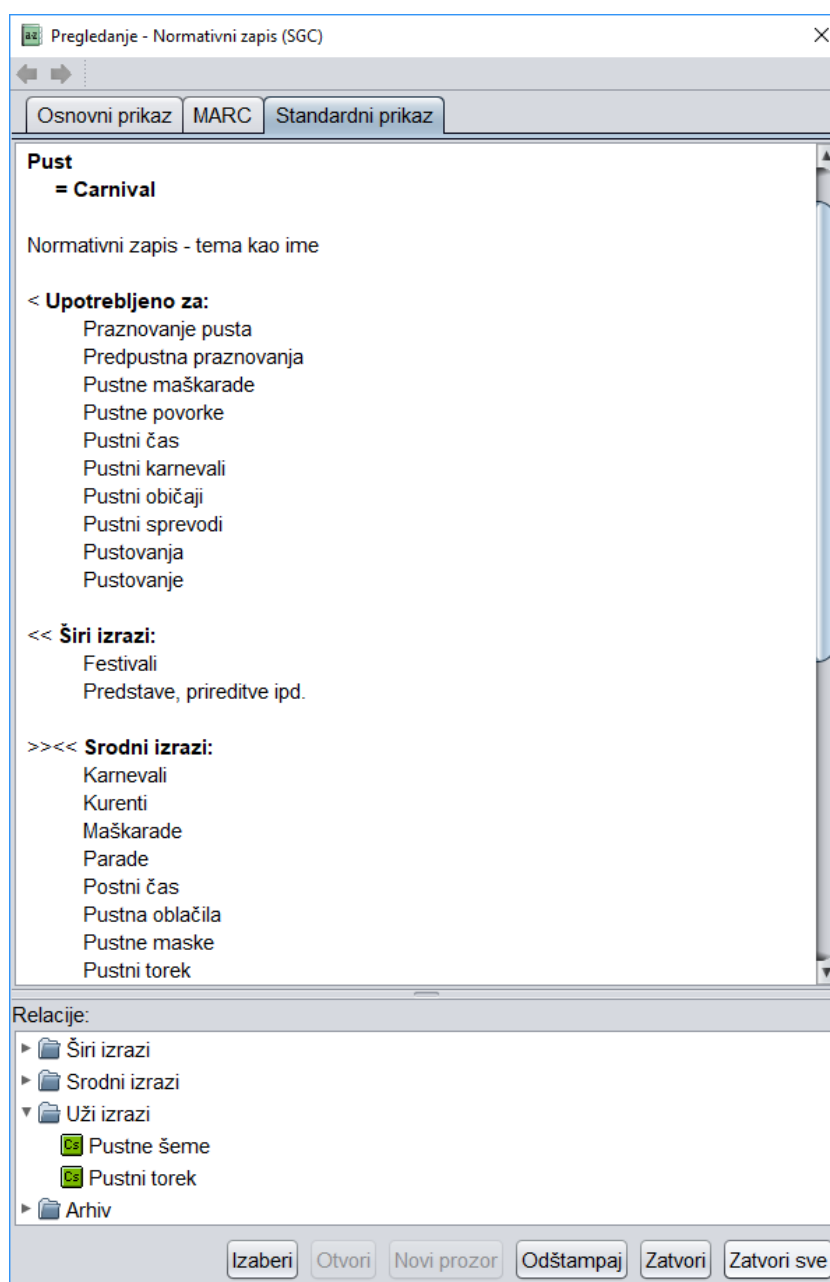
Izabrani zapis prenosi se u gornji deo prozora.

8. Kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis se dodaje u spremište. U spremištu se sada vide oba zapisa, prvobitni i onaj koji smo izabrali u relacijama.

Mogućnosti ...

Zapis iz SGC-a možemo da otvorimo u prikazivaču, i onda kada smo ga prethodno dodali u spremište prozora **Bibliografski zapis**.

Slika 10.4-1: Zapis iz SGC-a u prikazivaču

11 PRIVREMENO POHRANJENI ZAPISI

Privremeno pohranjeni zapisi nastaju u postupku automatskog ili ručnog privremenog pohranjivanja bibliografskih¹ ili normativnih zapisa. U privremeno pohranjene zapise pohranjuju se i šabloni za nove zapise koje smo sami kreirali. Privremeno pohranjeni zapis ili šablon možemo odrediti i za izvor unapred definisanih vrednosti. Sve te vrste zapisa pohranjene su u posebnim datotekama, u zavisnosti od toga da li smo ih pohranili u interfejs za katalogizaciju kod klase **Bibliografski zapis**, **Normativni zapis (CONOR)** ili **CORES**.

Potpoglavlja:

- Automatsko pohranjivanje zapisa
- Ručno pohranjivanje zapisa
- Pozivanje zapisa za dalje uređivanje
- Definisane vrednosti unapred
- Preimenovanje privremeno pohranjenog zapisa
- Brisanje privremeno pohranjenog zapisa

¹ Uključujući zapise iz baze podataka CORES.

11.1 AUTOMATSKO POHRANJIVANJE ZAPISA

Zapis, koji kreiramo ili uređujemo, usput se automatski pohranjuje u datoteku privremeno pohranjenih zapisa.

Nakon nepredviđenih grešaka u funkcionisanju programa (npr. prekid komunikacije) zapis, koji smo u tom trenutku uređivali a nismo uspeli da ga pohranimo, možemo da pozovemo iz datoteke privremeno pohranjenih zapisa.

Zapisi, koji su pohranjeni automatski, nose oznaku "recovery".

Nakon otklanjanja grešaka u funkcionisanju programa katalogizator ponovo mora da otvori interfejs za katalogizaciju i da u privremeno pohranjenim zapisima potraži zapis koji je kreirao ili uređivao pre nego što je došlo do prekida (v. pogl. 11.3).

11.2 RUČNO POHRANJIVANJE ZAPISA

Zapise, koje smo kreirali ili uredili, možemo privremeno da pohranimo i ručno (v. pogl. 7.1.8); na sličan način privremeno pohranjujemo i šablone za nove zapise (v. pogl. 8.3.3). Slično kao automatski pohranjeni zapisi, ti se zapisi pohranjuju u datoteku privremeno pohranjenih zapisa.

Zapisi, koji su pohranjeni ručno metodom **Zapis / Privremeno pohrani zapis**, nose oznaku "temporary".

Zapisi, koji su pohranjeni u datoteku privremeno pohranjenih zapisa kao šablon za novi zapis, nose oznaku "template".

11.3 POZIVANJE ZAPISA ZA DALJE UREĐIVANJE

Pre nego što nastavimo da uređujemo privremeno pohranjeni zapis, u slučaju novog zapisa moramo proveriti da li u međuvremenu neko za isti bibliografski izvor, odnosno ime entiteta, nije kreirao zapis u odgovarajućoj bibliografskoj ili normativnoj bazi podataka. Ako to ne proverimo, postoji mogućnost da ćemo kreirati duplikat. To isto moramo proveriti ako nastavljamo da uređujemo postojeći privremeno pohranjen zapis. Može se, naime, dogoditi da je neko u međuvremenu taj zapis adekvatno ispravio, odnosno dopunio.

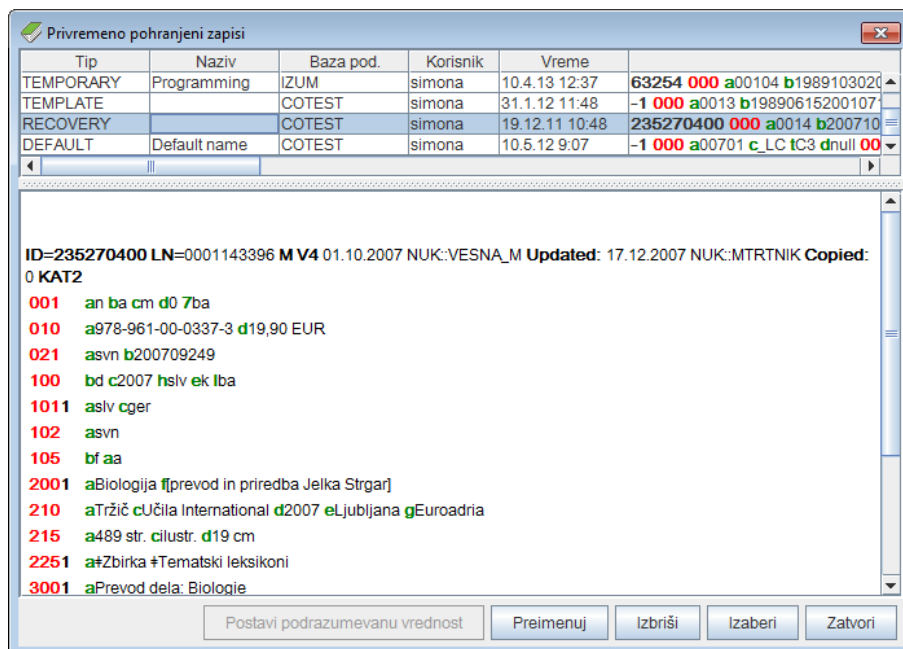
Privremeno pohranjene zapise ("recovery" ili "temporary") mogu videti samo katalogizatori koji su te zapise privremeno pohranili, a šablone za nove zapise ("template") mogu videti svi katalogizatori iz iste biblioteke.

U privremeno pohranjenim zapisima ("temporary" ili "template") možemo označiti određeni zapis koji će se kasnije, prilikom kreiranja novog i dopunjavanja postojećeg zapisa, koristiti za upisivanje unapred definisanih vrednosti ("default").

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / Privremeno pohranjeni zapisi**.

Otvora se prozor **Privremeno pohranjeni zapisi**. U gornjem delu prozora ispisan je spisak privremeno pohranjenih zapisa, zajedno sa šablonima za nove zapise. Zapis, koji smo izabrali, ispisuje se kompletno u donjem delu prozora.

Slika 11.3-1: Prozor Privremeno pohranjeni zapisi

U datoteku privremeno pohranjenih zapisa programski se prenose sledeći podaci:

- kod "Tip" ispisuje se vrsta datoteke (*recovery, temporary, template, default*),
 - kod "Naziv" ispisuje se naziv privremeno pohranjenog zapisa ili šablona,
 - kod "Baza podataka" ispisuje se akronim baze podataka u koju smo bili prijavljeni do prekida (<lokalna baza podataka>, COBIB, <akronim normativne baze podataka>, CORES),
 - kod "Korisnik" ispisuje se korisničko ime kojim je korisnik bio prijavljen u programsku opremu COBISS3,
 - kod "Vreme" ispisuje se datum (*dd.mm.gg*) i čas (*hh.mm*), kada je došlo do privremenog pohranjivanja,
 - kod "Zapis" se ispisuje kompletan zapis zajedno sa sistemskim poljem.
2. U gornjem delu prozora označimo odgovarajući zapis sa spiska i kliknemo dugme **Izaberi**.

Zapis, koji smo izabrali, dodaje se kao jezičak u spremištu zapisa.

3. Označimo odgovarajući jezičak i izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

Zapis se učita u editor. Istovremeno se izvodi i programsko proveravanje zapisa. Ako zapis sadrži greške, otvara se prozor sa spiskom grešaka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Ako želimo da nastavimo sa ispravljanjem, odnosno dopunjavanjem, privremeno pohranjenog postojećeg zapisa, program nam to ne dozvoljava ako je zapis u bazi podataka u međuvremenu promenjen.

Upozorenje:

*Metoda **Zapis / Uredi zapis** nije aktivna kada je u editor učitana drugi zapis ili kada je u spremištu zapisa izabran zapis koji se može uređivati samo u drugom interfejsu za katalogizaciju, tj. u interfejsu za katalogizaciju koji odgovara vrsti zapisa u jezičku.*

4. Adekvatno ispravimo, odnosno dopunimo, podatke u zapisu. Mogućnosti za rad u editoru opisane su u pogl. 7.
5. Izaberemo metodu **Zapis / Pohrani zapis**.

Ako u zapisu postoje greške, koje se programski mogu ustanoviti, program nas na to upozorava. Program nas upozorava i na zapise u odgovarajućoj bibliografskoj ili normativnoj bazi podataka koji bi mogli biti duplikat zapisa koji smo upravo uređivali.

Zapis se pohranjuje u odgovarajuću bibliografsku ili normativnu bazu podataka.

Upozorenje:

Greške, na koje nas program upozorava, treba proveriti i po mogućnosti ispraviti.

Pohranjivanjem u odgovarajuću bazu podataka, privremeno pohranjeni zapis se automatski ne briše iz datoteke privremeno pohranjenih zapisa (v. pogl. 11.6). To moramo uraditi ručno. Preporučuje se da to uradimo svaki put kada smo zapis pohranili u odgovarajuću bazu podataka.

11.4 DEFINISANJE VREDNOSTI UNAPRED

Zapis, koji je pohranjen u datoteku privremeno pohranjenih zapisa, možemo izabrati kao izvor unapred definisanih vrednosti koje možemo da upotrebimo u bilo kojoj maski za unos.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / Privremeno pohranjeni zapisi**.

Otvora se prozor **Privremeno pohranjeni zapisi** u kojem je u gornjem delu ispisan spisak privremeno pohranjenih zapisa (v. sliku 11.3-1).

2. Označimo odgovarajući zapis na spisku i kliknemo dugme **Postavi podrazumevanu vrednost**.

Kod "Tip" se upiše *default*, a kod "Naziv" *podrazumevana vrednost*.

Metodom **Uređivanje / Dodaj definisanu vrednost** u zapis se prenose definisane vrednosti iz privremeno pohranjenog zapisa.

Definisana vrednost važi dok zapisa ne izbrišemo iz datoteke privremeno pohranjenih zapisa (v. pogl. 11.6).

Upozorenje:

*Ako smo neki zapis odredili za izvor definisanih vrednosti, dugme **Postavi podrazumevanu vrednost** postaje neaktivno.*

11.5 PREIMENOVANJE PRIVREMENO POHRANJENOG ZAPISA

Zapis, pohranjen u datoteku privremeno pohranjenih zapisa, po potrebi možemo preimenovati.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / Privremeno pohranjeni zapisi**.
Otvora se prozor **Privremeno pohranjeni zapisi** u kojem je u gornjem delu prozora ispisan spisak privremeno pohranjenih zapisa (v. sliku 11.3-1).
2. Označimo odgovarajući zapis sa spiska i kliknemo dugme **Preimenuj**.
Otvora se prozor **Opisivanje**.
3. Kod "Novi naziv" upišemo naziv po želji.
Kliknemo dugme **U redu**.

11.6 BRISANJE PRIVREMENO POHRANJENOG ZAPISA

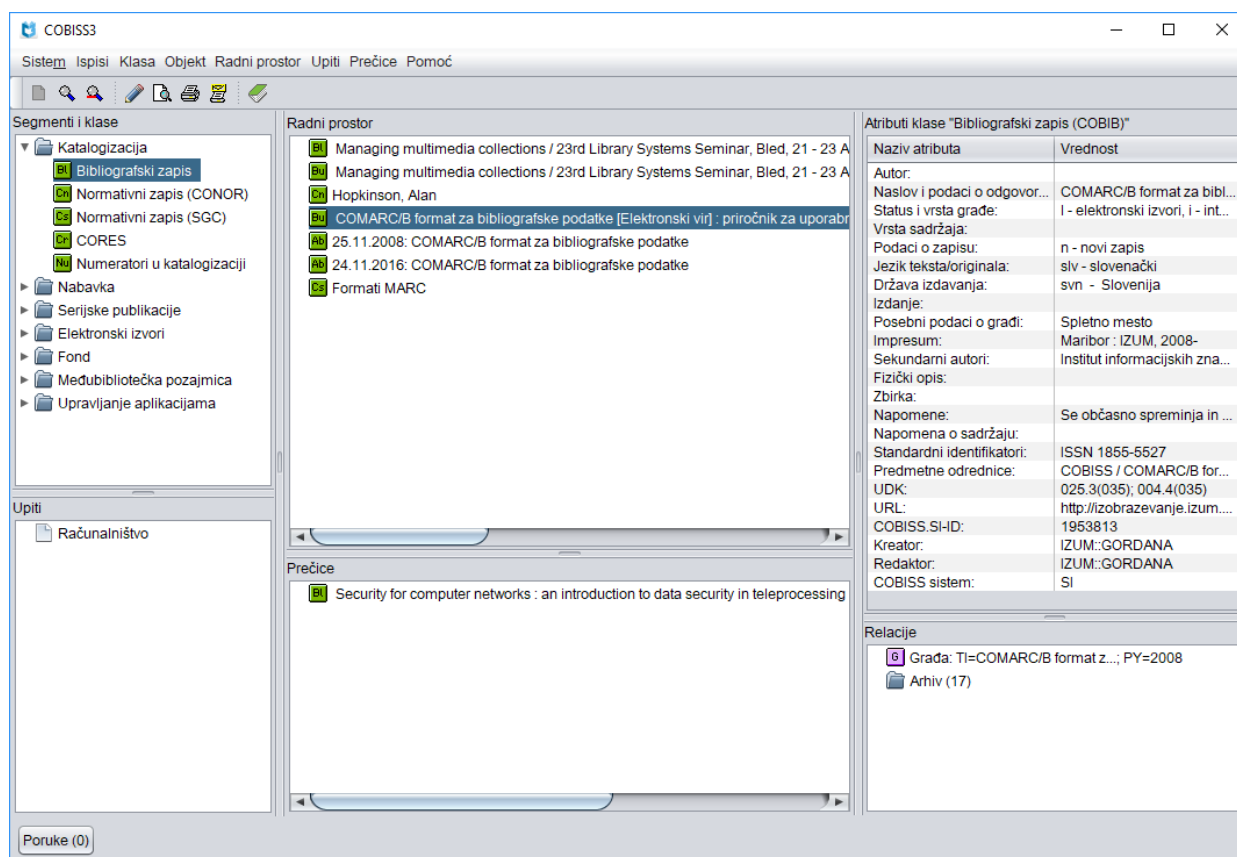
Nakon pohranjivanja zapisa u odgovarajuću bibliografsku ili normativnu bazu podataka, zapis, koji automatski ili ručno pohranjen u datoteku privremeno pohranjenih zapisa, iz te baze treba izbrisati.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / Privremeno pohranjeni zapisi**.
Otvora se prozor **Privremeno pohranjeni zapisi** u kojem je u gornjem delu prozora ispisan spisak privremeno pohranjenih zapisa (v. sliku 11.3-1).
2. Označimo odgovarajući zapis sa spiska i kliknemo dugme **Izbrisi**.
Program zahteva potvrdu brisanja.
3. Kliknemo dugme **Da**.
Zapis se briše iz datoteke privremeno pohranjenih zapisa.

12 RAD SA ZAPISIMA U BRAUZERU

Brauzer je komponenta korisničkog interfejsa programske opreme COBISS3 koja omogućuje pristup segmentima programske opreme COBISS3, klasama u okviru segmenta i pojedinačnim zapisima. Prozor brauzera podjeljen je na više potprozora.

Slika 12-1: Brauzer – potprozori

Segmentu COBISS3/Katalogizacija i klasama u njemu može se pristupiti preko potprozora **Segmenti i klase**. U potprozor **Radni prostor** učitavaju se bibliografski i normativni zapisi koje smo izabrali nakon pretraživanja, kreiranja ili uređivanja, a omogućen je i dalji rad s njima, ali u ograničenom

obimu. Potprozor **Atributi klase** prikazuje nazive atributa izabranog zapisa i njihove vrednosti. U potprozoru **Upiti** prikazuju se unapred pripremljeni i pohranjeni zahtevi za pretraživanje. Spisak prečica prikazan je u potprozoru **Prečice**, a linkovi do drugih zapisa i objekata u potprozoru **Relacije**.

Potpoglavlja:

- Segmenti i klase
- Radni prostor
- Atributi klase
- Upiti
- Prečice
- Relacije

12.1 SEGMENTI I KLASSE

Reč je o delu prozora brauzera u kojem je prikazana kompletna struktura programske opreme COBISS3.

U segment COBISS3/Katalogizacija uključene su klase:

- **Bibliografski zapis**
- **Normativni zapis (CONOR)**
- **Normativni zapis (SGC)**
- **CORES**
- **Numeratori u katalogizaciji**

Ispred naziva svake klase nalazi se ikona s njenom slovnom oznakom, i to "Bl" za bibliografski zapis, "Cn" za normativni zapis iz baze podataka CONOR, "Cs" za normativni zapis iz baze podataka SGC, "Cr" za zapis iz baze podataka CORES i "Nu" za numeratore u katalogizaciji. Ikona za klase je zelene boje i označava zapise u MARC formatu.

Nakon izbora klase, u segmentu COBISS3/Katalogizacija možemo izabrati sledeće metode:

- metodu **Klasa / Novi objekt** za definisanje numeratora (v. pogl. 12.1.9) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Numeratori u katalogizaciji**
- metodu **Klasa / Pretraži** ili metodu **Klasa / Pretraži po ključu** za pretraživanje zapisa izabrane klase (v. pogl. 4 ili pogl. 12.1.1)
- metodu **Klasa / Pošalji iz reda za ispis** za slanje zapisa iz reda za ispis na destinacije (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metodu **Klasa / Dodaj u red za ispis** za dodavanje izabranih zapisa u red za ispis (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.6.1.1)
- metodu **Klasa / Pošalji** za slanje izabranih zapisa na destinacije (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metodu **Klasa / Prikazi rezultata pretraživanja** za definisanje prikaza rezultata pretraživanja (v. pogl. 4.5 i pogl. 12.1.2)
- metodu **Klasa / Interfejs za katalogizaciju** za otvaranje interfejsa za katalogizaciju (v. pogl. 12.1.4)
- metodu **Klasa / Pripremi zapise za ispis** za štampanje većeg broja zapisa istovremeno (v. pogl. 12.1.5) – metoda nije na raspolaganju kod zapisa iz baze podataka CORES
- metodu **Klasa / Prikaži informacije o bazi podataka** za prikazivanje informacija o bazi podataka (v. pogl. 12.1.6)
- metodu **Klasa / Katalog** za pretraživanje građe i prikaz izabranih bibliografskih zapisa ili pripadajućih podataka o fondu iz lokalne baze podataka u COMARC formatu (v. priručnik *COBISS/Međubiblioteka*)

pozajmica, pogl. 2.2 i priručnik *COBISS3/Pozajmica*, pogl. 4.11)

- metodu **Klasa / Eksportuj zapise** za eksport zapisa u različitim formatima (v. pogl. 12.1.7) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Bibliografski zapis**
- metodu **Klasa / Verifikacija tipologije** za potvrđivanje tipologije, odnosno za otključavanje već potvrđene tipologije (v. pogl. 12.1.8) – metoda je na raspolaganju samo kod klase **Bibliografski zapis**

Savet:

Metode iz menija **Klasa** možemo izabrati i iz priručnog menija.

12.1.1 Pretraživanje po ključu

Za pretraživanje po ključu koristimo jedinstveni identifikacioni broj zapisa (npr. COBISS.XX-ID za bibliografski zapis).

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Pretraži po ključu**.

Otvora se prozor **Pretraživanje po ključu**.

Savet:

Prozor **Pretraživanje po ključu** najbrže otvaramo ako pritisnemo tipku <F4>, nakon izbora klase ili kliknemo ikonu u redu alata ili dva puta kliknemo klasu.

2. Upišemo identifikacioni broj bibliografskog ili normativnog zapisa.
3. Kliknemo dugme **U redu**.

Zapis se prenese na radni prostor.

Upozorenje:

*U klasi **Bibliografski zapis** po ključu možemo pretraživati samo po identifikacionim brojevima bibliografskih zapisa koji se nalaze u lokalnoj bazi podataka.*

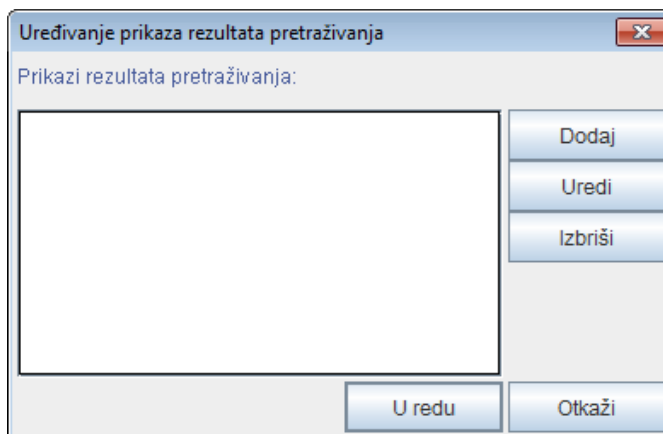
12.1.2 Prikazi rezultata pretraživanja i unapred definisani atributi

Za pojedinu klasu u brauzeru možemo definisati različite vrste prikaza u kojima ispisujemo rezultate pretraživanja u pretraživaču.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Prikazi rezultata pretraživanja**.

Otvara se prozor **Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja** sa spisakom prikaza koje smo prethodno definisali. U početku je spisak prazan.

Slika 12.1-1: Prozor Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja

2. Dodajemo novu vrstu prikaza ili postojeći prikaz promenimo (v. pogl. 12.1.2.1) ili izbrišemo (v. pogl. 12.1.2.2).
3. Kliknemo dugme **U redu**.

Upozorenje:

Definisani prikazi rezultata pretraživanja povezani su sa korisničkim imenom.

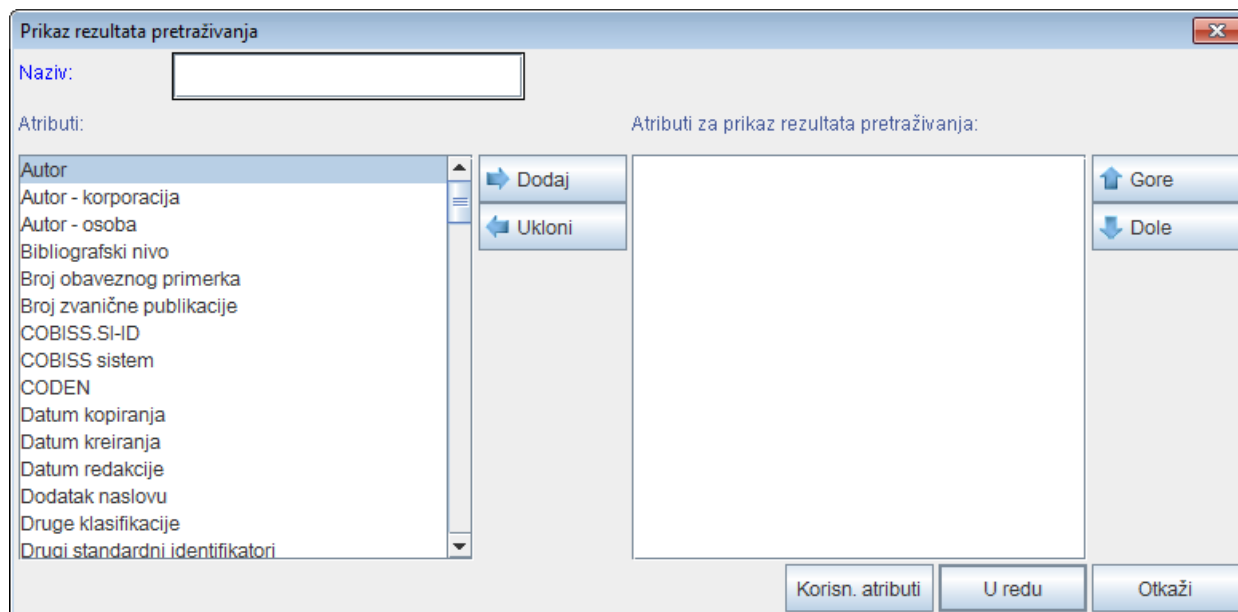
12.1.2.1 Dodavanje i menjanje prikaza rezultata pretraživanja

Spisak prikaza rezultata pretraživanja, koji smo definisali za izabranu klasu, možemo dopuniti novim prikazom ili možemo promeniti već definisan prikaz.

Postupak

1. Za **dodavanje** novog prikaza u prozoru **Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja** kliknemo dugme **Dodaj**, a za **menjanje** već definisanog prikaza, koji smo označili u spisku, dugme **Uredi**.

Otvara se prozor **Prikaz rezultata pretraživanja**.

Slika 12.1-2: Prozor Prikaz rezultata pretraživanja

2. Kod "Naziv" upišemo ili promenimo naziv prikaza.
3. Odredimo atribute prikaza.

Ako atribut želimo da **dodamo** u atribute prikaza, označimo ga u spisku "Atributi" i kliknemo dugme **Dodaj**.

Ako atribut želimo da **uklonimo** sa spiska "Atributi za prikaz rezultata pretraživanja", označimo ga i kliknemo dugme **Ukloni**.

4. Po potrebi, uredimo redosled atributa prikaza. Atribut pomaknemo jedan red više ili niže, tako što ga označimo i kliknemo dugme **Gore** ili **Dole**.

Savet:

Ako želimo da definišemo dodatne atribute ili da dodatno definisane atribute promenimo ili izbrisemo, kliknemo dugme **Korisn. atributi**. Otvara se prozor **Korisnički atributi** u kojem možemo dodavati ili menjati atribute (v. pogl. 12.1.3.1) ili ih brisati (v. pogl. 12.1.3.4).

5. Kliknemo dugme **U redu**.

Spiskovi unapred definisanih atributa sa odgovarajućim poljima i potpoljima, iz kojih se mogu ispisivati podaci u prikazu rezultata pretraživanja u bibliografskim bazama podataka, u normativnim bazama podataka i u bazi podataka CORES, nalaze se u dodacima E.1, E.2, E.3 i G.9.

12.1.2.2 Brisanje prikaza rezultata pretraživanja

Prikaze rezultata pretraživanja brišemo u prozoru **Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja**.

Postupak

1. U spisku "Prikazi rezultata pretraživanja" izaberemo prikaz. Pri tom se red u spisku oboji.
2. Kliknemo dugme **Izbriši**.
Otvara se prozor **Potvrđi** s pitanjem "Da li stvarno želite da izbrišete?"
3. Kliknemo dugme **Da**.

12.1.3 Prikazi rezultata pretraživanja i korisnički definisani atributi

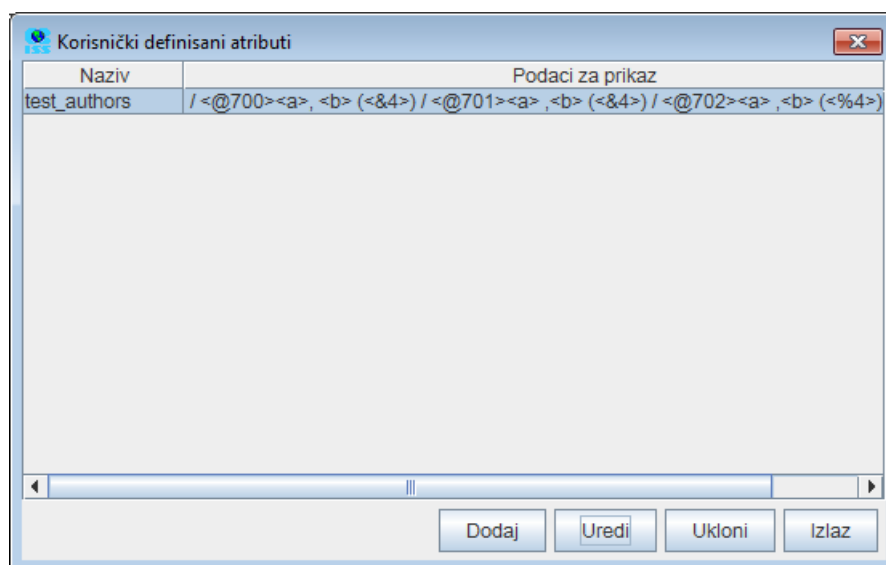
Pored unapred definisanih atributa, za prikaz rezultata pretraživanja možemo definisati i svoje atribute, tako što u prozoru **Prikaz rezultata pretraživanja** kliknemo dugme **Korism. atributi**.

Otvara se prozor **Korisnički atributi**.

12.1.3.1 Dodavanje i menjanje korisnički definisanih atributa

Korisnički definisane atribute uređujemo u prozoru **Korisnički atributi**. Na početku je spisak prazan. Za već definisane atribute ispisuju se sledeći podaci:

- kod "Naziv" – naziv korisnički definisanog atributa
- kod "Podaci za prikaz" – polja i potpolja pojedinog atributa

Slika 12.1-3: Prozor **Korisnički atributi**

Postupak

1. Za **dodavanje** novog korisničkog atributa kliknemo dugme **Dodaj**, a za **menjanje** već definisanog korisničkog atributa, koji smo označili na spisku kliknemo dugme **Uredi**.

Otvara se prozor **Atribut za prikaz rezultata pretraživanja**.

Slika 12.1-4: Prozor Atribut za prikaz rezultata pretraživanja

"Spisak polja" uključuje polja koja smo već dodali u atribut. U početku je spisak prazan. U njega se podaci ne mogu neposredno unositi. Spisak možemo ažurirati (v. pogl. 12.1.3.2). Ako u spisku označimo pojedini red, podaci se prenose u polja za unos kod "Polje", "Interpunkcijski znak", "Potpolja" i "Definisan redosled potpolja".

Kod "Podaci za prikaz" ispisuje se kompletan korisnički definisan prikaz. Na početku je polje prazno.

2. Kod "Naziv" upišemo ili promenimo naziv atributa.
3. Kod "Polje" upišemo broj polja.
4. Kod "Interpunkcijski znak" upišemo ono što u ispisu želimo da dodamo ispred polja. Možemo upisati jedan ili više znakova. Kao podrazumevana vrednost upisan je znak "/" (v. pogl. 12.1.3.3).

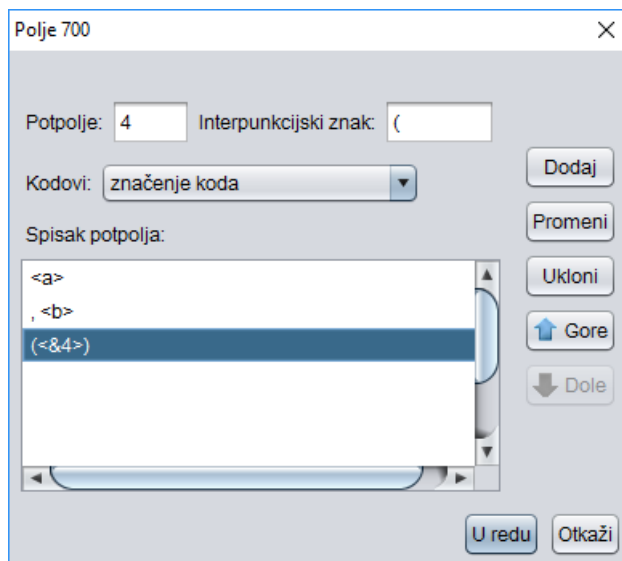

Upozorenje:

Ispred i iza podrazumevanog znaka "/" programski je dodat razmak.

5. Pored dugmeta **Potpolja** vidi se spisak već definisanih potpolja. U početku je polje prazno. Kliknemo dugme **Potpolja**.

Otvara se prozor **Polje ???**, pri čemu znaci "???" zamenjuju broj polja koje uključujemo u prikaz.

Slika 12.1-5: Prozor Polje ???

"Spisak potpolja" uključuje potpolja koja smo već dodali u polje. U početku je spisak prazan. U njega se podaci ne mogu neposredno unositi. Spisak možemo ažurirati (v. pogl. 12.1.3.2). Ako u spisku označimo pojedini red, podaci se prenose u polja za unos kod "Potpolje", "Interpunkcijski znak" i "Kodovi".

6. Kod "Potpolje" upišemo oznako potpolja.
7. Kod "Interpunkcijski znak" upišemo ono što u ispisu želimo da dodamo ispred potpolja. Možemo upisati jedan ili više znakova. Kao podrazumevana vrednost upisan je znak ";" (v. pogl. 12.1.3.3).

Upozorenje:

Ispred i iza podrazumevanog znaka ";" programski je dodat razmak.

8. Padajući spisak kod "Kodovi" koristimo samo kod kodiranih potpolja. Iz njega izaberemo način prikaza kodiranog potpolja.
9. Kada u spisak dodamo sva potpolja za ispis, kliknemo dugme **U redu**.
Vratimo se u prozor **Atribut za prikaz rezultata pretraživanja**.
10. Ako želimo da potpolja ispišemo u istom redosledu u kojem smo ih definisali u atributu, mora biti označen okvir za aktiviranje kod "Definisan redosled potpolja".
11. Kada u spisak dodamo sva polja za ispis, kliknemo dugme **U redu**.
Vratimo se u prozor **Korisnički atributi**.
12. Za izlaz iz prozora **Korisnički atributi** kliknemo dugme **Izlaz**.

12.1.3.2 Uređivanje spiska polja i potpolja

Postupak opisuje način na koji dodajemo, menjamo ili brišemo redove kod "Spisak polja" u prozoru **Atribut za prikaz rezultata pretraživanja** i redove kod "Spisak potpolja" u prozoru **Polje ???**.

Postupak

1. Za **dodavanje** polja (potpolja) u spisak kliknemo dugme **Dodaj**.
Podaci kod "Polje", "Interpunkcijski znak", "Potpolja" i "Definisan redosled potpolja" ("Potpolje", "Interpunkcijski znak" i "Kodovi") dodaju se na poslednje mesto na spisku.
2. Za **menjanje** polja (potpolja) u spisku najpre izaberemo polje (potpolje), a zatim kliknemo dugme **Promeni**.
3. Po potrebi, uredimo redosled polja (potpolja) na spisku. Polje (potpolje) pomerimo jedan red više ili niže tako što ga označimo i kliknemo dugme **Gore** ili **Dole**.
4. Za **brisanje** polja (potpolja) u spisku najpre izaberemo polje (potpolje), a zatim kliknemo dugme **Ukloni**.

12.1.3.3 Pravila za prikaz korisnički definisanih atributa

U "Spisak polja" u prozoru **Atribut za prikaz rezultata pretraživanja** prenose se podaci iz polja za unos kod "Polje", "Interpunkcijski znak", "Potpolja" i podatak iz okvira za aktiviranje "Definisan redosled potpolja".

Pojedini red ima sledeći oblik:

- **Interpunkcijski znak** + "<@" + **Polje** + ">" + **Potpolja**

Znak "@" informiše o tome da smo označili okvir za aktiviranje kod "Definisan redosled potpolja". Ako okvir za aktiviranje nije označen, ne ispisuje se znak "@" u redu ispred oznake polja.

Kod "Potpolja" u jedan red su upisani svi elementi spiska potpolja iz prozora **Polje ???**. Pojedini element čine podaci koji se prenose iz polja za unos kod "Potpolje", "Interpunkcijski znak" i "Kodovi".

Oblik pojedinog reda zavisi od izabrane vrednosti u padajućem spisku kod "Kodovi":

- **Interpunkcijski znak** + "<" + **Potpolje** + ">" ako je izabrana vrednost *kod*
- **Interpunkcijski znak** + "<&" + **Potpolje** + ">" ako je izabrana vrednost *značenje koda*
- **Interpunkcijski znak** + "<%" + **Potpolje** + ">" ako je izabrana vrednost *kod i značenje koda*

Savet:

Ako želimo da se podaci ispišu s razmakom, razmak mora da bude deo interpunkcijskog znaka.

Kod ispisa podataka važe sledeća pravila:

- Definisani interpunkcijski znaci uvek se ispisuju ispred polja ili potpolja.
- Ako je definisani interpunkcijski znak zagrada – "(" ili "[" ili "{", nakon polja ili potpolja programski se dopiše i zagrada – ")" ili "]" ili "}".
- Ispred prvog polja na prikazu nema interpunkcijskog znaka, bez obzira na uneti interpunkcijski znak za polje. Znak, koji odredimo za prvo polje, pojavljuje se samo prilikom ponavljanja polja.
- Ispred prvog potpolja u polju nema interpunkcijskog znaka, bez obzira na uneti interpunkcijski znak za potpolje. Znak, koji odredimo za prvo potpolje, pojavljuje se samo prilikom ponavljanja potpolja.
- Ako je označen okvir za aktiviranje kod "Definisani redosled potpolja", uvažava se redosled potpolja koji smo definisali u atributu, a u suprotnom se potpolja ispisuju u istom redosledu kao u zapisu.
- Padajući spisak kod "Kodovi" utiče na ispis kodiranih podataka. Moguće vrednosti su:
 - *kod* – ispisuje se sadržaj potpolja
 - *značenje koda* – ispisuje se vrednost iz šifrnika
 - *kod i značenje koda* – ispisuje se sadržaj potpolja, zatim "-", i na kraju i vrednost iz šifrnika

Primer:

Ako u pretraživaču želimo da ispišemo autore s kodom za autorstvo, atribut definišemo na sledeći način:

/ <@700><a>, (<&4>)

/ <@701><a>, (<&4>)

/ <@702>/<a>, (<%4>)

Zapis u COMARC formatu:

701 **a**Menart **b**Janez 4070

701 **a**Kovič **b**Kajetan 4070

701 **a**Zlobec **b**Ciril 4070

701 **a**Pavček **b**Tone 4070

702 **a**Moder **b**Janko 4730

Ispis atributa u pretraživaču:

Menart, Janez (autor) / Kovič, Kajetan (autor) / Zlobec, Ciril (autor) / Pavček, Tone (autor) / Moder, Janko (730 – prevodilac)

12.1.3.4 Brisanje korisnički definisanih atributa

Korisnički definisane attribute možemo brisati u prozoru **Korisnički atributi**.

Postupak

1. Na spisku korisnički definisanih atributa klikom izaberemo atribut. Pri tom se atribut oboji.
2. Kliknemo dugme **Ukloni**.
Atribut se briše sa spiska.

12.1.4 Otvaranje interfejsa za katalogizaciju

U brauzeru otvorimo interfejs za katalogizaciju.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Interfejs za katalogizaciju**.

Otvora se prozor **Bibliografski zapis, Normativni zapis (CONOR)** ili **CORES**.

Savet:

Prozore **Bibliografski zapis** ili **CORES** najbrže otvaramo ako kliknemo ikonu u redu alata nakon izbora klase, a prozor **Normativni zapis (CONOR)**, najbrže otvaramo klikom na ikonu .

12.1.5 Priprema zapisa za ispis

U brauzeru možemo pretražiti i označiti više zapisa i odštampati ih istovremeno.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Pripremi zapise za ispis**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**, prozor **Normativni zapis (CONOR)**, odnosno prozor **Normativni zapis (SGC)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje. Postupak pretraživanja detaljno je opisan u pogl. 4, pogl. 9.2 i pogl. 10.2.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.
Otvora se prozor **Ispis zapisa**.
4. Zatim sledimo korake od 3 do 6 kod postupka u pogl. 6.7.4.

12.1.6 Prikaz informacija o bazi podataka

U brauzeru možemo ispisati karakteristike baze podataka. U klasi **Bibliografski zapis** ispisuju se samo karakteristike lokalne baze podataka.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Prikaži informacije o bazi podataka**.

Otvara se prozor **Poruka** u kojem se ispisuju sledeći podaci:

- akronim (lokalne) baze podataka
- broj svih zapisa u (lokalnoj) bazi podataka
- broj zapisa kreiranih u (lokalnoj) bazi podataka
- redni broj baze podataka
- najviši broj zapisa u (lokalnoj) bazi podataka

2. Kliknemo dugme **U redu**.

12.1.7 Eksport zapisa

U brauzeru možemo pretraživati i izvoziti zapise u različitim formatima (npr. MARC 21, MARCXML (MARC 21 u xml), Dublin Core itd.). Bibliografski zapisi se eksportuju iz lokalne baze podataka.

Za eksport zapisa potrebna nam je privilegija CAT_EXPORT.

Upozorenje:

Mogućnost eksporta zapisa imaju samo one biblioteke koje su to posebno tražile.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Eksportuj zapise**.

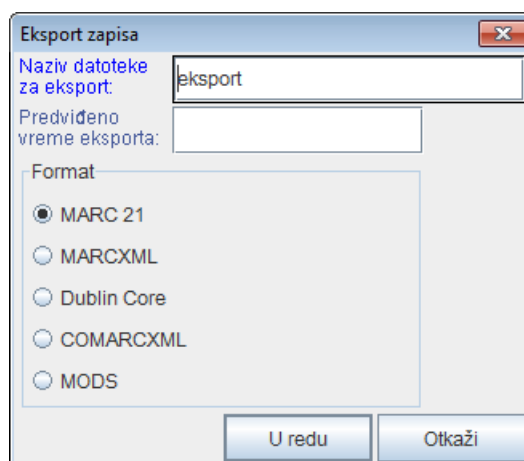
Otvara se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**. Sve pronađene zapise izaberemo (bez označavanja) klikom na dugme **Izaberi sve**.

Ako smo upotreбили dugme **Izaberi sve**, a pri tom je na spisku bilo više od 5.000 zapisa, eksport će biti brži ako je pripremljena posebna datoteka. Ta je datoteka pripremljena unapred, te zato ne uključuje podatke od tekućeg dana.

Ako nemamo posebnu datoteku, eksport će biti ograničen samo na prvih 5.000 zapisa.

Otvara se prozor **Eksport zapisa**:

Slika 12.1-6: Prozor Eksport zapisa

4. Kod "Naziv datoteke za eksport" upišemo naziv datoteke u koju će se pohraniti zapisi. Programski je već upisan naziv datoteke *eksport* koji možemo promeniti. Ako upišemo naziv datoteke koji već postoji program nas na to upozorava.
5. Kod "Predviđeno vreme eksporta" upišemo, odnosno podesimo, datum i vreme kada eksport treba da se izvede (dd.mm.gggg čč:mm:ss). Ako polje za unos ne ispunimo, eksport će se aktivirati odmah.

Ako upišemo kasnije vreme izvođenja, eksport se pohranjuje u poslove. Pohranjeni poslovi naknadno se mogu urediti ili izbrisati (postupak uređivanja poslova opisan je u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3*; v. pogl. 4.8).

Savet:

Vreme aktiviranja pripreme eksporta podataka određujemo obično kod obimnijih eksporta (> 50.000 zapisa), jer je preporuka da se pripremaju van radnog vremena.

Automatsko unošenje datuma omogućuju tipke <D>, <W> i <M>.

Pritiskom na tipku <D> u prazno polje upišu se tekući datum i čas. Svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jedan dan.

Pritiskom na tipku <W> upisuju se datum i čas koji su za jednu sedmicu noviji od tekućeg datuma. Sa svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jednu sedmicu.

Pritiskom na tipku <M> upisuju se datum i čas koji su za jedan mesec noviji od tekućeg datuma. Svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jedan mesec.

Već uneti datum i čas brišemo s tipkom za razmak.

6. Kod "Format" izaberemo format u kojem ćemo eksportovati zapise:

- *MARC 21* za eksport u formatu MARC 21¹ (struktura ISO 2709)
- *MARCXML* za eksport u formatu MARC 21² (struktura xml)
- *Dublin Core* za eksport u formatu Dublin Core³
- *COMARCXML* za eksport u formatu COMARC (struktura xml)
- *MODS* za eksport u formatu MODS⁴

7. Kliknemo dugme **U redu**.

Program nas upozorava na to da li će za eksport zapisa biti upotrebljena posebna datoteka ili na to da li će eksport biti ograničen na prvih 5.000 zapisa (v. korak 3). Kliknemo dugme **U redu**, ako želimo da nastavimo s postupkom.

Ispiše se poruka da je postupak za eksport zapisa u izabranom formatu započeo i obaveštenje da ćemo o završenom postupku biti obavešteni e-poštom. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Upozorenje:

U biblioteci se u isto vreme može izvoditi samo jedan postupak za eksport zapisa.

*Ako tokom **izvođenja** postupka za eksport aktiviramo još jedan postupak, dobićemo obaveštenje da sa eksportom moramo da sačekamo dok prvi postupak ne bude završen. U poruci je navedeno i ime korisnika koji je aktivirao eksport, naziv datoteke i vreme početka postupka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.*

*Ako se postupak za eksport zapisa još **ne izvodi** (pripremljen je, ali će se aktivirati kasnije), a mi aktiviramo još jedan eksport, dobijamo obaveštenje da se odlučimo da li ćemo prvi postupak otkazati i aktivirati novi (dugme **Da**) ili ćemo izvesti prvi postupak (dugme **Ne**). U poruci je navedeno i ime korisnika koji je aktivirao eksport, naziv datoteke i predviđeno vreme početka postupka.*

Kada je postupak za eksport zapisa završen, e-poštom dobijamo obaveštenje u kojem je navedena i lokacija datoteke s tim zapisima.

Potražimo datoteku u kojoj su pohranjeni zapisi iz eksporta. Datoteka je komprimovana (zip) i može biti tipa *mrc* ili *xml*.

Mogućnosti ...

Eksport zapisa u formata MARC 21 i Dublin Core preko segmenta COBISS3/Ispisi namenjen je eksportu do 2.000 zapisa, dok su eksporti iz klase **Bibliografski zapis** namenjeni većem broju zapisa.

¹ <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html>

² <http://www.loc.gov/standards/marcxml/>

³ <http://dublincore.org/>

⁴ <http://www.loc.gov/standards/mods/>

12.1.8 Verifikacija tipologije

Dokumentima/delima možemo da potvrdimo i da zaključamo tipologiju ili da otključamo već potvrđenu tipologiju. To možemo učiniti samo u COBIB-u.

Upozorenje:

Kada je zaključano potpolje s tipologijom, više se ne može menjati ni sadržaj polja 970.

Za verifikaciju tipologije potrebna nam je privilegija CAT_LOCKTD.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Verifikacija tipologije**.

Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (COBIB)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Otvora se prozor **Verifikacija tipologije: tekući br. nn**. U gornjem delu prozora, u formatu COMARC/B, prikazan je prvi od izabranih zapisa, a u donjem delu prozora ispisuje se tipologija (ako postoji u zapisu) ili je taj prostor prazan.

4. Ako želimo da potvrdimo i zaključamo tipologiju, kliknemo dugme **Zaključaj**, a ako želimo da otključamo već potvrđenu tipologiju, kliknemo dugme **Otključaj**.

U donjem delu prozora ispisuje se odgovarajuća poruka.

5. Kliknemo dugme **Napred**.

Prikazuje se sledeći od bibliografskih zapisa koje smo izabrali sa spiska rezultata pretraživanja.

6. Kada završimo sa zaključavanjem, odnosno otključavanjem tipologija, kliknemo dugme **Izlaz**. Tim dugmetom možemo takođe bilo kada da prekinemo postupak.

U prozoru **Poruka** ispisuje se broj promenjenih zapisa.

12.1.9 Numeratori

U bibliografskoj bazi podataka i normativnim bazama podataka, za pojedina potpolja možemo definisati numeratore.

Za definisanje i uređivanje numeratora potrebna nam je privilegija CAT_EDITTYPE.

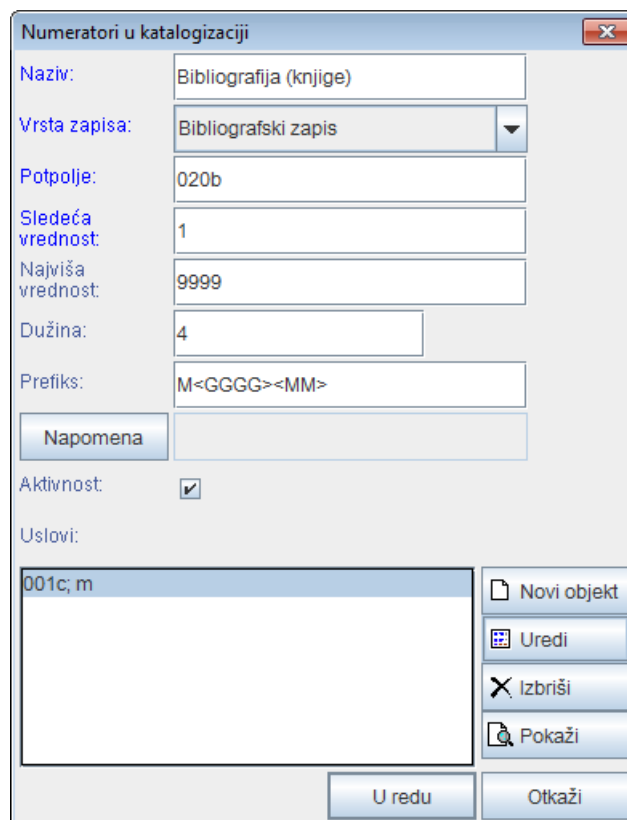
12.1.9.1 Dodavanje numeratora

S obzirom na zahteve, podešavamo onoliko numeratora koliko nam je potrebno za definisanje pojedinih brojeva.

Postupak

1. Označimo klasu **Numeratori u katalogizaciji**.
2. Izaberemo metodu **Klasa / Novi objekt**.

Otvara se prozor **Numeratori u katalogizaciji**.

Slika 12.1-7: Prozor Numeratori u katalogizaciji

3. Kod "Naziv" upišemo kratku oznaku numeratora.
4. Kod "Vrsta zapisa" iz padajućeg spiska izaberemo vrstu zapisa (npr. bibliografski zapis).
5. Kod "Potpolje" unesemo potpolje u kojem se može aktivirati numerotor (npr. 020b, 021b itd.).
6. Kod "Sledeća vrednost" unesemo sledeći broj koji će se s numeratora preneti u potpolje.
7. Kod "Najviša vrednost" unesemo najviši broj koji može da ima numerotor.
8. Kod "Dužina" odredimo broj mesta na kojima se upisuje broj, uključujući prethodne nule. Ako dužinu ne upišemo, broj se u potpolje upisuje bez prethodnih nula.

Upozorenje:

Maksimalni dozvoljeni broj mesta je 10.

9. Kod "Prefiks" možemo da upišemo tekst koji se upisuje u potpolje ispred broja. U polje za unos mogu se upisati i oznake koje omogućuju automatsko upisivanje tekućeg datuma u pojedino potpolje:
 - <GGGG> – godina (npr. 2014)
 - <GG> – godina (npr. 14)
 - <MM> – mesec
 - <DD> – dan
10. Za unos napomena kliknemo dugme **Napomena**.
11. Kada želimo da omogućimo upotrebu numeratora, označimo okvir za aktiviranje "Aktivnost".
12. Unesemo uslove za izbor numeratora (v. pogl. 11.1.9.1.1).
13. Pohranimo podatke tako što kliknemo dugme **U redu**.

Primer:

Ako kod "Prefiks" upišemo npr. *M<GGGG><MM>* i pri tom zapis zadovoljava uslov npr. 001c = m, u bibliografski zapis, u određeno potpolje, za prefiks *M* automatski se upiše tekuća godina (npr. 2014) i tekući mesec (npr. 05) zajedno sa četvorocifrenim brojem s numeratora (npr. M2014050001).

12.1.9.1.1 Unos uslova za numerisanje

Ako želimo da program ponudi određeni numerator, zapis mora da ispunjava uslove za numerisanje. Program će ponuditi numerator kod zapisa koji će imati sve tražene uslove (određeno potpolje i njegovu vrednost).

Postupak

1. U prozoru **Numeratori u katalogizaciji** kliknemo dugme **Novi objekt**.
Otvara se prozor **Uslov** za dodavanje potpolja i njegove vrednosti.

Slika 12.1–8: Unos uslova za numerisanje

2. Kod "Potpolje", iz šifrarnika izaberemo potpolje.
3. Kod "Vrednost" upišemo vrednost iz šifrarnika za izabrano potpolje.
4. Kliknemo dugme **U redu**.

5. Ako želimo, možemo uneti sledeći uslov, kao što je opisano u koracima od 1 do 4.

12.2 RADNI PROSTOR

Reč je o delu prozora brauzera u koji se učitavaju bibliografski i normativni zapisi koje smo kreirali, uredili ili izabrali nakon pretraživanja. U radnom prostoru omogućen je dalji rad s tim zapisima.

Ispred identifikacionih podataka iz zapisa nalazi se ikona koja označava vrstu zapisa, i to "B1" – Bibliografski zapis iz lokalne baze podataka, "Bv" – Bibliografski zapis iz baze podataka COBIB, "Cn" – Normativni zapis iz baze podataka CONOR, "Cs" – Normativni zapis iz baze podataka SGC, "Cr" – Zapis iz baze podataka CORES, "Ab" – Arhivski bibliografski zapis i "An" – Arhivski normativni zapis.

12.2.1 Učitavanje zapisa

Nakon aktiviranja programske opreme COBISS3 radni prostor je prazan. Tokom rada, u radni prostor učitavaju se zapisi koje smo:

- kreirali
- uredili
- izabrali u rezultatima pretraživanja, ako smo pretraživač otvorili u brauzeru
- izabrali u relacijama
- izabrali u prečicama do zapisa

Svaki dodati zapis, u radnom prostoru zauzima mesto na kraju spiska već učitanih zapisa i oboji se **plavo**. Ako se zapis već nalazi u radnom prostoru, on se ne učitava još jednom, već se samo oboji **plavo**.

12.2.2 Izbor zapisa

U radnom prostoru izaberemo zapise za dalji rad. Zapis izaberemo tako što kliknemo ikonu ili identifikacione podatke iz zapisa. Izabrani zapis oboji se **plavo**. U potprozoru **Atributi klase** ispisuju se atributi izabrane klase i njihove vrednosti, a u potprozoru **Relacije** zapisi koji su povezani sa izabranim zapisom.

Nakon izbora zapisa, u radnom prostoru su na raspolaganju sledeće metode:

- metoda **Objekt / Uredi** za učitavanje zapisa u spremište zapisa u interfejsu za katalogizaciju (umesto metodom na zapis možemo dva puta kliknuti)
- metoda **Objekt / Pokaži** za pregledanje izabranog zapisa, odnosno zapisa koji je s njim povezan

- metoda **Objekt / Dodaj u prečice** za dodavanje zapisa u prečice (v. pogl. 12.5.1)
- metoda **Objekt / Ukloni izabrani objekt** za uklanjanje zapisa iz radnog prostora (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 3.1.5.4)
- metoda **Objekt / Odšampaj** za slanje zapisa na podrazumevanu destinaciju (štampanje) (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metoda **Objekt / Pošalji** za slanje zapisa na podrazumevanu destinaciju (štampanje ili e-adresa) (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.5)
- metoda **Objekt / Dodaj u red za ispis** za dodavanje zapisa u red za ispis (v. priručnik *Osnovna uputstva COBISS3*, pogl. 4.6.1.1)
- metoda **Objekt / Proveri zapis** za proveru da li zapis sadrži greške (koje se mogu programski proveriti) (v. pogl. 6.4 i pogl. 7.1.7)
- metoda **Objekt / Uporedi zapis** za poređenje zapisa (v. pogl. 6.5)
- metoda **Objekt / Prikaži verziju zapisa iz lokalne baze podataka** za dodavanje pripadajućeg zapisa iz lokalne baze podataka (v. pogl. 6.2.2.2)
- metoda **Objekt / Prikaži verziju zapisa iz COBIB-a** za dodavanje pripadajućeg zapisa iz COBIB-a (v. pogl. 6.2.2.1)
- metoda **Objekt / Pripremi zapise za ispis** za štampanje većeg broja zapisa istovremeno (v. pogl. 12.1.5)
- metoda **Objekt / Isključi iz lokalne/nacionalne bibliografije** za izdvajanje određenih podataka iz bibliografija u lokalnoj bazi podataka (v. pogl. 6.7.5)
- metoda **Objekt / Prikaži spisak biblioteka** za prikaz spiska lokalnih baza podataka i stanje fonda po bibliotekama (v. pogl. 6.7.6)
- metoda **Objekt / Proveri duplikate** za proveru da li je izabrani zapis duplikat postojećeg zapisa ili zapisa u COBIB-u (v. pogl. 6.7.7)
- metoda **Objekt / Dodaj multimedijски sadržaj** za dodavanje multimedijskog sadržaja (npr. slike, zvuka, PDF-datoteke itd.) bibliografskom zapisu (v. priručnik *COBISS3/Fond*, pogl. 16)
- metoda **Objekt / Ispis iz arhiva** za prikaz spiska arhivskih verzija zapisa (v. pogl. 6.7.8)

Nakon izbora normativnog zapisa u radnom prostoru, pored metoda iznad crte, koje su zajedničke za bibliografske i normativne zapise, možemo upotrebiti i sledeće metode:

- metodu **Objekt / Preuzmi odgovornost za zapis** za preuzimanje odgovornosti za podatke u normativnom zapisu (v. pogl. 9.4.1) – metoda je na raspolaganju samo kod normativnih zapisa iz baze podataka CONOR

- metodu **Objekt / Otkazi odgovornost za zapis** za otkazivanje odgovornosti za normativni zapis (v. pogl. 9.4.2. i pogl. 10.4.1)
- metodu **Objekt / Poveži sa odrednicama u bibliografskim zapisima** za povezivanje još nepovezanih odrednica ili preusmeravanje već povezanih odrednica u bibliografskim zapisima na drugi normativni zapis (v. pogl. 9.4.3) – metoda je na raspolaganju samo kod normativnih zapisa iz baze podataka CONOR
- metodu **Objekt / Postupci redakcije** za verifikaciju normativnih zapisa iz baze podataka SGC – metoda je na raspolaganju samo kod normativnih zapisa iz baze podataka SGC

Savet:

Metode iz menija **Objekt** možemo izabrati i iz priručnog menija.

12.3 ATRIBUTI KLASE

Reč je o delu prozora brauzera u kojem se, nakon izbora zapisa u radnom prostoru, ispisuju nazivi atributa izabranog zapisa i njihove vrednosti (ako podaci postoje).

Upozorenje:

Podaci se u tom delu prozora ne mogu menjati.

12.4 UPITI

Reč je o delu prozora u kojem se prikazuju unapred pripremljeni i pohranjeni zahtevi za pretraživanje – *upiti*. Nakon izbora klase, u tom delu prozora ispisuju se svi upiti koje smo pohranili prilikom pretraživanja u brauzeru (v. i pogl. 4 i pogl. 4.3).

Upozorenje:

Upiti se pohranjuju i ispisuju u okviru korisničkog imena.

Postupak korišćenja upita, preimenovanja i brisanja upita opisan je u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3*, v. pogl. 3.1.8.1, pogl. 3.1.8.2. i pogl. 3.1.8.3.

12.5 PREČICE

Reč je o delu prozora brauzera u kojem se prikazuje spisak prečica do zapisa koje u pretraživaču možemo izabrati bez prethodnog pretraživanja.

Upozorenje:

Prečice se pohranjuju i ispisuju za svakog korisnika ponaosob.

12.5.1 Dodavanje zapisa u prečice

Zapis možemo dodati u prečice.

Postupak

1. U radnom prostoru označimo zapis.
2. Izaberemo metodu **Objekt / Dodaj u prečice**.
Otvara se prozor **Prečica**.
3. Odredimo naziv prečice.
4. Kliknemo dugme **U redu**.

Nova prečica do zapisa zauzima mesto na kraju spiska prečica.

12.5.2 Upotreba prečice

Iz dela prozora s prečicama zapis možemo preneti u radni prostor.

Postupak

1. U delu prozora s prečicama postavimo se na izabranu prečicu i kliknemo je.
2. Izaberemo metodu **Prečice / Dodaj objekt u radni prostor**.

Mogućnosti ...

Zapis možemo preneti u radni prostor i tako što dva puta kliknemo prečicu.

Postupak preimenovanja i brisanja prečice te pregledanja karakteristika zapisa u prečicama opisan je u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3*, v. pogl. 3.1.9.3, pogl. 3.1.9.4 i pogl. 3.1.9.5.

12.6 RELACIJE

Reč je o delu prozora brauzera u kojem su prikazani objekti koji su povezani sa izabranim zapisom.

U klasu **Bibliografski zapis** dodate su relacije:

- od zapisa za članak na zapis za izvor
- od zapisa za kontinuirani izvor na zapise za srodne kontinuirane izvore
- od zapisa za monografsku publikaciju, odnosno zapis za kontinuirani izvor, na zapise za sastavne delove

Upozorenje:

*Ako monografska publikacija ili kontinuirani izvor sadrži više od 1000 članaka, odnosno sastavnih delova, u prozoru **Sastavni delovi (nnn)** može se ispisati najviše 999 zapisa.*

- od objekta bibliografski zapis do objekta građa koji se koristi za vezu s lokalnim aplikacijama
- od bibliografskog zapisa na pripadajuće normativne zapise
- od bibliografskog zapisa iz baze podataka COBIB na pripadajuće arhivske zapise

U klasu **Normativni zapis (CONOR)** dodata je relacija:

- od normativnog zapisa na pripadajuće arhivske zapise

U klasu **Normativni zapis (SGC)** dodate su relacije:

- od normativnog zapisa na pripadajuće arhivske zapise
- od normativnog zapisa na normativne zapise za šire izraze
- od normativnog zapisa na normativne zapise za srodne izraze
- od normativnog zapisa na normativne zapise za uže izraze

13 ZAPISI U VIŠE PISAMA (LATINICA I ĆIRILICA)

S programskom opremom COBISS3 u bibliografske i normativne zapise možemo unositi tekstove u latinici i ćirilici.

U latinici možemo unositi tekstove u izvornom obliku u sledećim evropskim jezicima: slovenačkom, bosanskom, hrvatskom, srpskom, albanskom, engleskom, italijanskom, mađarskom, francuskom, nemačkom, portugalskom, rumunskom, danskom, švedskom, norveškom i islandskom jeziku. Možemo unositi i tekstove iberoromanskih jezika, ali bez interpunkcije, obrnutih znakova uzvika i pitanja.

U ćirilici možemo unositi tekstove u izvornom obliku u svim slovenskim jezicima u kojima se koristi ćirilica: srpskom, makedonskom, bugarskom, ruskom, beloruskom, ukrajinskom i rusinskom.

Pre unosa tekstova u jezicima, u kojima se koristi latinica ili ćirilica, skup znaka izabranog jezika treba uporediti sa skupom znakova COBISS (v. dodatak C). Znake koji nedostaju po pravilu zamenjujemo osnovnim znakom, odnosno znakom koji preporučuje nacionalni COBISS centar.

Potpoglavlja:

- Zapisi u latinici
- Zapisi u ćirilici ili u kombinaciji ćirilice i latinice

13.1 ZAPISI U LATINICI

U COBISS sistemima, u kojima se koristi samo latinica, bibliografski i normativni zapisi uvek su u latinici.

13.1.1 Unos podataka

Za pravilan unos podataka potrebna nam je standardna tastatura i odgovarajući parametri tastature za pojedini jezik u sistemu Windows. Na taj način možemo unositi sva slova pojedinog jezika, druge znake, koji se nalaze na tastaturi, te znake koje unosimo kao kombinaciju znaka i osnovnog slova (npr. <Alt Gr> + <"> + <A> ispiše Ä). U bibliotekama, u kojima je veći deo građe na stranom jeziku, tastaturu možemo podesiti tako da podržava i druge jezike. Adekvatno podešena tastatura omogućuje unos većine slova s tastature, a prozor **Skup COBISS znakova** (v. pogl. 7.3.1.1) koristimo za unos znakova koji se ne mogu uneti preko tastature.

Znakovi, koje skup COBISS znakova ne podržava, ne mogu se uneti u zapis. U COBISS sistemima, u kojima se koristi ćirilica, podaci se ne mogu unositi u tom pismu.

Skup COBISS znakova omogućuje unos ćirilichnog teksta u latinici, u skladu s tabelom PPIAK.¹ Prilikom transliteracije grčkog pisma u latinicu nedostaju slova ē i ō. Zamena za spomenuta slova u nadležnosti je nacionalnih COBISS centara. Unos transliteriranog teksta drugih pisama, koji se po pravilu oslanja na transliteracijske oblike Kongresne biblioteke u Vašingtonu, u skupu COBISS znakova podržan je samo u ograničenom obimu. Nacionalni COBISS centri nadležni su i za zamenu znakova iz ALA-LC Romanization Tables², koji nedostaju, određenim znakovima iz obima Skupa znakova COBISS – latinica (v. dodatak C.2).

13.1.2 Pretraživanje podataka

Prilikom pretraživanja tekstualnih podataka u bibliografskim zapisima možemo upotrebiti osnovni skup slova ili kompletan skup COBISS znakova.

Prilikom pretraživanja po tekstualnim podacima u dodatnom indeksu normativnih zapisa uvek moramo da koristimo samo kompletan skup COBISS znakova. U osnovnom indeksu možemo da pretražujemo i sa osnovnim skupom znakova.

¹ Verona, Eva. Pravidnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga. Deo 1, Zagreb, Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1986 ali v PREKAT, Ljubljana, NUK, 2005. Dostupno i na <http://www.nuk.uni-lj.si/prekat/prekat.asp> (pridobljeno 1. 2. 2010).

² ALA-LC Romanization Tables. Dostupno na <http://www.loc.gov/catdir/cpsa/roman.html> (dobijeno 1. 2. 2010).

13.2 ZAPISI U ĆIRILICI ILI U KOMBINACIJI ĆIRILICE I LATINICE

U COBISS sistemima, u kojima se koristi ćirilica, bibliografski i normativni zapisi mogu biti u ćirilici, latinici ili u kombinaciji oba pisma.

Podaci iz bibliografskih izvora na jezicima ćiriličnog i latiničnog pisma prenose se u bibliografske zapise na originalnom pismu. Podatke na ostalim jezicima transliterišemo na latinično pismo.

U COBISS sistemima, čiji se jezik katalogizacije izražava isključivo ćiriličnim pismom (npr. bugarski, makedonski), napomene i ostali podaci na jeziku katalogizacije unose se na ćiriličnom pismu; u COBISS sistemima, kod kojih je jezik katalogizacije na dva pisma (npr. srpski), napomene i srodni podaci na jeziku katalogizacije prate pismo glavnog dela bibliografskog opisa.

Imenske i predmetne odrednice unose se u bibliografske zapise slobodno ili pod normativnom kontrolom. Pismo slobodno unetih odrednica, kao i unos njihovih alternativnih oblika, određeni su lokalnim kataloškim pravilima.

Unos odrednica pod normativnom kontrolom obavlja se posredstvom normativnih zapisa s pristupnim tačkama na alternativnim pismima – ćirilici i latinici.

13.2.1 Unos podataka

U odgovarajuća polja tekstualni podaci mogu da se unose na oba pisma, na latinici ili ćirilici.

U COBISS sistemima, u kojima se imenske odrednice vode na dva pisma, a koji još nisu prešli na normativno kontrolisan unos ličnih imena, postoji dogovor o obaveznom unosu imenske odrednice na alternativnom pismu u odgovarajuća polja, i to u polja:

- 90X (2. ind. = 1, 3) u latinici;
- 90X (2. ind. = 0, 4) u ćirilici.

Sadržaj potpolja, ili neki njegov deo, automatski se može konvertovati iz ćirilice u latinicu i obratno, i to korišćenjem metoda **Uređivanje / Pretvori u latinicu** i **Uređivanje / Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu** (v. pogl. 7.3.1 tačka 4).

Upozorenje:

Kada izaberemo unos u određenom pismu, moramo se pobrinuti za doslednu upotrebu svih znakova tog pisma.

*Slova, koja ne postoje na tastaturi, potražimo u prozoru **Skup COBISS znakova**, a ako ih na spisku nema, ni u kom slučaju ih ne smemo zamenjivati sličnim slovima drugog pisma.*

Iako su, po pravilu, kodirani podaci u latinici, kodovi se mogu se uneti i u ćirilici. Nakon unosa, kôd se automatski konvertuje u latinicu.

Ako kodove pretražujemo u šifrarniku u odvojenom prozoru, pismo zahteva za pretraživanje mora da bude usklađeno s pismom kodova ili objašnjenja kodova.

Upozorenje:

Kodove, koji sadrže znakove x, y, w, q, unosimo samo na originalnom latiničnom pismu!

13.2.1.1 Unos u polja pod normativnom kontrolom

U COBISS sistemu se u bibliografskom zapisu, za unos odrednica na više pisama, koriste ponovljena polja 70X, a unos u polja je normativno kontrolisan, v. pogl. 13.2.1.2.

Opšta uputstva za unos u polja pod normativnom kontrolom opisana su u pogl. 7.3.4. U ovom poglavlju opisane su samo sledeće specifičnosti koje se odnose na upotrebu ćirilicnog pisma:

- u potpolju 3 polja za imensku odrednicu bibliografskog zapisa, kao i u polju za unos u prozoru **Povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX**, zahtev za pretraživanje možemo da upišemo ćirilicom ili latinicom. Na preciznost pretraživanja utiče:
 - da li normativni zapis sadrži alternativne pristupne tačke na ćirilici i latinici. O ovom zahtevu treba posebno voditi računa u slučaju stranih imena;
 - da li koristimo pretraživanje po rečima ili frazno pretraživanje. Pretraživanje po rečima omogućava unos zahteva za pretraživanje sa osnovnim znacima (npr. Viola Konig ili Мур Пеит* *i ne* Viola König ili Мур Пејт*), dok frazno pretraživanje zahteva dijakritički precizan unos zahteva za pretraživanje (npr. "König, Viola" *i ne* "Konig, Viola");

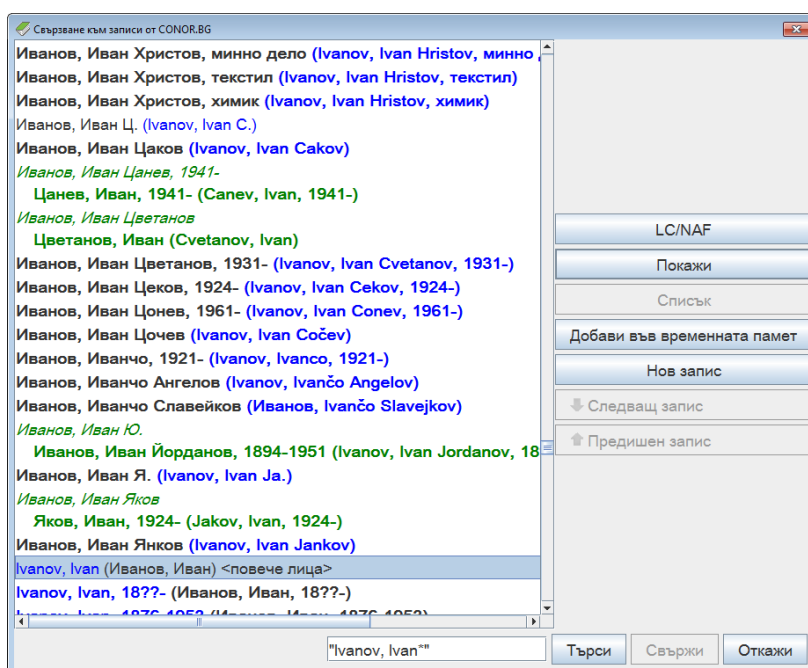

Savet:

Ako vaš zahtev za pretraživanje nije doneo željeni rezultat, ponovite pretraživanje tako što ćete upisati alternativni oblik na drugom pismu, odnosno drugi, vama poznat oblik imena.

- Spisak ličnih imena iz baze podataka CONOR.XX, ispisuje se na sledeći način:

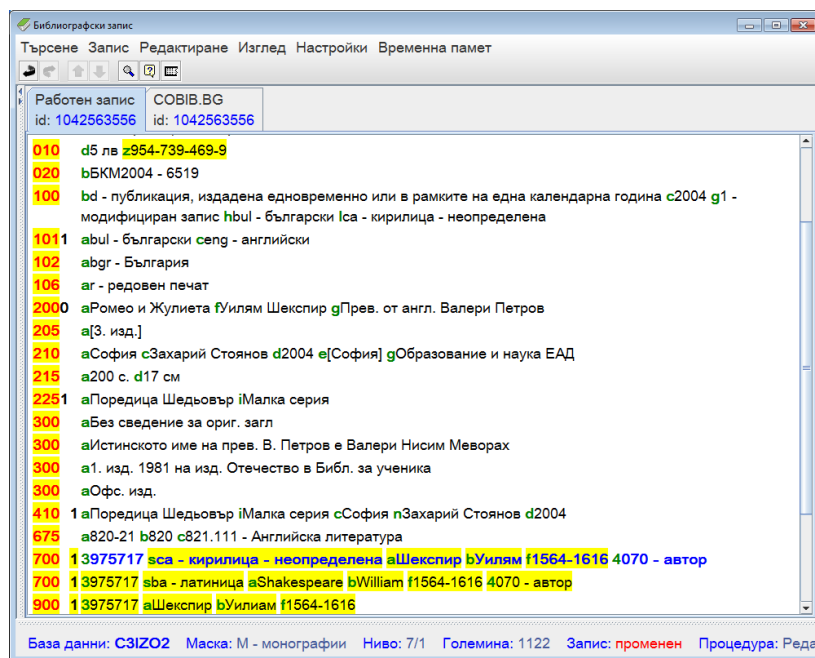
- **normativne pristupne tačke na alternativnim pismima** ispisuju se zajedno. Oblik na ćirilichnom pismu ispisuje se crnim, a oblik na latiničnom pismu plavim slovima. Tačke pristupa na alternativnim pismima u spisku su sortirane u dva niza: azbučnom, u kome je ćirilichni deo na prvom mestu i abecednom, u kome je latinični deo na prvom mestu. Azbučni niz prethodi abecednom;
- **varijantne pristupne tačke**, zajedno s dopunskom informacijom o pripadajućoj normativnoj pristupnoj tački, ispisuju se zeleno;
- **alternativne pristupne tačke na drugom jeziku** ispisuju se zajedno s dopunskom informacijom o normativnoj tački pristupa u zapisu na alternativnim pismima;

Slika 13.2-1: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.BG

- Prilikom izbora posebno treba paziti na normativne pristupne tačke koje su samo na jednom pismu. Pismo izabrane pristupne tačke mora da odgovara jeziku i pismu dela koje katalogizujemo. Programska kontrola neće dozvoliti unos neodgovarajuće odrednice u bibliografski zapis. U tom slučaju, ponovimo pretraživanje i dopunimo normativni zapis u skladu sa uputstvima u pogl. 7.3.4.1, tačka 4.
- Nakon klika na dugme **Poveži**, u bibliografski zapis se prenose sledeći podaci:
 - imensku odrednicu uporedo na dva pisma, ako normativni zapis sadrži alternativne pristupne tačke. Ako normativni zapis sadrži normativnu pristupnu tačku na jednom pismu, u bibliografski zapis se prenosi imenska odrednica na jednom pismu;
 - pismo prve u paru imenskih odrednica odgovara pismu glavnog stvarnog naslova u bibliografskom zapisu. U COBISS.SR, COBISS.CG i COBISS.RS sistemima, za dela na srpskom jeziku na oba pisma, prva u paru imenskih odrednica je u ćirilici;

- u bibliografski zapis prenose se i ostale pristupne tačke iz normativnog zapisa. U COBISS.BG sistemu pristupna tačka se iz polja 700 prenosi u polje 904 bibliografskog zapisa.

Slika 13.2-2: Primer radnog bibliografskog zapisa s povezanom imenskom odrednicom na alternativnim pismima u COBISS.BG sistemu

13.2.1.2 Unos u normativni zapis na alternativnim pismima

Za normativne zapise takođe je razvijena struktura zapisa koja omogućava paralelna polja za alternativne pristupne tačke na dva pisma u istom zapisu.

Detaljna uputstva za rad s normativnim zapisima opisana su u pogl. 9. Uputstva u ovom poglavlju dopuna su osnovnim uputstvima i namenjena su isključivo vođenju podataka na alternativnim pismima.

Sljedeći postupci odnose se na tretman alternativnih pristupnih tačaka u procesu kreiranja, uređivanja i preuzimanja normativnih zapisa.

Novi zapis kreiramo u prozoru **Normativni zapis (CONOR)**.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

U editor zapisa učitaju se polja i potpolja izabrane maske za lična imena (PN), pri čemu je polje 200 ponovljeno.

2. Po pravilu, ispunimo paralelna polja 200.

U prvo polje 200 upišemo normativnu pristupnu tačku u ćirilici, a u potpolje 7 obavezno unesemo odgovarajući kôd za ćirilčno pismo. U drugo polje 200 upišemo normativnu pristupnu tačku u latinici, a u potpolje 7 obavezno unesemo kod za latinično pismo. Normativni zapisi na

alternativnim pismima podržavaju vođenje opštih kataloga u ćirilicom i latiničnom pismu. Zato, u prvo polje 200, za autore, koji stvaraju na ćirilicnim jezicima, unosimo oblik imena na izvornom jeziku. Za autore, koji stvaraju na latiničnim jezicima, unosimo fonetski oblik koji je urađen prema pravilima fonetizacije u nacionalnom sistemu. U paralelno (drugo) polje 200, za autore koji stvaraju na ćirilicnim jezicima, unosimo transliterisani oblik imena na latiničnom pismu. Za autore, koji stvaraju na latiničnim jezicima, unosimo oblik imena na izvornom jeziku.

Savet:

Normativnu pristupnu tačku oblikujemo na oba pisma, čak i onda kada u uzajamnoj bazi podataka ne postoje bibliografski zapisi za dela na alternativnom pismu.

3. Ako ne raspoložemo podacima za oblikovanje normativnih pristupnih tačaka na oba pisma, ispunimo samo jedno polje 200.

U prvo polje 200 upisujemo normativnu pristupnu tačku u ćirilicom ili u latiničnom pismu i u potpolje 7 obavezno unosimo odgovarajući kôd za pismo.

4. Varijantne pristupne tačke unosimo u polja 400.

U odnosu na jezik i pismo bibliografskog izvora, varijantne pristupne tačke unosimo u ćirilici ili latinici. Preporuka je da se varijantni oblici imena, koji su korisnicima kataloga opšte poznati, unose uporedo u oba pisma. Unos koda za pismo nije obavezan.

5. Srodne pristupne tačke unosimo u polja 500, paralelno u oba pisma.

Budući da se srodne pristupne tačke pojavljuju u drugom zapisu kao normativne pristupne tačke, preporučuje se unos alternativnih oblika.

Ako u zapisu nedostaje normativna pristupna tačka na alternativnom pismu, zapis dopunimo.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Uredi zapis**.

U editor se učitaju ispunjena polja normativnog zapisa, pri čemu postoji samo jedno polje 200.

2. Dodamo paralelno polje 200.

Ako imamo privilegiju CAT_NEWPN, metodom **Uređivanje / Dodaj polje** dodamo još jedno polje 200 i u njega unesemo alternativnu pristupnu tačku na drugom pismu. Iz postupka su izuzeti zapisi za koje je odgovornost preuzela druga biblioteka.

Ako nemamo privilegiju CAT_NEWPN paralelno polje 200 možemo da dodamo samo u zapise koji su kreirani u našoj biblioteci, ako poslednji redaktor zapisa nije osoba s privilegijom CAT_NEWPN (korisničko ime počinje izrazom CONXX:). U suprotnom se za dopunu zapisa obratimo katalogizatoru s privilegijom CAT_NEWPN, odnosno redaktorima CONOR baze.

Normativne zapise možemo da preuzmemo iz normativne baze podataka Kongresne biblioteke.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Pretraživanje / LC/NAF i** potražimo te izaberemo željeni zapis.

Zapis se dodaje u spremište zapisa.

2. Izaberemo metodu **Zapis / Preuzmi zapis**.

U editor zapisa učitava se zapis iz LC/NAF programski konvertovan i prilagođen za upotrebu u CONOR bazi. Za preuzimanje zapisa potrebna je privilegija CAT_NEWPN.

3. Dodamo paralelno polje 200.

Ako vam je poznat alternativni oblik u ćirilici, metodom **Uređivanje / Dodaj polje**, dodajemo još jedno polje 200 i u njega unesemo normativnu pristupnu tačku u ćirilici. Metodom **Uređivanje / Pomeri na gore**, polje s normativnom pristupnom tačkom u ćirilici rasporedimo ispred alternativne pristupne tačke u latinici.

4. Istovremeno, ispravimo i dopunimo sve ostale podatke u zapisu.

U sistemu COBISS.BG, pored osnovnog normativnog zapisa sa alternativnim pristupnim tačkama u ćirilicom i latiničnom pismu, vode se i dodatni normativni zapisi za pristupne tačke na bugarskom i ruskom jeziku.

Postupak

1. Izaberemo metodu **Zapis / Kreiraj zapis**.

U editor zapisa učitavaju se polja i potpolja izabrane maske (PN).

2. Ispunimo jedno polje 200.

U polje 200 upišemo normativnu pristupnu tačku na bugarskom ili ruskom jeziku, u potpolje 7 obavezno unesemo odgovarajući kôd za ćirilčno pismo, a u potpolje 9 obavezno upišemo kôd za jezik.

3. Ispunimo polja 700.

U ponovljena polja 700 upisujemo normativne pristupne tačke za isto ime iz osnovnog normativnog zapisa sa alternativnim pristupnim tačkama u ćirilicom i latiničnom pismu. U polja 700 obavezno unosimo potpolje 3 koje sadrži broj normativnog zapisa za ime u polju 700 i potpolje 7 sa odgovarajućim kodom za pismo osnovnog dela pristupne tačke.

4. Za ispunjavanje ostalih delova normativnog zapisa, sledimo osnovna uputstva za normativni zapis na alternativnim pismima.

13.2.2 Pretraživanje podataka

U bazama podataka, koje se razvijaju u COBISS sistemu, za pretraživanje zapisa u ćirilici i latinici koristimo ista polja za pretraživanje, odnosno iste indekse za pretraživanje. U polje za unos zahteva za pretraživanje možemo upisati tekst u latinici ili ćirilici, a u rezultate pretraživanja će se uvrstiti zapisi u oba pisma. U stranim bazama podataka, koje nisu instalirane na IZUM-ovom

serveru (Online katalog Kongresne biblioteke, WorldCat), ta mogućnost ne postoji.

13.2.2.1 Bibliografski zapisi

U pretraživačima lokalne i uzajamne bibliografske baze u nacionalnom COBISS.XX sistemu ili u mreži COBISS.Net, te u ISSN bazi, zahtev za pretraživanje možemo da upišemo u latinici ili ćirilici, unošenjem dijakritički preciznog zahteva za pretraživanje ili samo upisom osnovnih znakova.

Kada pretraživanje u lokalnoj ili uzajamnoj bazi podataka želimo da ograničimo samo na dela na jednom pismu, kod "Limitiranje" izaberemo vrednost *LAT* ili *CIR* (v. pogl. 4.1.4).

Savet:

U pretraživaču, kombinacijom tipki <Ctrl> + <S> otvorimo prozor **Skup COBISS znakova**.

Ako u pretraživač WorldCat baze podataka unesemo zahtev u ćirilici, rezultati pretraživanja ograničeni su samo na zapise koji sadrže uporedne podatke u ćirilici. U pretraživač Online kataloga Kongresne biblioteke zahtev za pretraživanje unosimo latinicom.

Funkcijom *pregled pojmova* (v. pogl. 4.4) prikazujemo indeksirane tekstove koji su uvek isključivo u latinici. Uprkos tome, zahtev za pretraživanje možemo upisati i ćirilicom. Klikom na ikonu prikazaće se abecedni spisak pojmova u latinici.

Za sve ostale informacije o pretraživanju bibliografskih zapisa, v. pogl. 4.

13.2.2.2 Normativni zapisi

U COBISS sistemu normativne zapise pretražujemo u CONOR.XX i LC/NAF bazama podataka.

Prilikom pretraživanja CONOR.XX baze podataka, zahtev za pretraživanje možemo uneti latinicom ili ćirilicom. Na rezultat pretraživanja utiće sledeće:

- da li normativni zapis sadrži alternativne pristupne tačke na oba pisma;
- da li se alternativne pristupne tačke među sobom razlikuju samo po pismu ili se razlikuju i po obliku imena.

Prilikom pretraživanja CONOR.XX baze podataka, zahtev za pretraživanje po pristupnim tačkama za lična imena mora da bude upisan dijakritički precizno.

Za ostale informacije o pretraživanju normativnih zapisa, v. pogl. 9.2.

13.2.3 Preuzimanje i uređivanje bibliografskih zapisa u COBISS.SR i COBISS.CG sistemima

Upozorenje:

Poglavlje je namenjeno COBISS.SR, COBISS.CG sistemima, a delimično i COBISS.RS sistemu, samo do prelaska na katalogizaciju s normativnom kontrolom!

Uzajamna katalogizacija u nacionalnim COBISS.SR i COBISS.CG sistemima opterećena je upotrebom različitih pisama autorskih i predmetnih odrednica u bibliografskim zapisima. Stara praksa prema kojoj su fakultetske i specijalne biblioteke vodile različite latinične kataloge, dok su nacionalne, narodne i školske biblioteke vodile ćirilčne kataloge, izuzimajući osnovni latinični katalog za stranu knjigu na latiničnim jezicima, prenela se i u elektronske kataloge (OPAC). U želji da se prilikom preuzimanja bibliografskih zapisa iz uzajamne u lokalnu bazu podataka, smanji obim ručnog prilagođavanja podataka u zapisima, već u programskoj opremi COBISS2 razvijena su pravila za prikaz bibliografskih podataka na dva pisma, kao i programska podrška za zamenu alternativnih imenskih odrednica. Pravila su opisana u *COMARC/B priručniku, Dodatak D*.

U COBISS3/Katalogizaciji prikaz bibliografskih podataka zasnovan je na:

- unosu podataka na originalnom pismu (ćirilica i latinica);
- normativno kontrolisanom unosu posredstvom normativnih zapisa sa alternativnim pristupnim tačkama (lična imena).

Kako je prelazak na normativno kontrolisan unos podataka na alternativnim pismima vremenski zahtevan proces, kao pomoć katalogizatorima prilikom promene pisma odrednica u lokalnim bibliografskim bazama podataka, smo u COBISS3/Katalogizaciji omogućili sledeće:

- programsko usklađivanje parova alternativnih imenskih odrednica i pisama imenskih odrednica;
- delimično programsko usklađivanje pisma predmetnih i korporativnih odrednica (polja 6XX, 7XX i 9XX)
- metode **Uređivanje / Pretvori u srpsku/makedonsku ćirilicu i Uređivanje / Pretvori u latinicu**;
- metode kopiranja polja, potpolja i teksta, kao i metodu posebnog lepljenja za prenos većeg broja podataka iz jednog bibliografskog zapisa u drugi ili iz jednog dela bibliografskog zapisa u drugi.

Uslovi za programsku konverziju pisma odrednica u lokalnoj bibliografskoj bazi podataka su:

- srpski jezik katalogizacije (100h = "srp");

- pismo jezika katalogizacije u lokalnoj bazi podataka mora da se razlikuje od pisma jezika katalogizacije u bibliografskom zapisu u uzajamnoj bazi podataka (0017 ≠ 0017).

Uslov za programsko usklađivanje parova alternativnih imenskih odrednica je:

- postojanje varijantnog oblika ličnog imena u bibliografskom zapisu koji je pravilno označen kao alternativna odrednica u latinici (polja 90X, 2. ind. = 0, 3), odnosno u ćirilici (polja 90X, 2. ind. = 1, 4).

Pod gore navedenim uslovima, izborom metode **Zapis / Preuzmi zapis**, programski se usklađuju pisma svih odrednica, nakon što se u editor prenesu bibliografski podaci iz uzajamne baze podataka. Izborom metode **Zapis / Uredi zapis**, programski se, međutim, usklađuje samo pismo imenskih i korporativnih odrednica, nakon što se u editor prenesu predmetne odrednice iz verzije zapisa u lokalnoj bazi podataka.

Upozorenje:

Prilikom preuzimanja zapisa iz baze podataka WorldCat, pored ostalog, obavezno ručno treba da upišemo kôd za pismo jezika katalogizacije (potpolje 0017). Takođe, pismo automatski konvertovanih napomena i ostalih podataka koji su na jeziku katalogizacije iz latinice treba da pretvorimo u ćirilicu, ako smo zapis preuzeli za delo na ćiriličnom jeziku.

Oba zahteva su posledica kataloške prakse koja važi samo u bibliotečkim sistema kod kojih je jezik katalogizacije na dva pisma.

13.2.3.1 Lokalne baze podataka nacionalnih i narodnih biblioteka

Ako su ispunjeni opšti uslovi, koji su opisani u pogl. 13.2.3, programsko usklađivanje pisma odrednice različito se izvodi u slučaju bibliografskog zapisa koji je kreiran u COBISS2/Katalogizaciji, a u COBISS3/Katalogizaciji još nije redigovan (oznaka KAT2) i zapisa koji je kreiran i/ili redigovan u COBISS3/Katalogizaciji.

Za zapis koji je kreiran u COBISS2/Katalogizaciji važi sledeće:

- kada je glavni stvarni naslov na **ćiriličnom pismu** ($100l = c^*$), programska konverzija latiničnog u ćirilični tekst **obuhvata sve odrednice** (polja 503, 6XX, 7XX i 9XX). Katalogizator treba da proveri i po potrebi ručno ispravi ili zameni:
 - alternativne oblike korporativnih i predmetnih odrednica (povezana polja 60X i 96X, te 71X i 91X);
 - predmetne odrednice koje sadrže reči stranog porekla (polja 6XX);
 - slobodno oblikovane predmetne odrednice sa kodom za engleski jezik (polje 610);
 - varijantne oblike imenskih odrednica koje treba da budu na pismu drugačijem od pisma normativnog oblika (polja 90X, 2. ind. = 9).
- Kada je glavni stvarni naslov na **latiničnom pismu** ($100l = ba$),

programska konverzija latiničnog u ćirilični tekst **obuhvata imenske i korporativne odrednice** (polja 503, 7XX i 9XX), **a ne obuhvata predmetne odrednice** (polja 6XX). Katalogizator treba da proveri i po potrebi ručno ispravi ili zameni:

- predmetne odrednice (polja 60X, 96X i 610);
- alternativne oblike korporativnih odrednica (povezana polja 71X i 91X);
- varijantne oblike imenskih odrednica koje treba da budu na pismu drugačijem od normativnog oblika (polja 90X, 2. ind. = 9).

Upozorenje:

Ako je na početku polja s predmetnom odrednicom uneta kontrolna oznaka za pismo, znak će odrediti pismo predmetnih odrednica i nakon preuzimanja u lokalnu bazu podataka biblioteke!

Za zapis, koji je kreiran u COBISS3/Katalogizaciji, bez obzira na pismo glavnog stvarnog naslova (1001 = (c* ili ba)) važi sledeće:

- programska transformacija **obuhvata imenske i korporativne odrednice** (polja 503, 6XX, 7XX i 9XX), **a ne obuhvata predmetne odrednice**. Katalogizator treba da proveri i po potrebi ručno ispravi ili zameni:
 - predmetne odrednice (polja 60X, 96X i 610);
 - alternativne oblike korporativnih odrednica (povezana polja 71X i 91X).

Upozorenje:

Prilikom uređivanja zapisa, u editor upisuju se lokalna polja za sadržinski opis, a ostala polja se upisuju iz verzije zapisa u uzajamnoj bazi podataka. Tokom uređivanja zapisa, katalogizator treba da proveri imenske i korporativne odrednice te njihove varijantne oblike.

13.2.3.2 Lokalne baze podataka fakultetskih i specijalnih biblioteka

Ako su ispunjeni opšti uslovi, koji su opisani u pogl. 13.2.3, za zapis koji je kreiran u COBISS2/Katalogizaciji, a koji u COBISS3/Katalogizaciji još nije redigovan (oznaka KAT2) važi sledeće:

- bez obzira na jezik i pismo glavnog stvarnog naslova (1001 = c* ili ba), programska transformacija ćiriličnog u latinični tekst obuhvata sva polja 503, 6XX, 7XX i 9XX. Katalogizator treba da proveri i po potrebi ručno ispravi ili zamene:
 - alternativne oblike korporativnih i predmetnih odrednica;
 - polja 90X, 2. ind. = 9, ako varijantni oblik imena treba da bude na pismu drugačijem od pisma u poljima 70X.

Upozorenje:

U vezi sa upozorenjem o kontrolnom znaku za pismo u zapisima KAT2, kao i upozorenjem o uređivanju zapisa, v. pogl. 13.2.3.1.

Za zapis, koji je kreiran u COBISS3/Katalogizaciji, važi sledeće:

- bez obzira na jezik i pismo glavnog stvarnog naslova (100l = c* ili ba), programska transformacija ćirilicnog u latinićni tekst obuhvata sva polja 503, 7XX i 9XX. Katalogizator treba da proveri i po potrebi rućno ispravi ili zamene:
 - pismo u poljima 60X, 96X i 610 te alternativne predmetne odrednice;
 - alternativne korporativne odrednice.

14 KORISNIČKA PODEŠAVANJA

Podešavanja, koja se preuzimaju prilikom instalacije programske opreme, mogu se promeniti (npr. promenimo izgled korisničkog interfejsa, veličinu prozora, pismo ili veličinu slova). Podešavanja, koja uslovljavaju optimalnu upotrebu programskog segmenta COBISS3/Katalogizacija, opisana su kao preporučena podešavanja. Kao individualna podešavanja opisana su podešavanja koja katalogizator može prilagoditi svojim potrebama. Podešavanja su opisana sa aspekta programskog segmenta COBISS3/Katalogizacija i ne sadrže detalje koji su opisani u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3*.

Potpoglavlja:

- Preporučena podešavanja
- Individualna podešavanja

14.1 PREPORUČENA PODEŠAVANJA

U segmentu COBISS3/Katalogizacija korisnik može da:

- promeni veličinu prozora
- izabere font

14.1.1 Promena veličine prozora

Veličinu prozora interfejsa za katalogizaciju menjamo pomeranjem ivica. Izabrano podešavanje ostaje do sledeće promene.

Veličinu prozora podešavamo tako da vidimo:

- sva polja za pretraživanje
- svu dugmad za izvršavanje pretraživanja
- što više podataka u izabranom prikazu rezultata pretraživanja

Veličinu prozora prikazivača određujemo tako da nam omogući:

- prikaz što većeg dela zapisa u MARC formatu
- odgovarajući odnos između veličine dela prozora za prikazivanje bibliografskog zapisa i dela za prikazivanje povezanih bibliografskih zapisa i drugih relevantnih informacija u Osnovnom prikazu

Način menjanja veličine prozora opisan je u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3* (v. dodatak A.2). Podešavanje ostaje podrazumevano do sledeće promene.

14.1.2 Izbor fonta

Najbolji prikaz COBISS znakova, znaka za sortiranje (odnosno NSB/NSE) i znaka za uključivanje komande LaTeX omogućuje font *Arial Unicode MS*.

Ako je font *Arial Unicode MS* instaliran na personalnom računaru, podesimo ga kao podrazumevani font po postupku koji je opisan u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3* (v. pogl. 5.1).

Upozorenje:

Ako na personalnom računaru ne postoji font Arial Unicode MS, preporučujemo da ga instalirate.

14.2 INDIVIDUALNA PODEŠAVANJA

U individualna podešavanja spadaju:

- veličina slova
- izgled interfejsa za katalogizaciju
- prikaz zapisa u editoru
- prikaz zapisa u spremištu zapisa
- prikaz zapisa u rezultatima pretraživanja
- definisanje prikaza rezultata pretraživanja

14.2.1 Veličina slova

Katalogizator može da izabere veličinu slova u korisničkom interfejsu s obzirom na individualne potrebe. Postupak je opisan u priručniku *Osnovna uputstva COBISS3* (v. pogl. 5.1). Novo podešavanje veličine slova vidi se odmah, mada je za potpuno prilagođavanje programske opreme COBISS3 potrebno ponovno prijavljivanje. Podešavanje ostaje podrazumevano do sledeće promene.

14.2.2 Izgled interfejsa za katalogizaciju

Interfejs za katalogizaciju možemo promeniti tako da zamenimo strane spremišta zapisa i editora. Za promenu izaberemo metodu **Podešavanja / Zameni sadržaj potprozora**.

Interfejs za katalogizaciju može se podeliti na tri dela tako da se unos u zapis odvija u odvojenom polju za unos koje se nalazi ispod editora i spremišta zapisa. Za dodavanje odvojenog polja za unos izaberemo metodu **Podešavanja / Uređuj u odvojenom polju za unos**.

Veličinu dela prozora s posebnim poljem za unos menjamo posredstvom ivice za pomeranje. Podešavanje ostaje podrazumevano do sledeće promene.

14.2.3 Prikaz zapisa u editoru

Ako želimo da se u editoru zapisa ispišu samo oznake polja, potpolja, indikatora i kodova (bez njihovih naziva), u meniju **Podešavanja** moraju biti prazni sledeći okviri za aktiviranje:

- "Ispiši nazive polja i potpolja"
- "Ispiši značenje indikatora"
- "Ispiši značenje kodova"

Ako želimo da, prilikom uređivanja zapisa ostanu otvorena samo izabrana polja, u meniju **Podešavanja** moramo da ispraznimo okvir za aktiviranje kod "Proširi samo izabrano polje".

Ako želimo da se, prilikom učitavanja u editor zapis uvek otvori s proširenim poljima, u meniju **Podešavanja** moramo označiti okvir za aktiviranje kod "Otvori zapis u proširenom obliku".

Ako želimo da potpolja, koja smo promenili, budu označena žutom bojom, u meniju **Podešavanja** moramo označiti okvir za aktiviranje kod "Pokaži promene".

Ako želimo da program ne proverava pravilnost unetog teksta, u meniju **Podešavanja** moramo da ispraznimo okvir za aktiviranje kod "Program za proveru pravopisa (spell checker)".

Podešavanja ostaju podrazumevana do sledeće promene.

14.2.4 Prikaz zapisa u spremištu

Ako želimo da se u zapisu, koji se nalazi u spremištu zapisa, prikažu i polja 996, 997 i 998, u meniju **Podešavanja** moramo označiti okvir za aktiviranje "Pokaži fond".

Upozorenje:

Polja 996, 997 i 998 ne mogu se uređivati u segmentu COBISS3/Katalogizacija!

Ako želimo da se u radnom zapisu, koji uređujemo u editoru, sadržaj izabranog polja, odnosno potpolja, prikaže u plavoj boji, u meniju **Podešavanja** moramo označiti okvir za aktiviranje "Prikaži izabrano polje/potpolje".

Upozorenje:

Promene, koje nastaju prilikom uređivanja zapisa, u radnom zapisu u spremištu oboje se žuto.

14.2.5 Prikaz zapisa u rezultatima pretraživanja

Ako želimo da se tekst u stupcima rezultata pretraživanja prikaže u celini, označimo okvir za aktiviranje "Prelom reda". Ako želimo da se tekst ispiše u jednom redu, okvir za aktiviranje ostavimo prazan.

14.2.6 Definisane prikaze rezultata pretraživanja

Po potrebi, sami možemo da definišemo različite prikaze u kojima ispisujemo rezultate pretraživanja u pretraživaču (v. pogl. 4.6). Postupci uređivanja,

dodavanja i brisanja prikaza rezultata pretraživanja opisani su u pogl. 12.1.2. Dodati prikazi rezultata pretraživanja povezani su s korisničkim imenom. Ako je isti prikaz rezultata pretraživanja potreban većem broju bibliotekara, svaki bibliotekar mora sam da ga definiše i doda u prikaze rezultata pretraživanja.

Da bismo i kasnije mogli da ih koristimo, rezultate pretraživanja možemo kopirati i preneti u radno okruženje programa excel (v. korak 9 u pogl. 4).

15 VEZA S DRUGIM SEGMENTIMA PROGRAMSKE OPREME COBISS

U poglavlju je opisano kako je segment COBISS3/Katalogizacija povezan s drugim segmentima programske opreme COBISS3 i COBISS2.

Potpoglavlja:

- COBISS2/Katalogizacija
- COBISS3/Fond
- COBISS3/Ispisi
- COBISS2/Ispisi

15.1 COBISS2/KATALOGIZACIJA

U prelaznom periodu, u nekim COBISS sistemima istovremeno će se koristiti segment COBISS3/Katalogizacija i segment COBISS2/Katalogizacija.

Na nivou pojedinačne biblioteke može se koristiti samo jedan segment programske opreme za katalogizaciju, tako da, prilikom prelaska u okruženje COBISS3, novi segment će istovremeno morati da koriste svi katalogizatori te biblioteke.

15.2 COBISS3/FOND

Polja 996, 997 i 998 dodajemo ili uređujemo isključivo u segmentu COBISS3/Fond.

U segmentu COBISS3/Fond s bibliografskim zapisima se može raditi samo u ograničenom obimu:

- preuzimanje zapisa iz COBIB-a u lokalnu bazu podataka
- uređivanje ograničenog skupa bibliografskih podataka u lokalnoj bazi podataka (potpolja 100e, 330az, 539a, 610az, 675bs, 992by, 9930 do 9939)

15.3 COBISS3/ISPISI

Za sada su u segmentu COBISS3/Ispisi pripremljeni sledeći ispisi koji se koriste u segmentu COBISS3/Katalogizacija:

- COMARC – bibliografski zapisi
- COMARC – normativni zapisi
- COMARC – bibliografski s normativnim zapisima

U ovom segmentu priprema se i eksport podataka u formatima MARC 21 i Dublin Core.

S pripremom ispisa će se nastaviti i spisak će se dopunjavati.

15.4 COBISS2/ISPISI

U programskoj opremi COBISS3 mogu se pripremiti neki ispisi koje inače pripremamo u segmentu COBISS2/Ispisi. To su za sada ispisi nekih bibliografija i spiskova predmetnih odrednica koje ćemo postepeno realizovati u segmentu COBISS3/Ispisi.

A INDEKSI ZA PRETRAŽIVANJE

U dodatku je predstavljen tabelarni prikaz indeksa za pretraživanje u bibliografskim i normativnim bazama podataka. Indeksi za pretraživanje su podijeljeni na osnovni indeks i na dodatne indekse. Pretraživanje možemo ograničiti, pri čemu koristimo određene prefikse (npr. za vrstu bibliografskog izvora, pismo itd.).

Zapisi su indeksirani na dva načina. Zahtev za pretraživanje možemo upisati sa svim dijakritičkim znacima koji su upisani u zapis ili samo sa osnovnim znacima.

DR= ³	Datum poslednjeg ažuriranja	frazno	---
ID=	Identifikacioni broj zapisa	frazno	---
LN=	Lokalni broj	frazno	---
RE=	Poslednji redaktor zapisa	frazno	---

² Prilikom kreiranja novog zapisa indeksira se datum kreiranja zapisa, a prilikom preuzimanja zapisa iz COBIB-a ili iz mreže COBISS.Net u lokalnu bazu podataka datum preuzimanja zapisa. Datum se indeksira u obliku ggggmmdd.

³ Datum se indeksira u obliku ggggmmdd.

A.1.2.2 Bibliografski podaci

Tabela A.1-4: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – bibliografski podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AU= ⁴	Autor – osoba	frazno	700abcdf–702abcdf, 900abcdf–902abcdf, 903abcdf, 904abcdf
CB=	Autor – korporacija	frazno, NSB/NSE	710ab–712ab, 910ab–912ab
CL=	Zbirka	frazno, NSB/NSE	225adefhiv
CP=	Kraj sastanka/dodatak nazivu korporacije	frazno, NSB/NSE	710ce–712ce, 910ce–912ce
GM=	Opšta oznaka građe	frazno	200b, 539b
HE= ⁴	Autor – jedinstvena personalna odrednica	frazno	700abcdf–702abcdf, 904abcdf
IS=	Broj sveske	rečima	215h
NM=	Proizvođač	frazno, NSB/NSE	210g
PM=	Mesto proizvodnje	frazno, NSB/NSE	210e
PP= ⁵	Mesto izdavanja	frazno	210a, 620abcd
PU=	Izdavač	frazno, NSB/NSE	210c
PY= ⁶	Godina izdavanja	frazno	100cd
P2= ⁷	Završna godina izdavanja	frazno	100d
TI= ⁸	Naslov	frazno, NSB/NSE	200acdehi, 501a, 503a, 510ai, 512ae, 513ai, 514a–517a, 518ae, 520aehi, 530a, 531ab, 532a, 540a, 541a, 996h, 997h
TO=	Naslov originala	frazno, NSB/NSE	500ahi
SO= ⁹	Naslov izvora	frazno	200ai

⁴ Potpolja a, b, c, d i f pojedinog polja indeksiraju se kao jedna fraza u obliku "a, b d, c, f". Zato se preporučuje da prilikom pretraživanja sa AU= ili HE= izraz za pretraživanje skraćujemo znakom "*".

- ⁵ Potpolja u polju 620 indeksiraju se kao fraza tako što se potpolju d dodaju potpolja a, b i c. Interpunkcija između potpolja je znak "/".
- ⁶ Sa PY= indeksira se potpolje 100d, ako se kod u potpolju 100b razlikuje od "b" ili "j". Ako je kod u 100b jednak "f" ili "g", indeksiraju se i sve godine između godine u 100c i godine u 100d.
- ⁷ Sa P2= indeksira se potpolje 100d, ako je u potpolje 100b upisan kod "b".
- ⁸ Potpolja 531ab indeksiraju se kao jedna fraza u obliku "a b". U vezi sa indeksiranjem potpolja 996/997h v. nap. 1.
- ⁹ Potpolja 200ai u zapisima za serijske publikacije indeksiraju se kao jedna fraza u obliku "a. i". Zato se preporučuje da, prilikom pretraživanja sa SO=, izraz za pretraživanje skraćujemo znakom "*".

A.1.2.3 Identifikacioni podaci

Tabela A.1-5: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – identifikacioni podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AR=	Broj normativnog zapisa	frazno	7003–7023
BI= ¹⁰	Oznake zapisa	rečima i frazno	830a, 992bx, 993 (sva potpolja)
BN= ¹¹	ISBN	frazno	010az, 996h, 997h
CD=	CODEN	frazno	040a
CX=	ISSN zbirke	frazno	225x
HI=	Hijerarhija	frazno	4611–4641
NB= ¹²	Broj u nacionalnoj bibliografiji	frazno	020ab
NP= ¹³	Druge identifikacione oznake	rečima i frazno	001e, 012a, 013az ¹⁴ , 016az, 017az, 022a, 071a, 856g
OI=	Broj obaveznog primerka	frazno	021b
OR=	Broj zapisa za zamenu	rečima	001x
SC=	Poništeni ISSN	frazno	011myz
SF=	Neverifikovani ISSN	frazno	011f
SN=	ISSN za članak	frazno	011as
SP=	ISSN	frazno	011ec
SL=	ISSN-L	frazno	011l

¹⁰ Potpolja 830a i 992b indeksiraju se rečima, a potpolje 992x i sva potpolja u polju 993 frazno.

¹¹ Sadržaj se indeksira bez crtica. Ako je u potpolju 010a 10-cifreni broj (10 cifara bez crtica), programski se izračunava odgovarajući 13-cifreni broj i dodaje se u indeks. Ako je prvih pet znakova u potpolju 996h, odnosno 997h, jednako "ISBN ", broj ISBN, koji sledi nakon tih znakova, indeksira se sa BN=, a u suprotnom se potpolje 996h, odnosno 997h, indeksira sa /TI i TI=.

¹² Sadržaj potpolja 020a i 020b, koja su odvojena razmakom, indeksira se kao jedna fraza. Potpolje b dodatno je indeksirano i samostalno.

¹³ Potpolja 001e, 013az, 016az, 017az, 022a i 856g indeksiraju se frazno, potpolje 012a rečima, a 071a rečima i frazno.

¹⁴ Sadržaj potpolja 013a i 013z indeksira se sa crticama i bez njih. Ako je u potpolju 013a ili 013z 10-cifreni broj (10 cifara bez crtica), programsko se izračunava odgovarajući 13-cifreni broj i dodaje se u indeks.

A.2 **NORMATIVNA BAZA PODATAKA CONOR**

A.2.1 **Osnovni indeks**

Po celom osnovnom indeksu može se pretraživati bez navođenja sufiksa za pretraživanje ili s prefiksom KW=.

U tabeli je prikazan spisak sufiksa za limitiranje pretraživanja samo po određenim poljima osnovnog indeksa.

Tabela A.2-1: Osnovni indeks u normativnoj bazi podataka CONOR

Sufiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
/CB	Naziv korporacije	rečima	210abcdefgh, 410abcdefgh, 510abcdefgh
/CP	Mesto sastanka/dodatak nazivu korporacije	rečima	210ce, 410ce, 510ce, 710ce
/MY	Godina sastanka	rečima	210f, 410f, 510f
/NT	Napomene	rečima	300a, 330a, 340a, 820a, 830a
/PN	Lično ime	rečima	200abcdef, 400abcdef, 500abcdef, 700abcdef

A.2.2 **Dodatni indeksi**

U tabelama se nalazi spisak prefiksa koji omogućuju pretraživanje po dodatnim indeksima.

A.2.2.1 **Podaci o zapisu**

Tabela A.2-2: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka CONOR – podaci o zapisu

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AB=	Usvojeni zapisi	frazno	---
CR=	Kreator zapisa	frazno	---
DM=	Datum kreiranja	frazno	---
DR=	Datum poslednjeg ažuriranja	frazno	---
ID=	Identifikacioni broj zapisa	frazno	---
RE=	Poslednji redaktor zapisa	frazno	---
LC=	LC broj	frazno	035a

A.2.2.2 Normativni podaci

Tabela A.2-3: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka CONOR – normativni podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
BI=	Oznake zapisa	rečima	992b
CB= ¹	Naziv korporacije	frazno	210abcdefgh, 410abcdefgh, 510abcdefgh
CF=	Najčešći kreator	frazno	911b
CH= ¹	Normativna pristupna tačka – naziv korporacije	frazno	210abcdefgh
CP=	Mesto sastanka/dodatak imenu korporacije	frazno	210ce, 410ce, 510ce, 710ce
FR=	Frekvencija	frazno	911c
MY=	Godina sastanka	frazno	210f, 410f, 510f
OR=	Broj zapisa za zamenu	rečima	001x
PH= ¹	Normativna pristupna tačka – lično ime	frazno	200abcdf, 700abcdf
PN= ¹	Lično ime	frazno	200abcdf, 400abcdf, 500abcdf, 700abcdf
RN=	Napomena o konverziji	frazno	916x
VN= ¹	Uputnica bez linka	frazno	915abcdf

¹ Potpolja pojedinog polja indeksiraju se kao jedna fraza. Zato se preporučuje da, prilikom pretraživanja sa CB=, CH=, PH=, PN= ili VN= izraz za pretraživanje skraćujemo znakom "*". U indeksima CB=, CH=, PH= i PN= pristupne tačke su indeksirane sa svim dijakritičkim znacima koji su upisani u pristupnu tačku. Bez dijakritičkih znakova se ne mogu pronaći.

A.2.2.3 Kodirani podaci

Tabela A.2-4: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka CONOR – kodirani podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AS=	Šifra istraživača	frazno	200r
FC=	Šifra ustanove/organizacije	frazno	911a
LA=	Jezik koji koristi osoba/korporacija	frazno	101a
NA=	Nacionalnost	frazno	102a
RS=	Status zapisa	frazno	001a

A.2.3 Sufiksi za limitiranje pretraživanja

U tabeli je prikazan spisak sufiksa kojima dodatno možemo da limitiramo pretraživanje.

Tabela A.2-5: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u normativnoj bazi podataka CONOR

Sufiks	Značenje	Potpolja
/CBR	Zapis za naziv korporacije	001c = "b"
/PNR	Zapis za lično ime	001c = "a"

A.3 NORMATIVNA BAZA PODATAKA SGC

A.3.1 Osnovni indeks

Po celom osnovnom indeksu je može se pretraživati bez navođenja sufiksa za pretraživanje ili s prefiksom KW=.

U tabeli je prikazan spisak sufiksa za limitiranje pretraživanja samo po određenim poljima osnovnog indeksa.

Tabela A.3-1: Osnovni indeks u normativnoj bazi podataka SGC

Sufiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
/AT ¹	Ime/naslov	rečima	240at, 440atjxyz, 740at
/CB ¹	Naziv korporacije	rečima	210abcdefgh, 410abcdefghjx, 710abcdefgh
/DJ	Formalna potpodela	rečima	2XXj, 4XXj, 7XXj
/DX	Opšta potpodela	rečima	2XXx, 4XXx, 7XXx
/DY	Geografska potpodela	rečima	2XXy, 4XXy, 7XXy
/DZ	Hronološka potpodela	rečima	2XXz, 4XXz, 7XXz
/ET ¹	Ime/dogovoreni naslov	rečima	243afilnt, 443afilntjxyz, 743afilnt
/FN ¹	Porodično ime	rečima	220acf, 420acfjxyz, 720acf
/GN ¹	Geografski naziv	rečima	215axz, 415ajxyz, 715axz
/NS	Nepovezana srodna pristupna tačka	rečima	950a3
/NT	Napomene	rečima	300a, 305ab, 310ab, 320a, 330a, 340a, 356a, 820a, 830a
/PN ¹	Lično ime	rečima	200abcdf, 400abcdfgjxyz, 700abcdf
/SF ²	Pristupna tačka iz drugog sistema	rečima	400abcdfgjxyz3, 410abcdefghjx3, 415ajxyz3, 420acfjxyz3, 430abhiklmnqrsuwjxyz3, 440atjxyz3, 443afilntjxyz3, 450ajxyz3
/SU ¹	Pristupna tačka	rečima	200abcdf, 400abcdfgjxyz, 700abcdf, 210abcdefgh, 410abcdefghjx, 710abcdefgh, 215axz, 415ajxyz, 715axz, 220acf, 420acfjxyz, 720acf, 230abhiklmnqrsuw, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 730abhiklmnqrsuw, 240at, 440atjxyz, 740at, 243afilnt,

¹ Sufiksima /AT, /CB, /ET, /FN, /GN, /PN, /SU, /TN, /UT ograničavamo se samo na polja 4XX koja ne sadrže potpolje 2.

² Sufiksom /SF ograničavamo se samo na polja 4XX koja sadrže potpolje 2.

/TN ¹	Tematska predmetna oznaka	rečima	443afilntjxyz, 743afilnt, 250axy, 450ajxyz, 750axy
/UT ¹	Naslov	rečima	250axy, 450ajxyz, 750axy 230abhiklmnqrsuw, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 730abhiklmnqrsuw

A.3.2 Dodatni indeksi

U tabelama se nalazi spisak prefiksa koji omogućuju pretraživanje po dodatnim indeksima.

A.3.2.1 Podaci o zapisu

Tabela A.3-2: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – podaci o zapisu

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
CR=	Kreator zapisa	frazno	---
DM=	Datum kreiranja	frazno	---
DR=	Datum poslednjeg ažuriranja	frazno	---
ID=	Identifikacioni broj zapisa	frazno	---
RE=	Poslednji redaktor zapisa	frazno	---

A.3.2.2 Normativni podaci

Tabela A.3-3: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – normativni podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AT= ³	Ime/naslov	frazno	240at, 440atjxyz, 740at
CB= ³	Naziv korporacije	frazno	210abcdefgh, 410abcdefghjx, 710abcdefgh
DJ=	Formalna potpodela	frazno	2XXj, 4XXj, 7XXj
DX=	Opšta potpodela	frazno	2XXx, 4XXx, 7XXx
DY=	Geografska potpodela	frazno	2XXy, 4XXy, 7XXy
DZ=	Hronološka potpodela	frazno	2XXz, 4XXz, 7XXz
ET= ³	Ime/dogovoreni naslov	frazno	243afilnt, 443afilntjxyz, 743afilnt
FN= ³	Porodično ime	frazno	220acf, 420acfjxyz, 720acf
GN= ³	Geografski naziv	frazno	215axz, 415ajxyz, 715axz
NS=	Nepovezana srodna pristupna tačka	frazno	950a3
OS=	Kontrolni brojevi iz drugih sistema	frazno	035a, 4XX3

³ Prefiksima AT=, CB=, ET=, FN=, GN=, PN=, SU=, TN=, UT= indeksiraju se samo polja 4XX koja ne sadrže potpolja 2. Potpolja pojedinog polja indeksiraju se kao jedna fraza i u redosledu u kojem se pojavljuju u bazi. Zato se preporučuje da, prilikom pretraživanja, izraz za pretraživanje skraćujemo znakom "*". Pristupne tačke indeksirane su sa svim dijakritičkim znacima koji su upisani. Zbog toga, pretraživanje bez dijakritičkih znakova ne daje rezultate.

PN= ³	Lično ime	frazno	200abcd, 400abcdfgjxyz, 700abcd
SF= ⁴	Pristupna tačka iz drugog sistema	frazno	400abcdfgjxyz, 410abcdefghjx, 415ajxyz, 420acfjxyz, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 440atjxyz, 443afilntjxyz, 450ajxyz, 4XX3
SH=	Normativna pristupna tačka	frazno	200abcd, 210abcdefgh, 215axz, 220acf, 230abhiklmnqrsuw, 240at, 243abctfiln, 250axy
SU= ³	Pristupna tačka	frazno	200abcd, 400abcdfgjxyz, 700abcd, 210abcdefgh, 410abcdefghjx, 710abcdefgh, 215axz, 415ajxyz, 715axz, 220acf, 420acfjxyz, 720acf, 230abhiklmnqrsuw, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 730abhiklmnqrsuw, 240at, 440atjxyz, 740at, 243afilnt, 443afilntjxyz, 743afilnt, 250axy, 450ajxyz, 750axy
TN= ³	Tematska predmetna oznaka	frazno	250axy, 450ajxyz, 750axy
UT= ³	Naslov	frazno	230abhiklmnqrsuw, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 730abhiklmnqrsuw

A.3.2.3 Identifikacioni podaci

Tabela A.3-4: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – identifikacioni podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AR=	Broj srodnog normativnog zapisa	frazno	5XX3
BI=	Oznake zapisa	rečima	992b
FA= ⁵	Broj zapisa za širi izraz	frazno	5XX3

⁴ Prefiksom SF= indeksiraju se samo polja 4XX koja sadrže potpolje 2. Potpolja pojedinog polja indeksiraju se kao jedna fraza i u redosledu u kojem se pojavljuju u bazi. Izuzetak je potpolje 3 koje je indeksirano kao samostalna fraza.

⁵ Prefiksom FA= indeksiraju se potpolja 3 onih polja 5XX koja u potpolju 5 sadrže kod "g".

A.3.2.4 Kodirani podaci

Tabela A.3-5: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka SGC – kodirani podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
GA=	Kod za geografsko područje	frazno	160a
LA=	Jezik kojim se koristi osoba/korporacija	frazno	101a
NA=	Nacionalnost	frazno	102ab
RS=	Status zapisa	frazno	001a
SS=	Kod sistema	frazno	4XX2, 7XX2
UC=	UDK	frazno	675a

A.3.3 Sufiksi za limitiranje pretraživanja

U tabeli je prikazan spisak sufiksa kojima dodatno limitiramo pretraživanje.

Tabela A.3-6: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u normativnoj bazi podataka SGC

Sufiks	Značenje	Potpolja
/AR	Normativni zapis	001b = "x"
/CBR	Zapis za naziv korporacije	001c = "b"
/ETR	Zapis za ime/dogovoreni naslov	001c = "i"
/FNR	Zapis za porodično ime	001c = "e"
/GER	Opšti tumačni zapis	001b = "z"
/GNR	Zapis za geografski naziv	001c = "c"
/NTR	Zapis za ime/naslov	001c = "h"
/PNR	Zapis za lično ime	001c = "a"
/RR	Uputni zapis	001b = "y"
/TNR	Zapis za tematsku predmetnu oznaku	001c = "j"
/UTR	Zapis za naslov	001c = "f"

B PROGRAMSKE KONTROLE

U ovom dodatku predstavljene su programske kontrole koje se izvode prilikom unosa zapisa u bibliografske i normativne baze podataka.

B.1 BIBLIOGRAFSKE BAZE PODATAKA

U dodatku su nabrojane programske poruke koje upozoravaju na:

- neuvažavanje definisanih osnovnih karakteristika polja i potpolja
- greške do kojih dolazi prilikom unosa u potpolja
- greške koje se obično odnose na nepravilnu kombinaciju više podataka i koje se konstatuju prilikom pohranjivanja zapisa

Svaki odeljak u dodatku sastoji se iz dva dela. U prvom delu, po abecedi su uređene programske poruke. Pored poruka, napisani su brojevi koji se odnose na kontrole u tabeli. U drugom delu, nalazi se tabela u kojoj su detaljno opisane kontrole koje se izvode.

Neke kontrole, koje u bibliografskim zapisima upozoravaju na greške u poljima s normativnom kontrolom (70X), iziskuju uređivanje podataka u normativnim zapisima ili vezu sa odgovarajućim normativnim zapisom.

B.1.1 Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja

Poruke, koje se ispisuju, upozoravaju na greške s obzirom na osnovne karakteristike polja i potpolja, npr. proverava se prisutnost, ponovljivost te obaveznost polja i potpolja, ispravnost kodiranih potpolja itd.

- Kod je izbrisan iz šifrnika. [1]
- Kod ne postoji u šifrniku. [2]
- Nevažuća vrednost indikatora. [3]
- Potpolje ne postoji u masi. [4]
- Potpolje je obavezno. [5]
- Potpolje je predugo. [6]
- Potpolje je prekratko. [6]
- Potpolje nije ponovljivo. [7]
- Polje ne postoji u masi. [8]
- Polje nije ponovljivo (proverite i ugrađena polja). [9]
- Unos nedozvoljenog znaka. [10]

Tabela B.1-1: Bibliografske baze podataka – kontrole s obzirom na karakteristike polja i potpolja

	Polje	Greška	Opis
1.	kodirana potpolja	W	Proverava se da li je kod u potpolju poništen.
2.	kodirana potpolja	F	Proverava se ispravnost kodiranog potpolja.
3.	indikator	F	Proverava se da li je uneta važeća vrednost indikatora.
4.	sva potpolja, maska za unos	F	Proverava se prisutnost određenog potpolja u izabranoj masci za unos.
5.	sva potpolja, maska za unos	F	Proverava se prisutnost potpolja koja su obavezna u izabranoj masci za unos.
6.	sva potpolja	F	Kod potpolja sa ograničenom dužinom unosa proverava se dužina potpolja.
7.	sva potpolja	F	Proverava se ponovljivost određenog potpolja.
8.	sva polja, maska za unos	F	Proverava se prisutnost određenog polja u izabranoj masci za unos.
9.	sva polja	F	Proverava se ponovljivost određenog polja.
10.	sva potpolja sa ograničenim skupom znakova za unos	F	Proverava se skup dozvoljenih znakova.

Legenda za vrste grešaka:

F (*Fatal*) – Zapis ne možemo pohraniti dok greška ne bude ispravljena.

W (*Warning*) – Program upozorava na eventualnu grešku.

B.1.2 Kontrole prilikom unosa u potpolje

Poruke, koje se ispisuju, upozoravaju na druge greške prilikom unosa u potpolje.

- Inventarski broj nije iz polja 997. [10]
- Ne postoji broj sveske. [10]
- Ne postoji inventarski broj. [10]
- Nepravilan ISBN. [1]
- Nepravilan ISMN. [2]
- Nepravilan ISSN. [3]
- Osim inventarskog broja, u 992y treba upisati i broj sveske. [10]
- Oznaka "v" u potpolju 001x koristi se samo u dodatnim lokalnim zapisima. [5]
- Pogrešan broj. [5]
- Pogrešna upotreba komandi LaTeX. [4]
- Pogrešno povezivanje: u potpolje možete da upišete samo ID

- Kod anonimnih dela, za 1. indikator u polju 532 izaberemo vrednost 1. [73]
- Kod formalne odrednice, vrednost indikatora u polju 710 mora iznositi 01. [52]
- Kod naučnih članaka i drugih sastavnih delova obavezno je navođenje literature (polje 320). [120]
- Kod neknjižne građe preporučujemo unos osnovnih kodiranih podataka (polje ???). [119]
- Kod separata (105b = "8") nedostaje napomena o posebnom otisku (324). [56]
- Kod u potpolju 001b u ovom zapisu razlikuje se od koda u potpolju 001b u nadređenom zapisu. Proverite da li je stvarno reč o dve različite vrste zapisa! [123]
- Kod u potpolju 102a u ovom zapisu razlikuje se od koda u potpolju 102a u nadređenom zapisu. [108]
- Kod za autorstvo 927 pripisujemo samo onim saradnicima na istraživanju koji nisu istovremeno i autori. [130]
- Kod za autorstvo 927 unosi se samo u polje 702. [131]
- Kod za godinu izdavanja 100b = "j" zahteva upis tačnog datuma u potpolje 100d. [22]
- Kod za tipologiju 001t je iz 1. grupe i zahteva opis članka 001c = "a". [3]
- Kod za tipologiju 001t je iz 2. grupe i zahteva opis integrativnog izvora ili monografske publikacije. [4]
- Kod za tipologiju 001t je iz 3. grupe i zahteva opis izvedenog dela 001c = "d". [5]
- Kodove za regije (102b) unosimo ako je u 102a kod "srb" ili "bih". [26]
- Kodovi u potpoljima 121a i 124b moraju se podudarati. [65]
- Kodovi za ilustracije (105a, 140a) i podaci u potpolju 215c moraju biti usklađeni. [27]
- Kodovi za jezik u potpoljima 101abc moraju se međusobno razlikovati. [23]
- Kodovi za jezik u potpoljima 101efg moraju se razlikovati od koda u prvom potpolju 101a. [24]
- Kontrolni znaci (znaci NSB/NSE, znaci za komande LaTeX) moraju se pojavljivati u paru (polje ???). [47]
- Naučna monografija (001t = "2.01") ima manje od 20 strana (215a). Proverite tipologiju! [99]
- Naučna monografija (001t = "2.01") je bez ISBN (010a). Proverite tipologiju! [99]

- Naučni članak (001t = ???) ne sme biti povezan sa serijskom publikacijom preko potpolja 110a = ???. [91]
- Nedostaje godina izdavanja 2 (100d). [106]
- Nedostaje ISSN (011c, e ili f). [10]
- Nedostaje ISSN serije/podserije/priloga (011s). [41]
- Nedostaje kod za transliteraciju (100i). [109]
- Nedostaje kod za vrstu autorstva (70X4). [50]
- Nedostaje kod za zbornik (105b = "z"). [86]
- Nedostaje odrednica: personalna (polje 700), korporativna (polje 710) ili stvarna (vrednost 1. indikatora u polju 200). [35]
- Nedostaje potpolje ???f. [48]
- Nedostaje potpolje 011a. [55]
- Nedostaje potpolje 017?. [115]
- Nedostaje potpolje 101c. Ako ne znamo jezik originala, upišemo kod "und". [96]
- Nedostaje veza sa izvorom (011a ili 4641). [6]
- Nepotpune uputnice "vidi". Proverite potpolje 6 za povezivanje blokova 9 i 6/7! [58]
- Numerisanje nije pravilno uneto (215hig). [39]
- Obavezan unos ISSN-a. [10]
- Opšta oznaka građe (200b) ne podudara se sa vrstom zapisa (001b). [68]
- Pismo u potpolju 100l ne slaže se s jezikom u potpolju 101g ili 101a. [107]
- Pogrešan 2. indikator (polje ???). [60], [134]
- Pogrešan indikator u polju 101. [54]
- Pogrešan kod za regiju (potpolje 102b). [135]
- Pogrešan redosled potpolja u polju 600. [117]
- Pogrešna godina izdavanja 2 (100d) za kontinuirani izvor koji je prestao da izlazi (100b = "b"). [118]
- Pogrešna godina izdavanja 2 (100d) za kontinuirani izvor nepoznatog statusa (100b = "c"). [21]
- Pogrešno formirana formalna odrednica. Nedostaje polje 710. [45]
- Polja 700 i 710 ne koristimo ako imamo više od tri autora. [46]
- Polja 700 i 710 ne smeju se istovremeno pojavljivati u zapisu. [66]
- Polje ??? ispunjavamo za elektronske izvore (001b = "l"). [34]

B.2 **NORMATIVNA BAZA PODATAKA CONOR**

U dodatku su nabrojane poruke koje upozoravaju na greške prilikom unosa u normativnu bazu podataka CONOR.

U dodatku su nabrojane programske poruke koje upozoravaju na:

- neuvažavanje definisanih osnovnih karakteristika polja i potpolja
- druge greške do kojih dokazi prilikom unosa u potpolja
- greške koje se obično odnose na nepravilnu kombinaciju više podataka i koje se konstatuju prilikom pohranjivanja zapisa

Svaki odeljak u dodatku sastavljen je od dva dela. U prvom delu, po abecedi su uređene programske poruke. Pored poruka, napisani su brojevi koji se odnose na kontrole u tabeli. U drugom delu nalazi se tabela u kojoj su detaljnije opisane kontrole koje se izvode.

B.2.1 **Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja**

Poruke, koje upozoravaju na greške u odnosu na osnovne karakteristike polja i potpolja, iste su kao poruke koje se ispisuju u bibliografskoj bazi podataka i koje su opisane u dodatku *B.1.1*.

B.2.2 **Kontrole prilikom unosa u potpolje**

Poruke, koje se ispisuju, upozoravaju na greške prilikom unosa u potpolje.

- Pogrešan broj. [2]
- Pogrešan datum. [1]
- Pogrešno povezivanje: u potpolje možete da upišete samo ID normativnog zapisa za lično ime. [5]
- Potpolje ne sme da sadrži ID zapisa koji ima manje polja 200 od zapisa koji uređujete. [4]
- Potpolje ??? ne sme da sadrži ID zapisa koji je označen kao izbrisan ili razdružen. [4]
- Potpolje ne sme da sadrži ID zapisa koji je u drugoj masci. [4]
- Potpolje ne sme da sadrži ID zapisa koji uređujete. [4]
- Povezivanje zapisa sa istim zapisom nije dozvoljeno. [5]

- U zamenjenoj pristupnoj tački, u potpolju 2007 mora da postoji isti kod kao u izbrisanoj pristupnoj tački. [4]
- Zapis za publikaciju nije u COBIB-u. [3]

Tabela B.2-1: Normativna baza podataka CONOR – kontrole prilikom unosa u potpolje

	Polje	Greška	Opis
1.	835d, 836d, 990a	F	Provera se pravilnost unosa datuma.
2.	001x	F	Proverava se pravilnost unosa identifikacionog broja.
3.	990b	F	Proverava se da li u COBIB-u postoji zapis sa identifikacionim brojem koji je unet u potpolje 990b.
4.	001ax, 990n	F	U potpolja 001x i 990n ne smemo unositi identifikacione brojeve normativnih zapisa koji: – u potpolju 001a imaju kod "d" ili "r"; – imaju manje polja 200 nego zapis koji uređujemo; – u potpolju 2007 imaju kod koji se razlikuje od koda u potpolju 2007 u zapisu koji uređujemo. U potpolja 001x i 990n takođe ne smemo unositi identifikacione brojeve normativnih zapisa koji su kreirani u drugoj masci za unos, ni identifikacioni broj zapisa koji uređujemo.
5.	5003	F	U potpolje 5003 ne smemo da unosimo identifikacioni broj normativnog zapisa koji je kreiran u drugoj masci za unos, ni identifikacioni broj zapisa koji uređujemo.

Legenda za vrste grešaka:

F (*Fatal*) – Polje za unos ne možemo napustiti dok greška ne bude ispravljena.

B.2.3 Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa

Poruke, koje se ispisuju prilikom pohranjivanja zapisa, upozoravaju na druge sadržinske greške. Prilikom pohranjivanja ispisuju se i poruke koje su opisane u dodatku B.2.1. Na neke greške program nas samo upozorava, a druge su takve da ih moramo otkloniti pre nego što možemo da pohranimo zapis. Kada je zapis označen za brisanje (001a = "d"), izvode se samo kontrole br. 1–4.

- Dodatni zapis za normativnu pristupnu tačku na domaćem jeziku mora da sadrži kod za jezik (2009). [40]
- Godina u polju 190 novija je od godine u polju 191. [25]
- I zapis sa ID=??? sadrži ???, samo bez dodatka. [14]
- I zapis sa ID=??? sadrži ime ???, samo sa dodatkom. [13]
- Ime ??? iz polja 200 je i u zapisu sa ID=???. [11]
- Ime osobe sa datumom. Proverite da li može da se upotrebljava kao predmetna odrednica (106a = "0")! [20]

- Inicijale imena unosimo u potpolje a. [7]
- Ispravljen zapis (001a = "c") ne sme biti označen kao nepotpun (001g = "3"). [18]
- Ista varijantna pristupna tačka postoji i u ??? zapis-u/-ima. [27]
- Kod normativnih pristupnih tačaka na dva pisma, kod za pismo prve pristupne tačke mora da se slaže s kodom za pismo jezika katalogizacije. [39]
- Kodove za regije (102b) unosimo ako je u 102a kod "srb" ili "bih". [16]
- Nedostaje veza sa zapisom za srodnu pristupnu tačku (5??3). [47]
- Normativne pristupne tačke na oba pisma moraju da sadrže istu šifru istraživača (200r). [43]
- Opšta tumačna pristupna tačka pogrešno je kodirana u potpolju 100b. [8]
- Pismo normativne pristupne tačke u normativnom zapisu ne odgovara pismu stvarnog naslova u povezanim bibliografskim zapisima. Dodajte paralelnu pristupnu tačku ili ispravite kod u 2007. [46]
- Pogrešan 2. indikator u polju ???. [5]
- Pogrešan kod za regiju (potpolje 102b). [49]
- Polja 150 i 210 se ne podudaraju. Ako je reč o sastanku, u potpolje 150b treba upisati kod "1" i ispuniti potpolje 210f. [17]
- Polja ??? razlikuju se u strukturi. [45]
- Polje ??? je ponovljivo samo za paralelni oblik ličnog imena. [44]
- Polje 035, koje sadrži DLC oznaku, ne može se izbrisati. [26]
- Polje 200 ponavljamo samo za alternativni oblik normativne pristupne tačke. Kod za pismo je obavezan! [35]
- Polje 320 upotrebljavamo samo u opštim tumačnim zapisima (001b = "z"). [9]
- Polje 835 koristimo samo u zapisima s kodom "d" ili "r" u potpolju 001a. [10]
- Polje 990 mora da sadrži sva tri potpolja (a, b, n). [30]
- Polje za povezanu normativnu pristupnu tačku na domaćem jeziku mora da sadrži kod za jezik (7009). [41]
- Potpolje ??? ne sme da sadrži ID zapisa koji je označen kao izbrisan ili razdružen. [28]
- Potpolje ???c sadrži broj. Proverite pravilnost unosa! [32]
- Potreban je unos izvora za pristupnu tačku (810a). [37]
- Preporučujemo unos pristupne tačke u ćirilici. [36]
- Pristupna tačka ??? postoji i u zapisu sa ID=???. [12]

- Pristupna tačka ne sadrži godinu (200f). Proverite kod u potpolju 152a! [34]
- Pristupna tačka sadrži identifikacionu oznaku (200cdf). Proverite kod u potpolju 120b! [31]
- Pristupnu tačku možemo koristiti kao predmetnu odrednicu (106a = "0"). Proverite da li nedostaje podatak u potpolju 200f! [22]
- S obzirom na sadržaj potpolja 001x, zapis mora biti označen kao razdružen (001a = "r"). [4]
- S obzirom na sadržaj potpolja 001x, zapis mora biti označen za brisanje (001a = "d"). [3]
- Šifra istraživača ??? iz potpolja 200r je i u zapisu sa ID=???. [11]
- U polje ??? pogrešno je upisan dan. [24]
- U polje ??? pogrešno je upisan mesec. [24]
- U poljima 210, 410, 510 vrednosti indikatora se razlikuju. Proverite vrednosti! [48]
- U polju ??? potpolja su pogrešno razvrstana. [38]
- U polju ??? potpolje a je obavezno. [23]
- U potpolje ???d unosimo samo rimske brojeve. [33]
- U zapisu sa paralelnim pristupnim tačkama može postojati samo jedno polje 700. [42]
- Vrednost u potpolju 102a je Salvador. Proverite kod za nacionalnost! [15]
- Za domaće autore preporučujemo unos godine rođenja (190a). [21]
- Zapis sa istim DLC brojem (polje 001) postoji u bazi podataka CONOR (polje 035). [26]
- Zapis sa šifrom istraživača mora se odnositi samo na jednu osobu (120b = "a"). [19]
- Zapis sadrži iste pristupne tačke (polja 200, 400, 500, 700). [6]
- Zapis, označen kao razdružen (001a = "r"), u potpolju 001x mora da sadrži bar dva ID-a. [2]
- Zapis, označen za brisanje (001a = "d"), u potpolju 001x mora da sadrži jedan ID. [1]
- Zapisi, označeni kao izbrisani ili razdruženi, ne smeju da sadrže polja 990. [29]

Tabela B.2-2: Normativna baza podataka CONOR – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa

	Polje	Greška	Opis
1.	001ax	F	Ako je 001a = "d", onda je u 001x samo jedan ID normativnog zapisa.

	Polje	Greška	Opis
2.	001ax	F	Ako je 001a = "r", u 001x su bar dva ID-a, odvojena zarezom.
3.	001ax	F	Ako je u 001x jedan ID, onda je 001a = "d".
4.	001ax	F	Ako su u 001x bar dva ID-a, odvojena zarezom, onda je 001a = "r".
5.	200, 400, 500, 700	F	Ako je potpolje b ispunjeno, 2. indikator mora da ima vrednost 1. Ako potpolje b nije ispunjeno, 2. indikator mora da ima vrednost 0.
6.	200, 400, 500, 700	F	Bar jedno od potpolja abcd u poljima 200, 400, 500 ili 700 mora da bude različito.
7.	200ab, 400ab, 500ab, 700ab	W	Ako je u potpolju a samo inicijal (jedno slovo i tačka), proverava se da li je potpolje b ispunjeno.
8.	001b, 100b	F	Ako je 001b = "z", onda je 100b = "x".
9.	001b, 320	F	Polje 320 ispunjavamo samo ako je 001b = "z".
10.	001a, 835	F	Polje 835 ispunjavamo samo u zapisima označenim za brisanje (001a = "d") ili u razdruženim zapisima (001a = "r").
11.	200abcdef, 200r	F	U bazi CONOR.XX ne smeju da budu dva zapisa sa istim poljem 200abcdef, odnosno sa istom šifrom istraživača (200r).
12.	200abcdef, 400abcdef	W	Proverava se da li u bazi CONOR.XX postoji polje 200 (400) koje se podudara s bilo kojim poljem 400 (200) u bazi. Pri tom se za poređenje uvažavaju potpolja abcdf.
13.	200abcdef	W	Ako prilikom unosa imena u polje 200 to ime već postoji u nekom drugom zapisu, i to s dodatkom, proverava se da li smo i u naš zapis uneli dodatak. Kao dodatak računaju se sve kombinacije potpolja cdf.
14.	200abcdef	W	Ako u zapisu postoji polje 200, proverava se da li u bazi postoji još neki zapis sa istim potpoljima 200a i 200b, samo bez potpolja cdf.
15.	102a	I	Proverava se da li je u 102a upisan kod "slv" – Salvador.
16.	102ab	W	Ako je potpolje 102a ispunjeno, potpolje 102b sme da bude ispunjeno samo u slučaju ako je sadržaj potpolja 102a "srb" ili "bih".
17.	150b, 210f	F	Ako je 150b = "1", mora da bude ispunjeno potpolje 210f i obratno.
18.	001a, 001g	W	Ako je 001a = "c", potpolje 001g ne sme da bude ispunjeno.
19.	120b, 200r	F	Ako je potpolje 200r ispunjeno, onda je 120b = "a".
20.	106a, 200f	W	Ako je potpolje 200f ispunjeno, proverava se da li je 106a = "0".
21.	102a, 190a	W	Ako je u potpolje 102a unet kod domaće države (npr. 102a = "svn"), proverava se da li je ispunjeno i potpolje 190a.
22.	001c, 106a, 200f	I	Ako je 001c = "a" i 106a = "0", proverava se da li je ispunjeno i potpolje 200f.
23.	190, 191, 200, 210, 400, 410, 500, 510,	F	U navedenim poljima potpolje a je obavezno.

	Polje	Greška	Opis
	686, 810, 990, 700		
24.	190bc, 191bc	W	Proverava se da li su mesec i dan rođenja ili smrti osobe pravilno uneti.
25.	190a, 191a	F	Godina u potpolju 191 mora biti novija od godine u polju 190.
26.	035a	F	Polje 035, čiji sadržaj počinje oznakom DLC, ne smemo da brišemo. U bazi CONOR.XX ne smeju da budu dva ista polja 035a. Proveravaju se samo zapisi preuzeti iz LC/NAF.
27.	400abcdf	I	Proverava se da li iste varijantne pristupne tačke postoje i u drugim zapisima.
28.	001a, 001x, 990n	F	U potpolja 001x i 990n ne smemo da unosimo ID-ove normativnih zapisa koji u 001a imaju kod "d" ili "r".
29.	001a, 990	W	Proverava se da li zapis, koji u 001a ima kod "d" ili "r", sadrži polje 990.
30.	990abn	F	Ako upotrebimo polje 990, obavezno moramo da ispunimo sva potpolja (a, b i n).
31.	200cdf, 120b	W	Ako je potpolje 200c, d ili f ispunjeno, proverava se da li je u 120b kod "b".
32.	200c, 400c, 500c, 700c	W	Proverava se da li potpolje c sadrži arapske brojeve (godine rođenja ili smrti unosimo u potpolje f).
33.	200d, 400d, 500d, 700d	W	Proverava se da li potpolje d sadrži arapske brojeve (godine rođenja ili smrti unosimo u potpolje f).
34.	200f, 152a	W	Ako je u 001c kod "a" i u 152a kod "AACR2R", proverava se da li je potpolje 200f ispunjeno.
35.	2007	F	Ako je polje 200 ponovljeno, svako polje 200 mora da sadrži potpolje 7 sa različitim sadržajem.
36.	2007	W	Ako je 2007 = "ba", proverava se da li postoji drugo polje 200 sa 2007 = "c*".
37.	810a	W	Proverava se da li je potpolje 810a u zapisu.
38.	200abcdf, 400abcdf, 500abcdf, 700abcdf	F	Potpolja cdf u poljima 200, 400, 500, 700 su dozvoljena samo nakon potpolja a i b.
39.	100g, 2007	F	Ako je 100g = "c*" i pri tom je polje 200 ponovljeno, u prvom polju 200 potpolje 7 mora da počne sa "c".
40.	2009, 700	F	Ako je polje 700 ponovljeno, polje 200 mora da sadrži potpolje 9.
41.	200, 7009	F	Ako je polje 200 ponovljeno, polje 700 mora da sadrži potpolje 9.
42.	200, 700	F	Ako je polje 200 ponovljeno, polje 700 ne sme da se ponovi.
43.	200r	F	Ako je polje 200 ponovljeno i sadrži potpolje r, oba polja moraju da sadrže isto potpolje 200r.
44.	200, 700	F	Zapis sme da sadrži najviše dva polja 200 i najviše dva polja 700.
45.	200, 700	F	Ako je polje 200 ili polje 700 ponovljeno, oba polja moraju da imaju istu strukturu potpolja (ista potpolja u istom redosledu).

	Polje	Greška	Opis
46.	2007, 1001 (u povezanim bibliografskim zapisima)	F	U normativnom zapisu, koji sadrži samo jedno polje 200, s tim da to polje sadrži potpolje 7, proverava se da li se kod u potpolju 2007 podudara s kodom u potpolju 1001 u povezanim bibliografskim zapisima. Pravilne su samo kombinacije: – 2007 = c* i 1001 = (c* ili oc) – 2007 = ba i 1001 ≠ (c* ili oc)
47.	5XX3	F	U poljima 5XX potpolje 3 je obavezno.
48.	210, 410, 510	W	Proverava se da li se vrednosti indikatora u svim poljima 210, 410 i 510 podudaraju.
49.	102ab	F	Ako je 102a = "srb" i ako je potpolje 102b ispunjeno, u 102b jedan od kodova mora da bude "cs" ili "vj". Ako je 102a = "bih" i ako je potpolje 102b ispunjeno, u 102b jedan od kodova mora da bude "br", "fb" ili "rs".

Legenda za vrste grešaka:

F (*Fatal*) – Zapis ne možemo da pohranimo dok greška ne bude ispravljena.

W (*Warning*), I (*Information*) – Program upozorava na moguću grešku.

B.3 **NORMATIVNA BAZA PODATAKA SGC**

U dodatku su nabrojane poruke koje upozoravaju na greške prilikom unosa u normativnu bazu podataka SGC.

U dodatku su nabrojane programske poruke koje upozoravaju na:

- neuvažavanje definisanih osnovnih karakteristika polja i potpolja
- druge greške do kojih dolazi prilikom unosa u potpolja
- greške koje se obično odnose na nepravilnu kombinaciju više podataka i koje se konstatuju prilikom pohranjivanja zapisa

Svaki odeljak u dodatku sastavljen je od dva dela. U prvom delu, po abecedi su uređene programske poruke. Pored poruka, napisani su brojevi koji se odnose na kontrole u tabeli. U drugom delu je tabela u kojoj su detaljno opisane kontrole koje se izvode.

B.3.1 **Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja**

Poruke, koje upozoravaju na greške u odnosu na osnovne karakteristike polja i potpolja, iste su kao poruke koje se ispisuju u bibliografskoj bazi podataka i koje su opisane u dodatku *B.1.1*.

B.3.2 **Kontrole prilikom unosa u potpolje**

Poruke, koje se ispisuju, upozoravaju na greške prilikom unosa u potpolje.

- Pogrešan broj. [2]
- Pogrešan datum. [1]

Tabela B.3-1: Normativna baza podataka SGC – kontrole prilikom unosa u potpolje

	Polje	Greška	Opis
1.	801c, 835d, 836d, 991c	F	Proverava se pravilnost unosa datuma.
2.	001x	F	Proverava se pravilnost unosa identifikacionog broja.

Legenda za vrste grešaka:

F (*Fatal*) – Polje za unos ne možemo da napustimo dok se greška ne popravi.

B.3.3 Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa

Poruke, koje se ispisuju prilikom pohranjivanja zapisa, upozoravaju na druge sadržinske greške. Prilikom pohranjivanja ispisuju se i poruke koje su opisane u dodatku B.3.1. Na neke greške program nas samo upozorava, a druge su takve da ih sami moramo otkloniti pre nego što možemo da pohranimo zapis.

- Godina u polju 190 novija je od godine u polju 191. [16]
- I zapis sa ID=??? sadrži ???, samo bez dodatka. [7]
- Ista normativna pristupna tačka nalazi se i u zapisu sa ID=???. [6]
- Kodove za regije (102b) unosimo ako je u 102a kod "srb" ili "bih". [10]
- Lokalne kodove za geografska područja (160b) unosimo kod kodova "e-xv---", "e-au---", "e-ci---", "e-hu---", "e-hu---" ili "e-it---". [11]
- Nedostaje podatak o izvoru za pristupnu tačku (810a ili 815a). [21]
- Nedostaje potpolje ???5. [26]
- Neodgovarajuća kombinacija potpolja 2, 3, 5 i 8 u polju 4XX. [27]
- Normativna pristupna tačka može da se upotrebi kao predmetna pristupna tačka, ako je u 106a vrednost "0" ili "2". [20]
- Normativna pristupna tačka ne može istovremeno da bude širi i uži izraz. Normativna pristupna tačka ??? već postoji kao širi izraz u zapisu sa ID=??? za pristupnu tačku iz polja 5XX (potpolje 5 = "g"). Adekvatno popravite! [4]
- Numerička potpolja u poljima 2XX, 4XX i 7XX dodajemo ispred potpolja a u rastućem redosledu. [33]
- Opšta tumačna pristupna tačka pogrešno je kodirana u potpolju 100b. [5]
- Pogrešan 1. indikator u polju ???. [35]
- Pogrešan 2. indikator u polju ???. [1]
- Polje ??? ne odgovara entitetu iz potpolja 001c. [25]
- Polje 035, koje sadrži oznaku "DCL" ili "NNHWW", ne menjamo i ne brišemo. [29]
- Polje 152 je u zapisu obavezno. [34]
- Polje 801 ne smemo brisati. [31]
- Potpolje ??? možete da unesete samo u polja koja sadrže i potpolje 2. [28]
- Potpolje ???c sadrži broj. Proverite pravilnost unosa! [18]
- Preporučujemo unos godine rođenja (190a), kada je reč o osobi iz vaše države. [9]
- Pristupna tačka ??? postoji i u zapisu sa ID=???. [3]

- Pristupna tačka iz polja 950 već je u bazi podataka (v. ID=???). Adekvatno popravite! [24]
- Pristupna tačka sadrži identifikacionu oznaku (200cdf). Proverite kod u potpolju 120b! [17]
- Prva četiri mesta kodova za geografska područja u potpoljima 160a i 160b moraju da se podudaraju. [12]
- U bazi SGC ne sme da bude više istih polja 035. Isti kontrolni broj je i u zapisu sa ID=???. [30]
- U polje ??? pogrešno je upisan dan. [15]
- U polje ??? pogrešno je upisan mesec. [15]
- U polju ??? potpolja su pogrešno razvrstana. [22]
- U polju ??? potpolje a je obavezno. [14]
- U polju 152 može da bude ispunjeno potpolje a ili potpolje b. [13]
- U potpolje ???d unosimo samo rimske brojeve. [19]
- U zapisima za savetovanja i sastanke obavezan je unos koda za savetovanje ili sastanak (150b = "1"). [23]
- U zapisu ne sme da bude više istih pristupnih tačaka: ???. [2]
- Vrednost u potpolju 102a je Salvador. Proverite kod za nacionalnost! [8]
- Zapis sadrži više potpolja 4XX3 sa istim ID. [32]

Tabela B.3-2: Normativna baza podataka SGC – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa

	Polje	Greška	Opis
1.	200, 400, 500, 700	F	Ako je potpolje b ispunjeno, 2. indikator mora da ima vrednost 1. Ako potpolje b nije ispunjeno, 2. indikator mora da ima vrednost 0.
2.	2XX, 4XX, 5XX, 7XX	F	Proveravaju se polja 2XX, 4XX, 5XX, 7XX bez potpolja 2. U svakom od tih polja mora da bude drugačija pristupna tačka.
3.	2XX, 4XX	F	Pristupna tačka u polju 2XX (4XX) mora da se razlikuje od pristupne tačke u polj-u/-ima 4XX (2XX) u svim ostalim zapisima u bazi SGC. Izuzeta su polja 4XX koja sadrže potpolje 2.
4.	2XX, 5XX	F	Zapisi za pristupne tačke iz polja 5XX, koji sadrže potpolje 5 s kodom "g", ne smeju da sadrže istu pristupnu tačku, poput one koju u polju 2XX ima izvorni zapis, takođe ni kod "g" u potpolju 5.
5.	001b, 100b	F	Ako je 001b = "z", onda mora da bude 100b = "x".
6.	sistemska polje, 001a, 2XX	F	U bazi SGC ne sme da bude više važećih zapisa sa istom pristupnom tačkom u polju 2XX.

	Polje	Greška	Opis
7.	200abcdf	I	Ako u zapisu postoji polje 200, proverava se da li u bazi ima još zapisa sa istim potpoljima 200a i 200b, mada bez potpolja cdf.
8.	102a	I	Proverava se da li je u 102a upisan kod "slv" – Salvador.
9.	102a, 190a, 200	W	Ako u zapisu postoji polje 200 i ako je u potpolje 102a unet kod domaće države (npr. 102a = "svn"), proverava se da li je ispunjeno i potpolje 190a.
10.	102ab	W	Ako je potpolje 102a ispunjeno, potpolje 102b sme da bude ispunjeno samo u slučaju ako je sadržaj potpolja 102a "srb" ili "bih".
11.	160ab	F	Ako je potpolje 160a ispunjeno, potpolje 160b sme da bude ispunjeno samo u slučaju kada je sadržaj potpolja 160a "e-xv---", "e-au---", "e-ci---", "e-hu---" ili "e-it---".
12.	160ab	F	Ako je u potpolju 160a jedan od kodova "e-xv---", "e-au--", "e-ci---", "e-hu---" ili "e-it---" i ako je ispunjeno i potpolje 160b, prva četiri mesta u oba potpolja moraju da se podudaraju.
13.	152ab	F	Može da bude ispunjeno samo jedno od potpolja 152a i b.
14.	160, 190, 191, 2XX, 3XX, 4XX, 5XX, 675, 686, 7XX, 810, 815, 820, 825, 830, 835, 990	F	U nabrojanim poljima, potpolje a je obavezno.
15.	190bc, 191bc	F	Proverava se da li su mesec u potpoljima 190b, 191b i dan u potpoljima 190c, 191c pravilno uneti.
16.	190a, 191a	F	Godina u polju 191 mora da bude novija od godine u polju 190.
17.	200cdf, 120b	W	Ako je potpolje 200c, d ili f ispunjeno, proverava se da li je kod u potpolju 120b adekvatan.
18.	200c, 400c, 500c, 700c	W	Arapski brojevi ne spadaju u potpolja 200c, 400c, 500c, 700c.
19.	200d, 400d, 500d, 700d	W	Arapski brojevi ne spadaju u potpolja 200d, 400d, 500d, 700d.
20.	106a, 152b	F	Ako je potpolje 152b ispunjeno, proverava se potpolje 106a u kojem smeju da budu samo kodovi "0" ili "2".
21.	001b, 810a, 815a	W	Ako je 001b = "x", proverava se da li u zapisu postoji neko od potpolja 810a ili 815a.
22.	200abcdf, 400abcdf, 500abcdf, 700abcdf	F	Potpolja cdf u poljima 200, 400, 500, 700, ne smeju da se pojavljuju u polju ispred potpolja a i b.
23.	150b, 210def	F	Ako je ispunjeno jedno od potpolja 210def, onda mora da bude 150b = "1".
24.	4XX3, 9503a	F	Proverava se da li postoji isti ID kao u potpolju 9503 i u tom ili nekom drugom zapisu u potpolju 4XX3, odnosno da li postoji ista pristupna tačka kao u potpolju 950a i u tom ili nekom drugom zapisu u polju 4XX (polje sadrži i potpolje 2) ili 2XX.

	Polje	Greška	Opis
25.	001c, 2XX	F	Proverava se podudaranje koda u potpolju 001c s prisustvom polja 2XX. Pravilne su samo kombinacije: – ako je 001c = "a", u zapisu mora da bude polje 200 – ako je 001c = "b", u zapisu mora da bude polje 210 – ako je 001c = "c", u zapisu mora da bude polje 215 – ako je 001c = "e", u zapisu mora da bude polje 220 – ako je 001c = "f", u zapisu mora da bude polje 230 – ako je 001c = "h", u zapisu mora da bude polje 240 – ako je 001c = "i", u zapisu mora da bude polje 243 – ako je 001c = "j", u zapisu mora da bude polje 250
26.	5XX5, 950	F	U poljima 5XX i polju 950 potpolje 5 obavezno.
27.	4XX2358	F	Polja 4XX, koja sadrže potpolje 5 s kodom "n", moraju da sadrže i potpolja 2, 3 i 8. Polja 4XX bez potpolja 5 ili s potpoljem 5, koje sadrži kodove različite od "n", ne smeju da sadrže potpolja 2, 3 i 8.
28.	400, 410, 415, 420, 430, 443, 450	F	U polja 400, 410, 420, 430 i 443 bez potpolja 2 ne smeju se upisati potpolja "j", "x", "y" i "z". U polje 415 bez potpolja 2 ne smeju se upisati potpolja "j" i "y". U polje 450 bez potpolja 2 ne smeju se upisati potpolja "j" i "z".
29.	035	F	Polje 035, čiji sadržaj počinje sa oznakom "(DLC)" ili "(NNHWW)", ne smemo da brišemo.
30.	035a	F	U bazi SGC ne sme da bude više istih potpolja 035a.
31.	801	F	Polje 801 ne smemo da brišemo.
32.	4XX3	F	U zapisu ne sme da bude više istih potpolja 4XX3.
33.	2XXa, 4XXa, 7XXa	F	Potpolja u obliku brojeva moraju da budu dodata ispred potpolja 2XXa, 4XXa i 7XXa te razvrstana u rastućem redosledu.
34.	152	F	Svaki zapis mora da sadrži polje 152.
35.	215, 250, 300, 305, 310	F	Ako je u zapisu polje 215 ili 250, 1. indikator u poljima 300, 305 i 310 mora da ima vrednost 1.

Legenda za vrste grešaka:F (*Fatal*)

– Zapis ne možemo da pohranimo dok se greška ne popravi.

W (*Warning*), I (*Information*) – Program upozorava na moguću grešku.

D SPISAK PREČICA ZA IZVOĐENJE NEKIH POSTUPAKA I METODA

U nekim operativnim sistemima (npr. Linux), određene vruće tipke, ili kombinacije tipki, rezervisane su za druge zadatke, te zato ne funkcionišu u programskoj opremi COBISS3. U takvim slučajevima, prečice uz naziv metode u menijima programske opreme nisu navedene, a može se izabrati samo metoda (npr. umesto kombinacijom tipki <Ctrl> + <Alt> + <S> zapis pohranjujemo samo metodom **Zapis / Pohrani zapis**).

Tabela D-1: Spisak prečica (vrućih tipki) za izvođenje nekih postupaka i metoda

Prečica (vruće tipke)	Postupak, metoda	Prozor
<D>	upis tekućeg datuma i časa ili datuma koji je za jedan dan noviji od upisanog datuma	eksport zapisa
	upis tekućeg datuma u obliku GGGGMMDD; istu vrednost ima metoda iz priručnog menija Unesi trenutni datum	editor zapisa
<W>	upis datuma i časa koji su za jednu sedmicu noviji od tekućeg ili upisanog datuma	eksport zapisa
<M>	upis datuma i časa koji su za jedan mesec noviji od tekućeg ili upisanog datuma	eksport zapisa
tipka za razmak	brisanje upisanog datuma i časa	eksport zapisa
<Alt> + <M>	aktiviranje reda menija i otvaranje menija Sistem ; druge menije zatim otvaramo tipkama za pomeranje <levo>, <desno>; metod iz menija biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole> i aktiviramo je pritiskom na tipku za razmak ili tipku <Enter>	brauzer
<Alt> + <C>	aktiviranje prozora sa segmentima i klasama; segmente i klase zatim biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <PgDn>	brauzer
	zatvaranje svih polja istovremeno; istu vrednost ima metoda Pogled / Sužen prikaz	editor zapisa

<Alt> + <W>	aktiviranje radnog prostora; zapise za dalju obradu zatim biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <PgDn>	brauzer
<Alt> + <R>	aktiviranje prozora s relacijama; zapise za dalju obradu zatim biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <PgDn>; izbrani zapis prenosimo na radni prostor dvojnim klikom	brskalnik
<Alt> + <E>	otvaranje svih polja istovremeno; istu vrednost ima metoda Pogled / Proširen prikaz	editor zapisa
<Ctrl> + <C>	kopiranje označenog teksta u spremište teksta, odnosno kopiranje sadržaja potpolja	interfejs za katalogizaciju, pretraživač
Dvostruki klik	označavanje teksta	interfejs za katalogizaciju, pretraživač
Trostruki klik	označavanje reda	interfejs za katalogizaciju, pretraživač
<Alt> + dvostruki klik	kopiranje označenog teksta u spremište teksta	brauzer (samo u atributima klase i radnom prostoru), pretraživač (samo u spisku rezultata pretraživanja), prikazivač (samo u jeziku Osnovni prikaz)
<F2> ili <Alt> + dvostruki klik	otvaranje polja za unos za indikatore	editor zapisa
<F2> ili <Enter>	otvaranje polja za unos kod potpolja	editor zapisa
<Ctrl> + <X>	prenos označenog teksta u spremište teksta	pretraživač, editor zapisa
<Ctrl> + <V>	ubacivanje teksta iz spremišta teksta na izabrano mesto	pretraživač, editor zapisa
<Ctrl> + <P>	štampanje zapisa na štampač	brauzer, spremište zapisa
<F1>	pomoć, prikaz polja u COMARC formatu; istu vrednost ima metoda Pogled / COMARC pomoć	interfejs za katalogizaciju
<F3>	pretraživanje zapisa u pretraživaču; istu vrednost ima metoda Klasa / Pretraži	brauzer, editor zapisa
<F4>	pretraživanje zapisa po ključu; istu vrednost ima metoda Klasa / Pretraži po ključu	brauzer
<F5>	osvežavanje spiska zapisa na radnom prostoru, odnosno osvežavanje zapisa u editoru	brauzer, editor zapisa
<F7>	dodavanje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Dodaj polje	editor zapisa
<F9>	dodavanje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Dodaj potpolje	editor zapisa
<PgUp>	prethodno strana	prethodni pregled ispisa, šifrnik u padajućem spisku, šifrnik u odvojenom prozoru

<PgDn>	sledeća strana	prethodni pregled ispisa, šifrnika u padajućem spisku, šifrnika u odvojenom prozoru
<Home>	prva strana	prethodni pregled ispisa, šifrnika u padajućem spisku, šifrnika u odvojenom prozoru
<End>	poslednja strana	prethodni pregled ispisa, šifrnika u padajućem spisku, šifrnika u odvojenom prozoru
<Ctrl> + <A>	označavanje sadržaja u polju za unos i celog sadržaja jezička u spremištu, odnosno prikazivaču	interfejs za katalogizaciju, prikazivač (samo u jezičcima MARC i Standardni prikaz)
<Ctrl> + <A> i <Delete>	brisanje sadržaja u polju za unos	editor zapisa
<Ctrl> + <D>	dodavanje unapred definisane vrednosti u potpolje; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Dodaj definisanu vrednost	editor zapisa
<Ctrl> + <F7>	brisanje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Izbriši polje	editor zapisa
<Ctrl> + <F9>	brisanje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Izbriši potpolje	editor zapisa
<Ctrl> + <Alt> + <F7>	lepljenje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Zalepi polje	editor zapisa
<Ctrl> + <Alt> + <F9>	lepljenje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Zalepi potpolje	editor zapisa
<Ctrl> + <Alt> + <S>	pohranjivanje zapisa; istu vrednost ima metoda Zapis / Pohrani zapis	editor zapisa
<Ctrl> + <N>	kreiranje novog zapisa; istu vrednost ima metoda Zapis / Kreiraj zapis	interfejs za katalogizaciju
<Ctrl> + <S>	unos dijakritičkih znakova (skup COBISS znakova)	pretraživač, editor zapisa
<Ctrl> + <Enter>	aktiviranje pretraživanja; istu vrednost ima klik na dugme Pretraži	pretraživač (komandni način pretraživanja)
<Ctrl> + <tipka za razmak>	unos znaka za sortiranje "≠" (NSB/NSE)	editor zapisa
<Alt> + <F7>	kopiranje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Kopiraj polje	editor zapisa
<Alt> + <F9>	kopiranje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Kopiraj potpolje	editor zapisa
<Enter>	potvrđivanje i zaključivanje unosa u polje za unos	editor zapisa
<Escape>	otkazivanje unosa u polje za unos	editor zapisa
<Tab>, zatim tipka za razmak	tvaranje prozora za prikaz šifrnika	editor zapisa

E ATRIBUTI ZA PRIKAZ REZULTATA PRETRAŽIVANJA

U dodatku je prikazan spisak atributa sa odgovarajućim poljima i potpoljima iz kojih se mogu ispisivati podaci u prikazu rezultata pretraživanja u bibliografskim i normativnim bazama podataka.

E.2 **NORMATIVNA BAZA PODATAKA CONOR**

Tabela E.2-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u normativnoj bazi podataka CONOR

Atribut	Podaci za prikaz
CONOR.XX-ID	ID
Datum kreiranja	Datum kreiranja
Datum poslednjeg ažuriranja	Datum poslednjeg ažuriranja
Frekvencija	911c
Godina rođenja / smrti	190a, 191a
Jezik	101a
Jezik i nacionalnost	101a, 102a
Kreator zapisa	Kreator zapisa
LC-broj	035a
Lično ime	200abcdef, 400abcdef, 500abcdef
Mesto sastanka/dodatak nazivu korporacije	210ce
Nacionalnost	102a
Najčešći kreator	911b
Napomene za korisnike	300a, 320a, 330a, 340a
Naziv korporacije	210abcdefgh, 410abcdefgh, 510abcdefgh
Normativna pristupna tačka	200abcdef, 210abcdefgh
Normativna pristupna tačka – lično ime	200abcdef
Opšta napomena	830a
Podaci o zapisu	001abgx
Podatak je u	810ab
Podatak nije u	815a
Srodne pristupne tačke	500abcdef5, 510abcdefgh5
Status	nevažeći zapis, vidi ID=001x
Status i tip normativne pristupne tačke	nevažeći zapis, vidi ID=001x, 001c, 100b
Šifra istraživača	200r
Šifra ustanove/organizacije	911a
Tip normativne pristupne tačke	001c, 100b
Upotreba	820a
URL	856uz
Varijantne pristupne tačke	400abcdef5, 410abcdefgh5
Zapis je usvojen od	Zapis je usvojen od

E.3 **NORMATIVNA BAZA PODATAKA SGC**

Tabela E.3-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u normativnoj bazi podataka SGC

Atribut	Podaci za prikaz
Izvori	810ab
LCHS	400abcdfgjxyz, 410abcdefghjx, 415ajxyz, 420acfjxyz, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 440atjxyz, 443afilntjxyz, 450ajxyz (samo ona polja koja u potpolju 2 sadrže kod "lc")
MeSH	400abcdfgjxyz, 410abcdefghjx, 415ajxyz, 420acfjxyz, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 440atjxyz, 443afilntjxyz, 450ajxyz (samo ona polja koja u potpolju 2 sadrže kod "mesh")
Napomene za katalogizatore	820a, 830a
Napomene za korisnike	300a, 305ab, 310ab, 320a, 330a, 340a
Normativna pristupna tačka	200abcdf, 210abcdefgh, 215axz, 220acf, 230abhiklmnqrsuw, 240at, 243afilnt, 250axy
Normativna pristupna tačka (eng)	700abcdf, 710abcdefgh, 715axz, 720acf, 730abhiklmnqrsuw, 740at, 743afilnt, 750axy
RAMEAU	400abcdfgjxyz, 410abcdefghjx, 415ajxyz, 420acfjxyz, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 440atjxyz, 443afilntjxyz, 450ajxyz (samo ona polja koja u potpolju 2 sadrže kod "ram")
Sears	400abcdfgjxyz, 410abcdefghjx, 415ajxyz, 420acfjxyz, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 440atjxyz, 443afilntjxyz, 450ajxyz (samo ona polja koja u potpolju 2 sadrže kod "sears")
SGC.XX-ID	999c odnosno ID, ako 999c ne postoji
Srodne pristupne tačke	500abcdf, 510abcdefgh, 515axz, 520acf, 530abhiklmnqrsuw, 540at, 543afilnt, 550axy (samo ona polja 5XX koja u potpolju 5 ne sadrže kod "g")
Širi izrazi	500abcdf, 510abcdefgh, 515axz, 520acf, 530abhiklmnqrsuw, 540at, 543afilnt, 550axy (samo ona polja 5XX koja u potpolju 5 sadrže kod "g")
Tip pristupne tačke	001c
UDK	675a
Varijantne pristupne tačke	400abcdfgjxyz, 410abcdefghjx, 415ajxyz, 420acfjxyz, 430abhiklmnqrsuwjxyz, 440atjxyz, 443afilntjxyz, 450ajxyz (samo ona polja 4XX koja su bez potpolja 2)

G.2 PRETRAŽIVAČ

Za pretraživanje po bazi podataka CORES otvara se pretraživač nalik na pretraživač po bibliografskim bazama podataka.

The screenshot shows the 'Pretraživanje - CORES' window. It features a search form with fields for ISSN, Naslov, Autor - osoba, Šifra istraživača, and Kod za vrstu autorstva. The 'Kod za vrstu autorstva' field is filled with '340'. Below the search form, there are buttons for 'Pretraži', 'Novo pretraživanje', 'Poslednje pretraživanje', and 'Pohrani upit'. A table of search results is displayed below, with columns for 'T. br.', 'CORES.SR-ID', 'ISSN', and 'Naslov'. The table shows 971 results, with the first few rows visible. The 34th row is highlighted.

T. br.	CORES.SR-ID	ISSN	Naslov
30	104547	1408-9653	Dignitas
31	160611	0373-4498	Geografski zbornik
32	197987	1318-6876	Glasbeno-pedagoški zbornik Akademije za glasbo v Ljubljani
33	338275	1854-3405	De musica disserenda
34	38755	0352-4833	Moj mikro
35	20579	0590-5966	Časopis za zgodovino in narodopisje
36	1019747	1854-8814	Slovenska bibliografija [Elektronski vir]
37	59235	1318-0118	Signalne informacije iz bibliotekarstva
38	207459	1581-7652	Revus

Slika G.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CORES

Pretraživač možemo otvoriti u brauzeru ili u interfejsu za katalogizaciju, tj. u prozoru **Bibliografski zapis** ili prozoru **Normativni zapis (CONOR)** ili prozoru **CORES**.

U gornjem delu prozora ispisuju se polja za pretraživanje, po kojima možemo da pretražujemo zapise iz baze podataka CORES. Pretraživač ne uključuje polje za dodatno ograničavanje pretraživanja "Limitiranje".

Tehnika pretraživanja ista je kao tehnika pretraživanja po bibliografskim bazama podataka. To važi za skraćivanje zahteva za pretraživanje, pretraživanje po više polja za pretraživanje te za sintaksu kod komandnog pretraživanja (v. pogl. 4.1–4.3).

Druge specifičnosti pretraživanja u pretraživaču su:

Indeksi za pretraživanje

Spisak svih indeksa za pretraživanje koji se koriste prilikom komandnog pretraživanja u bazi podataka CORES dat je u dodatku G.7.

G.4 SPREMIŠTE ZAPISA

Spremište zapisa u prozoru **CORES** funkcioniše slično kao spremište zapisa u prozoru **Bibliografski zapis**. Izostavljene su metode koje se ne uzimaju u obzir u radu sa zapisima iz baze podataka CORES.

U spremište možemo dodati i bibliografske i normativne zapise. U tom slučaju možemo upotrebiti iste metode kao u meniju **Spremište** u prozoru **Bibliografski zapis** i prozoru **Normativni zapis (CONOR)** (v. pogl. 6).